ВЕЛЕСОВА КНИГА

Видавець
Вадим Карпенко

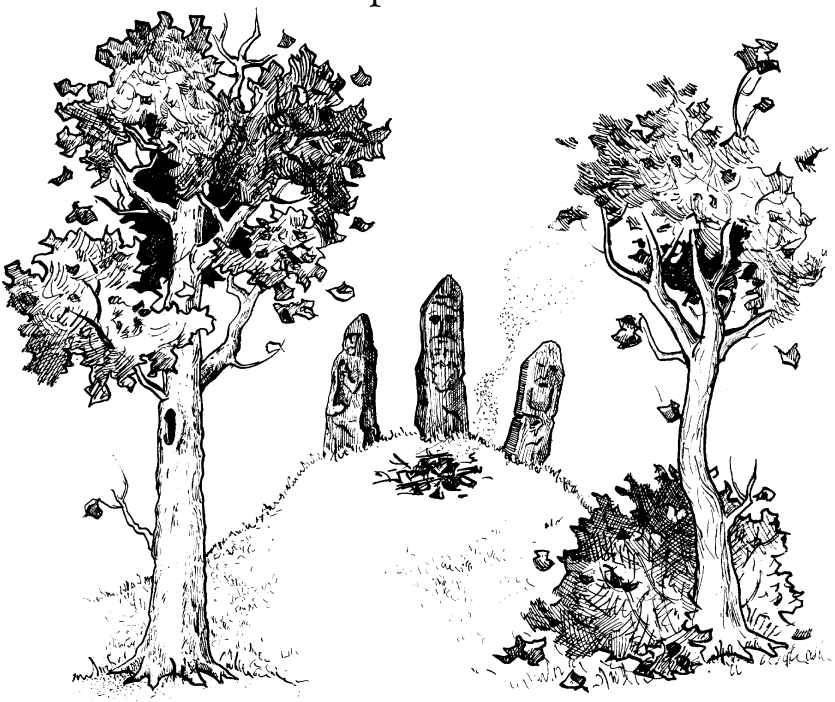

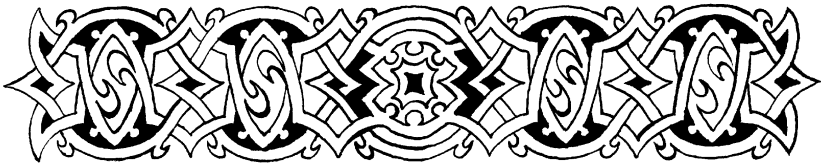
Микола КАРПЕНКО

ВЕЛЕСОВА КНИГА

Переспіви

Київ
Вадим Карпенко
2025

Микола КАРПЕНКО. Велесова книга. *Переспіви.* –
К.: Видавець КАРПЕНКО В.М., 2025р. – 196 с.

Вперше про "Влес-книгу" я дізнався з публікації у журналі "Дніпро" (1990, № 4) Вміщені в ній фрагменти загадкової пам'ятки глибоко схвилювали мою уяву: захотілося передати їх віршем!.. Не до кінця зрозуміле прочитувалось інтуїтивно (адже я теж нащадок своїх пращурів, отже обізвалися вони і до мене?!). І перші переспіви були здійснені швидко…

Згодом я попросив у свого сусіда Сергія Плачинди російськомовний примірник "ВК", переклав дощечки, яких не вистачало, – і майже завершив роботу, коли до рук моїх трапила "Велесова книга" у перекладі Бориса Яценка, а в ній – автентичний текст. Як міг, вивірив точність фактів, тлумачень та перебіг подій, але структури книги вже не міняв: дотримуючись, в основному, текстів дощечок, я по-своєму упорядкував книгу, йдучи за тим же голосом інтуїції та уяви: хотілось повніше передати патріотичний дух і зміст оригіналу, піднесеність і поезію оповіді. Щоб не згубити жодного вартісного слова чи образу, я вплів у неї "Пісні Бояні", а тексти, що звучали мені як молитви пращурів наших, зібрав у "Дажбожій криниці" і подав у кінці книги…

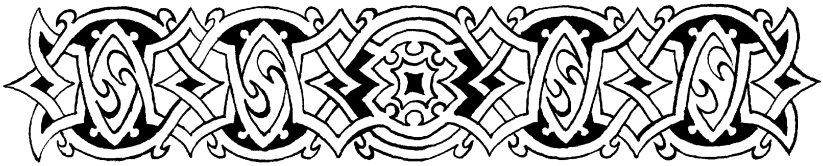
Але спершу була – "Велесова книга". Спершу було слово пращурів…

Микола Карпенко

Комп'ютерний набір **Миколи Грищенка**
Коректура Автора переспівів
Художнє оформлення **Олексія Карпенка**

© Карпенко В.М., 2003, 2025 р.

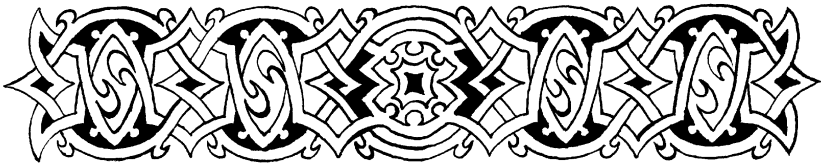
ISBN 978-617-7071-91-3

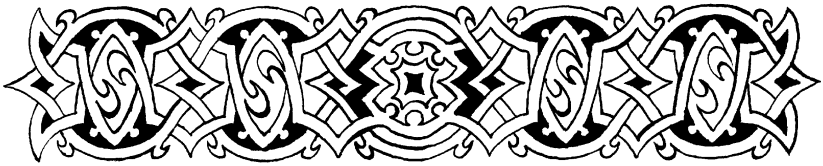
* * *

... "Велесова книга" викликає безліч думок та асоціацій – це твір, який потребує осмислення в багатьох параметрах. Надзвичайно цікавий він для історика: одне те, що маємо писану історію племен празько-корчацької культури з її мовою, звичаями, релігією, господарством, виходами у степ і відходами на північ..., а друге, перед нами причинок до історії Деревлянського князівства, яке існувало не одне століття і твердо фіксується за перших київських князів. Дає безліч фактів пам'ятка до загальної української історії, зокрема степової та кримської... Для висвітлення історії української державності тут також знайдеться чимало фактів, а саме про державні утворення докиївського періоду; чимало є й про сам Київ, про різні епохи в житті наших предків, Антську державу. Є матеріали не лише до історії релігії, але й соціально-економічного побуту тощо... Не менш цікава книга етнографам та фольклористам, соціологам, історикам права, а передусім літературознавцям, адже перед нами... один із епосів, в якому реально бачаться засновки епосів пізніших; водночас це зразок протолітопису, і до історії українського літописання він упише не одну цікаву сторінку...
Отож кажемо: "Велесова книга" подає стільки сконденсованого історичного матеріалу і такі він має перегуки із відомими нам фактами (історичними, літературними, фольклорними), що проходити без уваги повз нього в наш час просто неможливо, треба тільки позбутися заданих упереджень та й розглядати пам'ятку в першу чергу як літературну...

Валерій Шевчук
"Загадкова "Велесова книга"
"Хроніка - 2000", 3-4, 1994р.

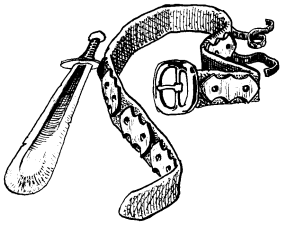

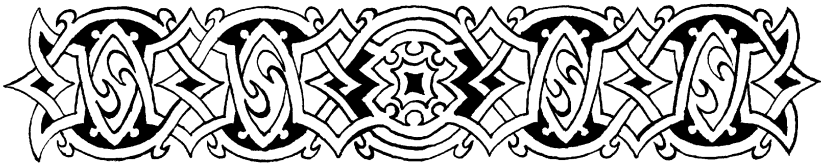
ПОСВЯТА

(Дощечка 16)

Богові нашому Велесу
книгу оцю присвячено:
у ньому ми нашу силу,
прибіжище наше бачимо!
...Був у прадавніх часах
муж на Русі хоробрий, –
Батьком його назвали
за чи*и*ни його і добри.
А мав він жону й двох дочок,
корів та овець премного.
Пробув*а*в у степах із ними,
довкілля знало про нього.
І мудро думалось Батькові –
ось тільки мужів для дочок
не міг він знайти достойних
у днях мандрівних і ночах.
Отож він молив Дажбога,
щоб рід його не пересікся, –
і почули боги у Сварзі,
як ревно Батько молився;
і дали йому, що він вимолив,
добрі боги Сварожі, –
і сталося так, як сталося,
по силі і волі божій:
у невидимий спосіб, у таїнстві,
во ім'я роду й народу,
Дажбог дав обом його дочкам
зачаття живого плоду!
Зійшов межи нас із Сварги –
буде потомство Дажбога!
Вже і про ясла дбаємо!
І грядемо до нього!

Двох отрочат несе нам
бог Яви – наш добрий Велес...
Живої душі і голосу
в молитву зливається мелос.
Синів двох од Бога маємо!
Співаєм славу велику:
– Хай буде благословенний
Дажбог наш од віку до віку!..
...А пам'ять у пам'ять впливає,
а слово до слова горнеться:
здавна так оповіщено
про дочок двох, чудотворниць,
Велесом нам надихана
чи ява, а чи легенда ця?..
Од віщунів так сказано...
А ті пішли й не повернуться.

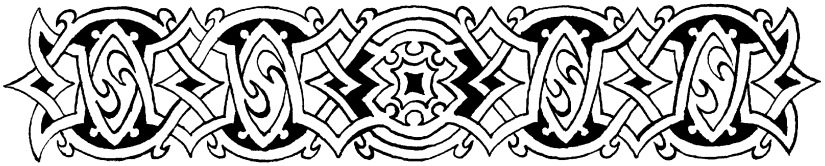

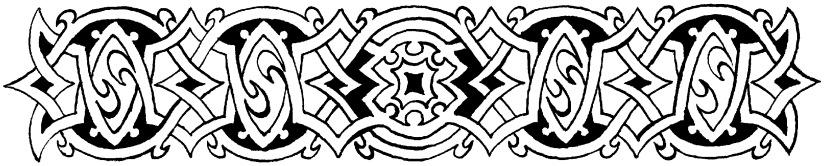
ТРИГЛАВУ СЛАВУ СПІВАЄМО

Прославляння великого Триглава
(Дощечки 11-а і 11-б)

Се ви перші були, хто вклонявся Триглаву,
а Триглав – суть Сварог і Перун й Світовид, –
і на них споконвіку тримається світ,
що являє нам Яву і Наву і Праву.
А Сварог – то начало у Божеському роді,
яко Дідо богам і всім р*о*дам людським,
джерело всіх джерел, з власним струмом живим,
що у літі й зимі, що вгорі і насподі.
Од криниці своєї живлюще тече,
не замерзне в мороз і не висохне в спеку,
І ту воду ми п'єм – і нам ходиться легко,
і її нам стає, як захочемо ще...
І пребуде отак – поки й станемо ми
в гойних райських лугах та в Перуновім гаї...
Кола з'явищ усіх нам Перун обертає
і змагатись нас кличе без ляку й страми.
Бог війни й боротьби, віщий грім з ясноти,
що веде нас до бою дорогою права!..
Із твоєї руки нам зліта Матір-слава,
і до тризни великої правиш нас ти.
У Перуновім воїнстві вічно пребуть –
хто за край свій поліг і вклонявся Триглаву...
А іще Світовиду співаємо славу –
богу Яви і Прави за світло і путь.
Через нього ми бачимо видиме все,
яко свят, він живих вберігає од Пави.
Він у нашім житті, в наших співах він з нами,
він в усьому, що нам боже світло несе.
Слава Богові нашому!
Він просвітля
нам серця – і вони відрікаються злого –

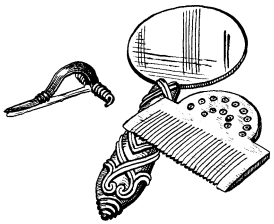
і, зрадівши, душа йде дорогою Бога,
а від нього відкриється рідна земля.
І научить він отроків, щоб обнялись
і чинили добро; і про все сотворенне
він живим оповість,
як помоляться ревно, –
щоб розумні були й до святого тяглись...
Се бо тайна велика: пресвітлий Сварог
в одночассі – то суть і Перун з Світовидом –
вони в Сварзі навіки поєднані з Дідом,
яко світлий Триглав,
Бог богам, вічний Бог.
Бо в людському житті,
та й по всі наші дні, –
Білобог з Чорнобогом у вічній борні.
І щоб світ наш тримавсь,
не скривилася путь, –
Світовид і Перун у Сварозі живуть.
І Сварог через них, милосердний наш Дід,
і удержує світ, і вирівнює світ,
аби був не повержений він у пітьму –
і не став Чорнобог – Князем ночі йому.
...А за тими двома триглавними –
Хоре, Велес і Стрибог держать,
поза ними – Вишень, Лело і Літич,
Радогощ, Колендо і Кришень.
А се тих удержують Сиво-Яр і Дажбог...
Інші богове – суть Білояр,
Ладо, Купало, Сінич,
Житнець, Вінич, Зернич,
Овсянич і Просич,
Студень, Ледич і Лютич;
а по тих – Птичець чи Пташич,
Звіринич і Милич і Дощич,
Плодич, Ягодич, Пчолич,
Тростиць, Кленчиць, Озерець,
Вітрич, Соломич, Грибич,

Лович, Бесідець, Сніжич,
Страниць, Святиць і Родиць,
Світич, Кровичі Красич,
Травич і Стеблич;
а також суть – Родич і Маслянець,
Живич, Відиць і Листвич,
Квітич, Водич і Звіздич,
Громич, Сімич і Липець,
Рибич, Березич, Зелинець,
Горич, Страдич і Спасиць,
Листевеврич і Мислич,
Ратич і Рядич,
Гостиць, а також Чурець.

І тут же, у Сварзі,
Симаргл – огнебог
із богами рядились,
щоб вівці яро
і легко і часто родились...
А всі вони – у Триглаві об'єднані,
а всі вони – в Нім і від Нього,
яко отроки – діти Великого Бога,
від Нього здійснені –
отже браття всі вони:
з Божого промислу,
Божого імени
і Сварожого племені...
Отакий він є – наш прекрасний Ірій.
Рай-ріка там пливе –
поміж Яве і Сварже,
і сам бог Числобог
наші дні там вимірює.
І Діду богів свої числа каже;
і чи бути дневі Сварожому,
а чи бути ночі,
і всякому з'явленню –
каже числа пророчі...

Всі ж бог*о*ве – ті отроки пойменовані
суть бо явські, земні,
во дні Божеським сущі...
А вночі – тільки сни,
тільки зоряні гомони,
а ще Дідо і Дуб.
І Сніп – хліб наш насущний.
Поки сонце розбудять
зорі краснії утрені,
і ми, яко витязі,
молитву сотворимо:
слава богу Перунові огнекудрому,
який стріли метає
зі Сварги на ворога,
який вірно веде
та й на битви славенів
і виймає з ярем ворожих і пут,
і воїнам суть яко Честь і Суд –
він, злоторунний,
милостивий і праведний!..

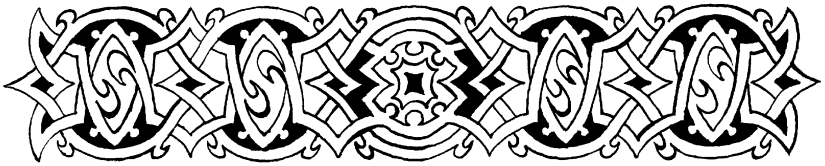

ПРИЛЕТІЛА ЖАР-ПТИЦЯ…

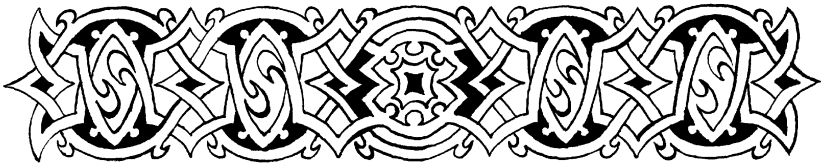
Об'явлення (Дощечка 8(2))

* * *

...Ось прилетіла нам, сіла на дерево Птиця,
сіла на дерево і заспівала...
А її різнопір'я – стобарвна зірниця:
стало видно вночі – гейби днина днювала!
А співає вона та й до битов пісні, –
як на прю ми ставали з ворогами в борні...
...Спогадаймо-повідаймо про вітців і дідове,
що тепер з неба синього дивляться:
се, можливо, від них ота птиця-вродливиця –
для об'явлення вічного й віщого слова?..
Отож ми не самі, а з батьками нашими –
уповаєм на поміч Перунову...
Та чи нині на прю отак сили споряджено,
як змагалися пращури – од мужа до юного?..
І побачили ми, як у Сварзі скаче
Божий в*е*рховень-вісник на огирі білому:
здвигне блискіт меча – і на облаках виломи,
і грімкочуть громи – ворогам на пропаще.
А з тих виломів нам – та й жива вода!
Її пиймо – вона з володіння Сварожого:
джерело для життя і погожого й божого,
і могуть помічн*а*, як обсяде біда...
...Тут корова Замунь у полях синьовлесових –
стала їсти траву, молоком обдаровує, –
і молочний шлях засвітив за коровою:
потекло молоко по долинах небесних!
І зорями сяє молоко нам опівночі,
і тече до хлібів теплим духом-розмаями:
і се праведна путь, що Сварог нам визначив,
а по іншій іти – ми права не маємо...
...І се правда – нащадок,
переймаючи славу батьків,

рідну Русь мав у серці,
котра вічно й пребуде такою,
і її боронив.
а вмирав на тирловищі бою –
так, як день помира,
бо від Сонця ковтка недопив.
Бо вже сутінь пливе,
в сновидіння вгортаючи світ...
І тоді в небесах,
по молочній путі, по Сварожій,
Батько Велес іде –
до зорі опочити в чертозі –
і ми жд*е*мо його
біля Ірію світлих воріт.
А ми жд*е*мо його,
величаєм в співаннях своїх,
і храмину його
прославляєм од ранку до ночі, –
бо ж палає вогнями
і вабить замріяні очі,
як жертовниця чиста,
що Велес для нас оберіг!
Се ж бо Велес навчив
праотців наших землю орать,
засівати цілини
і жати снопи колосисті –
і при вогнищі ставить,
у хаті, на ріднім обійсті,
божий Сніп, як святиню,
як вищу земну благодать...
Слава ж нашим батькам –
матерям і вітцям, що вели
нас ізмала за руку
в любові до рідного Бога,
що із правої стежки
для нас починалась дорога –
і за мірою права
ми в світі живем, як жили.

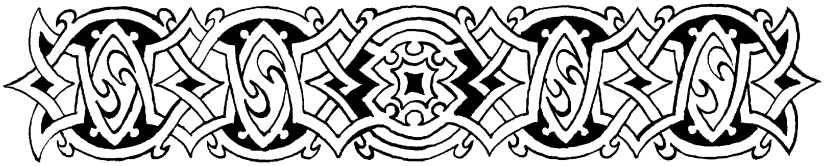
Не нахлібники злі,
не лінивці з недуги-омани,
не убійники люті –
ми єсьмо славуни Русі:
Ми Богів наших славимо –
тих, що в Сварзі,
в ясі-небесі,
і тому – суть славуни.
Слов'яни!

* * *

...Од вбережжя морського,
од Годського моря,
в давнину ми ішли ген до Дніпра і далі,
родами розкидані, у засмугі-печалі,
як громадили русичі горе до горя.
"На добро чи й поверне?.." –
так гадали-волали ми
та метались в степах поміж ордами вражими.
"Ой, не стане добра,
як ми разом не зв'яжемо
силу родів своїх, давши їх на поталу!.."
Як до мислі не візьмемо міту святу:
праотців голоси до єднання покликали!..
Дослухаймося Їх, бо не може буть інако,
бо загубимо силу і славу отут...
Осідаймо в степах – там, де предки сиділи,
обживаймо ті обшири, що замогли,
де прапращури наші у славі жили
і святою землею здавен володіли.
Огнищанами будьмо у рідному домі:
висіваймо зерно, випасаймо гурти,
яко гридні, а не безсловесні скоти,
не оті овечата, які несвідомі...
... Тут бо Красна Зоря розсіва самоцвіти –
і нанизує їх на убранства свої...

Яко русичі, ми привітаймо її,
яко внуки Дажбожі
і Влесові діти.
Яко орії давні – не греці оті,
із ромейських земель,
з-понад Годського моря,
що в невігластві власнім
немудре говорять
і про нас, і про наші храмини святі.
Не вони ім'я слави, а ми несемо –
і ту славу бороним, йдучи на заліза
чужинецьких мечів, коли ворог налізе, –
чей же ми не бики,
щоб вдягати ярмо!
Хто на нас натікав –
одгортали собою, –
а се многажди-много було з давнини...
"За ніщо не вбивають чужинця вони", –
так говорять про нас
після чесного бою.
Русич гордий – за хліб же удячний завжди –
не як греки, які на давця ж і злобливі...
Ми у рідних степах не зайці полохливі –
ми Дажбожі онуки з роси і з води! –
Ми на землях своїх зроду вільно жили...
І про русичів славу клекочуть орли –
ті, що свідками битов були...

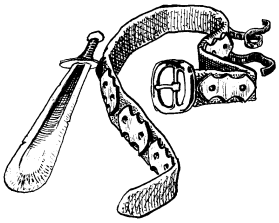

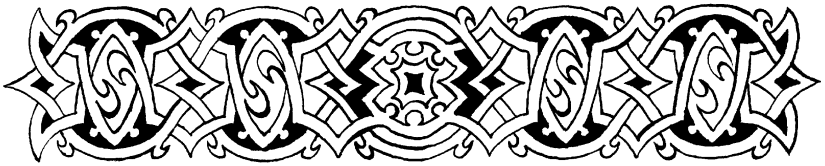
ВІК БОГУМИРА. СКАЗАННЯ ПРО СЕМИРІЧЧЯ. ДУМА ПРО БОГУМИРА

(Дощечка 9-а)

... А звідкіль наші р*о*ди, звідкіль племен*а*,
хто се мудро вчинив і хто дав їм наймення?..
Від Сварожичів наших се благословення –
у прадавні часи, у старі времена.
...Був між предків тоді славний муж Богумир,
мав трьох дочок, чарівних із виду й постави,
двох синів – і всім родом він правив у трави –
в запахущі степи, у привілля і мир.
Так в степу і жили, у трудах і стараннi,
і навчались лічби, і мудріли в співанні
тих пісень-молитов, що віками творимі –
а про з'явища всі, сили зримі й незримі.
Шанували богів. Шанували звичаї –
нам із роду у рід їхня мудрість жива...
...Пахнуть степом вітри.
Пахне сіном трава.
І як діти ростуть – вже рідня помічає.
Якось мати Славуня у мужа й пита,
як пішли молоді хороводить-співати:
"Чи то ж маю я дочок своїх віддавати
та й побачить онуків у добрі літа?.."
"Так бажаю і я", – відказав чоловік.
І встає, запрягає він коні у воза –
їде в степ, до ріки, де не рік і не вік
Дуб священний стоїть на вітрах і на грозах.
Помолившись при вогні, як від предків дан*о*,
в світлі думи поринув – і мудро, і зряче...
Раптом бачить: до Дуба три вершники скаче,
троє витязів мчать, стремен*о* в стремен*о*.
"Здоров будь! Що шукаєш?" –
спитали вони.
Оповів Богумир їм намислене нині.

"Твоїм дочкам пора дати руку дружині?..
А з нас кожний так*о*ж собі хоче жони!"
Повернув Богумир на осадьби свої –
і привів три мужі – своїм дочкам до пари.
І три свайби у радість одну упливали –
дотепер наша Русь пам'ятає її!
Бо ті дочки були – Древа, Скріва й Полева –
наших родів преславних святі матері...
А мужів їм послали три віщі зорі:
вечорова і вранішня, і полуднева.
Перший Кривич так став!
І Древлян осміхнувсь!
А Полева на світ народила –
поляни...
Звідкіля ж тоді русичі і сіверяни?
Бо сини Богумира –
то Сіва і Рус!

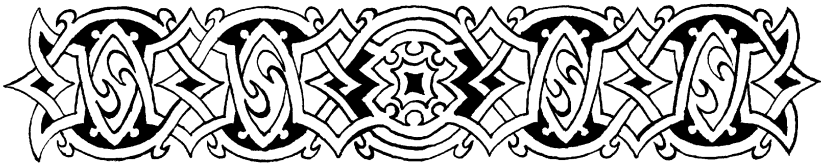

НА БЕРЕГАХ РАЙ-РІКИ

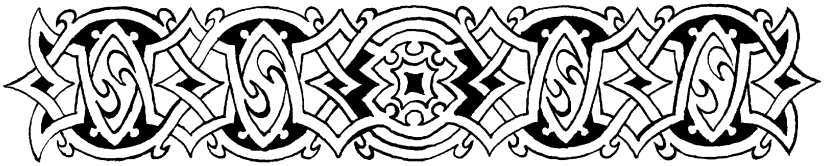
Оповідь про війну з готами (4-е ст. н.е.),
накладена на легенду про вихід із Семиріччя (7-е ст. до н.е.)
(Дощечки 9-а і 9-б)

* * *

На семи великих Ріках
утворилися ті роди,
як за морем проживали
ми в Зеленому Краю –
у літа тамті далекі,
ще задовго до ісходу
у Карпатські зелен-гори,
в землю Київську свою.
Літ за тисячу і триста
до того, як стались готи...
... А імення Германаріх
нам уперше притекло –
товкотня була велика:
всі на всіх ставали проти –
і над морем отим Готським
нам незатишно було.
Валка валку валувала,
побивала битва битву...
З білих каменів кургани
праотці там возвели, –
і Боги нам повеліли
залишить оту гонитву:
вельми многі воєводи
многі витязі лягли...
Край зал*и*шивши зелений,
ми тоді ішли до моря,
а нам путь загородила
готів люта саранча...
В переходах же далеких
ми сьорбнули стільки горя,

що вже й моці не ставало
вкотре братись за меча.
Тяжко нам давались р*і*ки –
переправити худобу,
і дітву, і жони й люди,
і пожитки, що при них,
а з'являлись кляті готи –
й нас гукали на випробу
у щоденних лютих битвах
на тирловищах земних.
Дон побачили й зраділи,
а розгледілися скоро –
наповзає нам на обрій
ворогів летюча тьма...
І пішли ми на полудне –
і вітри війнули морем,
а дороги нам до Ніпри
через готів тих нема...
І взяли мечі ми в руки,
і свій рід ми боронили –
за життя своє ми бились
і за наших животин;
і в Перуна-громовержця
одного ми попросили:
або жити – або вмерти,
або воля – або згин!
А бороли готів хмару –
наповзали кляті гуни –
полювали по-злодійськи
на людей і на гурти...
Ось отак ішли ми в землі,
де в полях зеленорунних
нам Боги веліли сісти –
і ті землі берегти:
займища благословенні,
подаровані нам Богом,
де у ріках риб усяких –
люд руками їх бере;

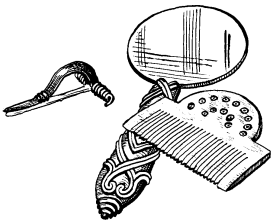

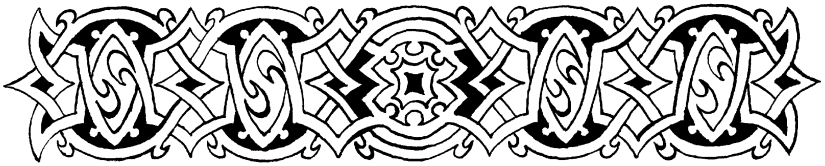
де Дніпро, як синя стяга,
тучні ниви, трав премного, –
де від голоду безрукий
та сліпий хіба помре...

* * *

...У краї благословенні
так ішли всі наші р*о*ди
з-за ріки в степах далеких,
що зоветься Рай-ріка,
що від нас там відділяє
інші р*о*ди і народи
і тече в Фасісте море,
широченна ж бо така!
На сей берег із тамтого
переправа – мука люта:
ледве плем'я одоліє,
а чужинці тут нараз!..
...Рід Беляра-Білояра там притисли
клопіт-скрута –
і лиш мудрість сего мужа
його вивела до нас.
Берега сягнули браття,
з ними разом – синські гості:
а тут воїни єгунські –
полювать на купчин*и* –
суть вивідувати хитрі,
степу нишпори непрості,
пожадаючі ограбить
і гурти, і гамани.
Кажуть гості: йдем до фрягів...
Десь там їх чекає острів...
Білояр же добре знає:
не минуть їм западні!..
Рід багатий Білоярів,
сильний рід, – і хочуть гості
обмінять на срібло в нього
добрі коні в табуні...

А вив*і*дників єгунських
вже ведуть до Білояра
(за муж*і*в його вдяглися –
ткали прядиво в роду*у*!)
І вчинив тоді він мудро:
наділив купчинів даром, –
а підступників тим часом
дав старшинам і суду.
І дізнався про засади,
і уникнув стрічі-січі,
обійшов єгуни й готи –
і вберігся од біди...
І дививсь рід Білоярів
роду нашому у вічі,
і в краю благословеннім
пив Дніпрової води!
...Тії ж гості куничарські –
в рідний край пішли, за море,
а грабіжники єгунські
геть оглуплені були, –
а бодай нам не верталось
од єгунів теє горе,
а бодай вони ніколи
в степ наш рідний не прийшли!

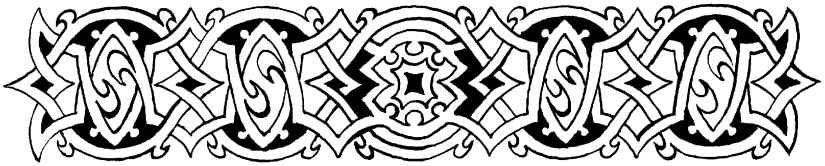

ЛАДО ПЕРЕДАЄ ТАЙНУ СУРИНИ КВАСУРІ І БОГУМИРУ

(Дощечка 22)

Тут розкажем про Квасуру,
що од Сварги мав пізнати,
як робить сур*и*ну-с*у*ру –
спрагу серця гамувати.
На Купала, Радогоща
із богами порадіти:
підкидать вінки до неба,
молитв*и* Сварогу піти.
Хороводити у танці,
ч*и*ни славити Сварожі...
Мужем славним був Квасура
і просвітленим у Бозі.
Ось прийшов до нього Ладо –
каже мед у воду лити
і ос*у*рити на сонці,
аби міг він забродити.
Перевтілитись в сур*и*цю –
у питв*о*, що п'ють бог*о*ве:
щоб напиться – не упиться,
а здобутися на слово.
Не гріховне чи безумне,
не од злості Чорнобога, –
а оте, що вічно юне,
повне пломеню живого.
Слово мудре, слово гоже,
мовлене во славу Божу...
А було це так давно вже,
що й волхви сказать не можуть.
Ще в докиївському часі,
упізнавши душу щиру,
Бог повідав те Квасурі,
а Квасура – Богумиру.

Богумир відкрився дітям,
діти – внукам, внуки – далі...
Відживляє нам сурица
душі стомлені й оспалі.
Уживаєм до молитви –
світлу творячи молитву:
і живі, що вийшли з битви,
і оті, що йдуть на битву...
А приходять дні Овс*е*ня,
і завершать люди жн*и*во, –
на веселім Радогощі
ми п'ємо оте мед-пиво.
І як хто єства не втрима,
споживе його премного
й нісенітницю верзтиме –
то усе від Чорнобога.
А хто п'є – душа радіє,
в диво-пісні зацарює, –
світлий Дух ним володіє,
Білобог там владарює!
Так ми мудро суру п'*є*мо –
на осадьбах, в полі, в лузі –
і при чарах пізнаємо
ворогів своїх і друзів...

* * *

...Для утвердження ж слави – ми кували мечі,
ми кували мечі – рідну землю утримать
од набігів лихих, обіруч нам творимих...
А десниця Перуня – на нашім плечі!
Богумирові славу Перун передрік,
його виділив Бог у потомстві і роді...
Се бо тако у нас і ведеться відт*о*ді:
Сварга роди собі всиновила навік!
І ми рідними стали для наших богів,
і правують вони на Русі племенами:
найму дріший Сварог опікується нами,

з нами громник Перун, як б'ємо ворогів...
І ми маєм коритися Сваргові так,
як раніше ми Батькові Роду корились:
нашим душам живлющі джерела відкрились
у тій Сварзі – куди і душа відліта...
Отож Бог наш – Сварог – для племен і часів,
роду нашого славного, що не змаліє!..
А сей рід – то є витязі наші од Кия
аж понині, до київських наших князів.

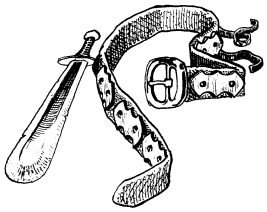

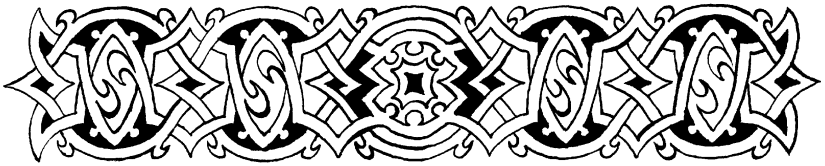
БОГУМИРОВІ БОГИ ДАВАЛИ ЗЕМНІ БЛАГА. ПІСЛЯ БОГУМИРА БУВ ОРІЙ З СИНАМИ

(Дощечка 10)

Богумиру боги зичать блага земні,
а богам Богумир молитв*и* свої каже...
Будем вірити: з нами не буде інакше, –
і вшануєм отця при священнім вогні.
Оберем собі водчих, бо битва гряде,
обер*е*мо старшин, які суть комонязі:
найменуємо раз – і то є наші кн*я*зі –
тако йде од батьків, тако з предків іде.
Дай Бог довго їм жить – правували б мудріш:
ворог тих не зведе, хто навчився правувати!..
А ще мають князі нам нащадків давати,
котрі правили б нами – од старших незгірш.
...Богумир натрудився – і покликав Сварог...
А по ньому був Орій з своїми синами.
У тривожні часи вони правили нами, –
але вірні путі їм підказував Бог.
І як прагнули гуни просторів земних,
і творити затіяли Землю велику, –
ми долали степи й переходили ріки,
і крізь них протекли й відірвались від них!..
...Нині інші часи – маєм братись за гуж
і тягнути вперед – хай не мовлено буде,
що ми бились за край, де здавен чужі люди,
а з отецьких земель утікали чимдуж.
Най бо скажуть: боролись за себе вони,
одгортали притеклих од рідного дому –
себто прагли господарем бути у ньому,
а не гарбаним жить од війни до війни.
Он в степу Рай-ріка – чи віднині межа
для племен, що повзуть навсібіч мурахвою?
І пожитки й доми вони возять з собою,
а де станом стоять – вже й земля не чужа.

Вже й на Русь возжадобились ті вороги –
тож подумаймо, русичі, про онучата,
щоб степи свої вдержать, і скот, і ягнята,
бо та повінь затопить і нас, і луги.
Т*а*ко маємо мислити, т*а*ко творить,
а не знову валити дерева столітні,
яко люди лякливі і розумом бідні,
і отам жнивувати, де ліс погорить...
У нас в*о*ди й бори і луги трав'яні.
І напохваті меч.
І наш муж на коні...

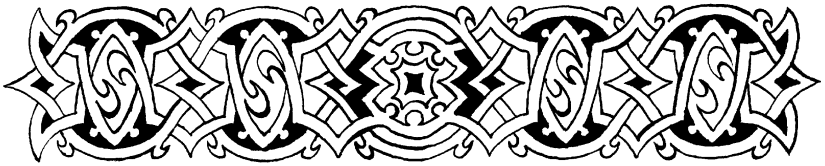

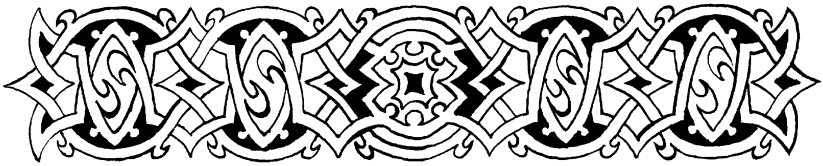
ОРІЙ І ЙОГО СИНИ.
ВИХІД ІЗ СЕМИРІЧЧЯ

(Дощечка 38-а)

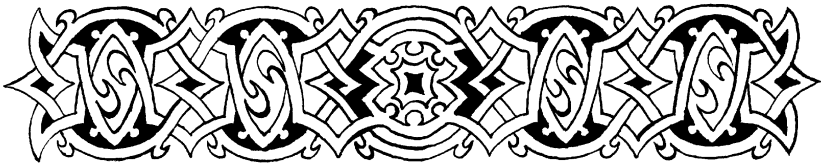
...Знову й знову ішли до оселищ
і холод і стужа –
і до інших земель
прагли родичі наші походу...
Дехто навіть пророк:
"Задаремно вклоняємось Роду,
як для нас, огнищан,
він зробити на краще не здужа..."
"Будем-єсьмо самі
в лісі й горах шукати тепла!.."
І розгнівався вкрай
Бог Сварог та й на родичів наших
і покару велику він поклав
на весь рід, не інакше,
бо покара ота
нам, слов'янам, страшною була.
Опівн*о*чі він гори
привів у здриг*а*ння і рух,
з-за великого грому
збудилися люди розпачні:
ні діди, ні батьки
за життя отакого не бачили,
бо отерпла душа,
і в страх*у* нам знетямився дух!
Чують люди:
комоні у горах, як в битві, іржуть,
і на землю лягають,
і геть утікають з оселищ...
Вівці й зовсім пропали
в глибинах розколин-ущелин,
і ліси, як ту вовну,
скажені вітриська стрижуть!..
А як ранком, при Сур'ї,
побачили злякані ми

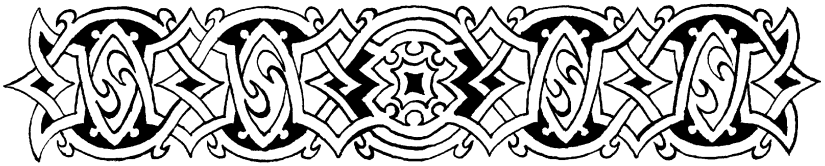
все, що нами пробігло –
і землю змінило, і гори, –
ми жахнулись од мислі:
оте, що нам звалося "горе", –
суть ніщо перед сим!
Поруйновано наші доми:
хижі, вогнища – впрах!
На долині постала гора...
А гора, що синіла, –
проваллям бездонним постала:
там були наші вівці,
худоба отам пропадала...
Геть понищено все!
Мов зійшлись Чорнобог і Мара
та й свій справили пир...
Оскудів і озлиднів умить
давній рід наш могутній...
Не мали нічого ми більше,
щоб себе харчувать...
І сказали ми Орію лише:
"Геть веди нас звідсіль!"
Бо не знали, що далі робить.
Орій нам відповів:
"Тоді буду з синами над ви!"
"Ми віднині всім родом
тобі підкоряємось. Орю..."
А чим іншим тоді
та й могли ми зарадити горю,
а що інше покласти
до серця і до голови?..
І пішли – Орій, Кий,
а за ними і Щек, і Хорив,
троє в батька синів,
роздивлятися зємлі незнані...
І ми бачимо днесь,
живучи у трудах і старанні, –
що слов'янський наш рід
сам себе в тих походах творив!
Се Дажбог дав нам, смертним,

безсмертне грядуще отсе –
да восхвалений буде
в премудрості
нами й синами!..
Тож згадаєм старе –
хай бо буде нащадками зн*а*мо:
і повернем його,
і розкажемо дітям усе.
...Перше в горах були –
і великі й високі вони,
там орали ми землю,
на луках там пасли ми вівці –
і були ми удячні
отій нашій теплій домівці,
поки гори не стряс
за гріхи нам Сварог з вишини.
І настрашились ми,
що не зможемо там вберегтись –
ані гніву важкого,
ні нової з неба покари:
моровиця велика
звалилась на нас, яко хмари,
і великий нас голод
кістлявим лапищем затис...
Тоді з Інського краю
світ за очі ми й потягли –
з лихоліттям своїм
та озлидненим скарбом нехитрим,
сонцем степу осмаглі,
пустельним опалені вітром, –
куди серце вело,
і куди нас дороги вели.
Повз Фарсійську ми землю
пройшли на дорогах отих –
і посунули далі:
земля ся була непридатна
випасати овець...
Потім гори були многократно, –
та посіяти просо

на каменях рід наш не міг.
Обійшли ми каміння –
і вгледіли степ-буйнотрав!
І стояли два літа,
злиденні латаючи д*і*ри.
Може, й довше б отам,
в степовім різнотрав'ї, сиділи, –
тільки многий хижак
дратував нас і скот обдирав...
...Повз Каялу вдались ми
тоді аж до Дніпра-ріки,
що за всякої битви
хова-порятовує нині,
і ляга ворогам
перепоною – нам во спасіння,
і обіруч якого
нам жити віки і віки!
І усівсь рід слов'ян!
Огнищанським запахло димком
із оселищ-осадьб,
як давно вже не пахло для роду.
Кожний мав свій вогонь,
пасовиська, і волю, і воду –
і для нас ця земля
нині медом тече й молоком.
І Дажбога ми хвалим,
що в Сварзі пречистій живущ,
і Перуна й Стрибога,
що в блисках-громницях над нами;
а Стрибог по землі
ще й нерідко яриться вітрами –
і валяє дуби
з придніпрових оголених круч;
Ладо-бога, що блага
всілякі дає племенам,
і Купала, який
омиванням і купіллю править...
А Яр-бога чи можна
у співі-молитві не славить?

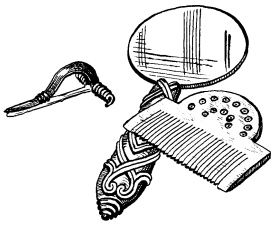

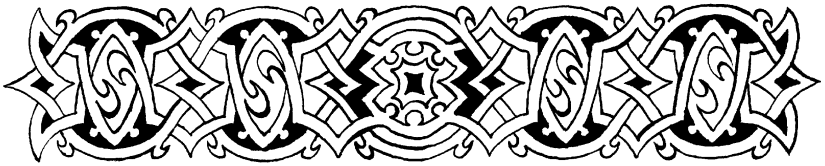
Ярим цвітом сей бог
рідну землю вкосичує нам...
А їх Батько – Сварог,
і над нами наш Батько – Сварог!
Щур і пращур отут,
при вогні, хоч давно вже померлі…
Вічна слава батьків
опромінює наші оселі,
і зорю найсвітлішу
в серцях нам запалює Бог.
А в отім пошанівку –
нам радість найвища була, –
і святі олтарі
ми богам отоді воздвигали:
жертви правили там,
і молились, і Долі благали,
як ворожа навала
на землю отецьку текла.
В граді ж Кия олтар –
ми найперший богам возвели,
а сам город назвали
ми князевим – Києвим градом,
і в дубових лісах
ми селилися, з городом рядом,
й між столітніх дерев
на Купала мед-сур'ю пили.
Хмелем бороди ми
прикрашали на любі святки,
і волосся собі
завивали у листя і трави,
і на братнім пиру
йшли дорогами нашої слави, –
і в старезних дубах
нам шуміли
минулі віки...

ПІСНІ БОЯНІ

Пісня перша

У Сварожих лугах поміж квітів і рун,
із-під Дуба вода потекла, –
і з власних долонь напуває Перун
Жар-птицю з того джерела.
І Птиця злітає, і Птиця спішить
до русів у битви-батави, –
аби в прабатьків їм довіри зажить
і честі в устах Матір-слави.
Аби не соромився пращур синів,
сини ж праотця шанували...
Подзвінням мечів зелен-степ гомонів –
і перші хоробрі упали.
Відчинить їм браму наш Батько Перун,
покличе на луки Сварожі...
А слава воскресне у рокоті струн –
і стане в Русі на сторожі.

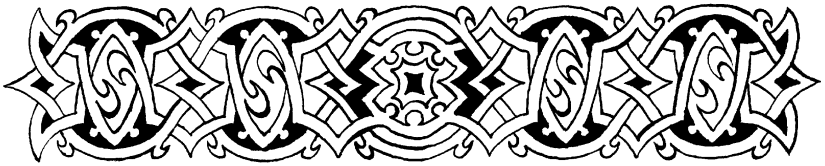

УМИЄМО ДУШІ СВОЇ
(Дощечка 26)

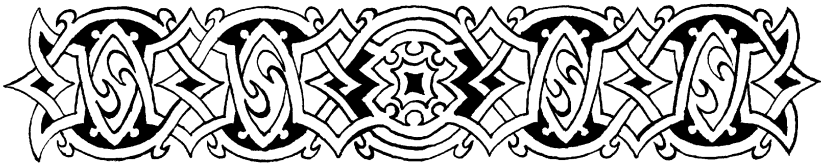
...Вогнищанин осілий –
був Орій у тамті літа,
мудрий муж, для якого
боги дарували удачу:
і багато пожив,
і багато він, Орій, побачив...
Многі стада його
в зелен-трав'я Стрибог наверта.
Лугом вівці пливуть –
мовби котяться хвилі веселі.
Бог дарує гаразди...
Умножається гарно приплід...
...І ось волхв мандрівний
поклонився був княжій оселі.
З Орем бесіду мав.
А по мові – розтанув і слід...

І сказав Орю волхв:
"А пішли б твої, княже, сини
в землю іншу, до краю,
де Сонце заходить за обрій –
і лягає воно
на золочене ложе спочити?..
А до Сонця туди
уже вершник од Сварги спішить.
– Іди, каже, Сварожиче,
в сині луки свої і сідай
в золоту колісницю,
щоб дивитись на землю зі сходу...
Вершник скаже отак –
і помчить... І суть вечір іде.
Тоді вершник отой
вже із сутіні мовить ледь чутно:

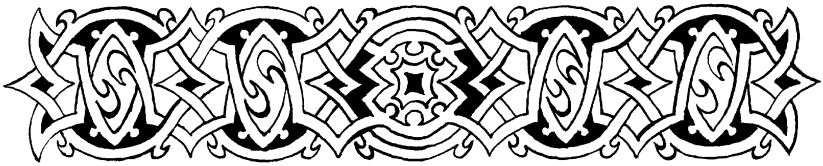
– Закотилося Сонце
та й за любії гори свої,
залишило десь там
і свою золоту колісницю,
а її ворожбит
утаїти од Сонечка хоче!..
Усе далі і далі
віддаляється вершник у темінь
і до ночі щось кличе...
І за вершником з темені там
йде зоря опівнічна –
приносить свої зоряниці
і предивнії ризи –
Дажбожії ризи трясе –
аж по Сварзі безмежній
розлітаються іскри-зорини...
Гей-бо Орію славний, –
не пізнали б сини твої мужні
та й чудовий той край,
а де Сонце сідає?.."
Отак волхв волхвував –
і розтанув, мов снився...

І двоє Оревих синів
тоді зібралися в дорогу, –
і кожен дивного премного
опісля родичам повів:
на западь сонця й справді світ
багатий травами й лісами,
з їх вічним шумом-голосами,
де дзвін струмків, де орлій літ...
...І многі орії тоді
у княжий слід ступить бажали –
і в путь-дорогу споряджали
найліпші вої молоді.
А Орь сказав:
"Нехай сини
ведуть окремішньо їх роди..."

Та не схотіли в ті походи
знов розділитися вони.
"Поділимось – і сила схудне –
чи то й повернем до степів?.."
І Орій-батько сам повів
їх не на западь – на полудне.
Було пустель, було трави,
і гір, і моря у тумані...
Про них розкажуть ще волхви,
про них пісні складуть Бояні.
А хто ставав їм на путі
і змушував меча підняти –
не зможуть не запам'ятати
походи оріїв оті.
Перун торкався їх знамен,
жива вода текла в їх тіло...
Та де не йшли – чужих племен
багато на землі сиділо.
І так водили їх боги –
яко людей своїх водили...
І оріянам стало сили
вернуть на рідні береги.
І захищатись од біди,
і заліковувати рани...
І не пили ніде слов'яни
Дніпра солодшої води!..

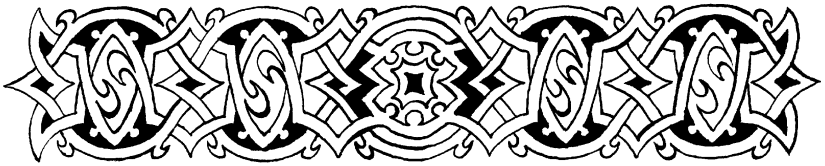
...І молилися ми й омивалися ми,
аби чистими тіло й душа пробували, –
як Сварог встановив,
як навчив нас Купало
і матуся з її золотими слізьми.
І не сміли зневажить ми звичаї роду –
і свій дух берегли й шанували тіла…
І живуча вода нам із Сварги текла,
і земля дарувала нам сонячну воду.
Ми трудами жили і жили боротьбою –
не скорилися ми, не здались ворогам...

І щодень ми молитви творили богам,
й суру-пиво пили, яку брали з собою.
Бо вона – молоко, для наїдку дбання,
од корови й бджоли, чим живі ми і сущі:
у медах-молоках варим трави цілющі –
й кожний частку свою споживає щодня.
...І тоді нас голубила синя ріка –
і стрімка, яко час,
а той час нам не вічний, –
і у ній бачить пращурів мали ми звичай,
котрі орють у Сварзі, що мирна така!
І худобу пасуть, і там в'яжуть снопи,
і життя таке мають, як наше, –
хіба лиш
не обсядуть єгуни батьків там, як галич,
та злий еллін з мечем не забродить в степи.
І князює там Права, що істинна суть,
нижче Яви там Нава опущена в Праві...
І це дав Світовид!
Хай пребуде во славі
од віків до віків, що боги нам несуть!..

* * *

...Там ішов Зоребог –
і до пращурів милості мав:
оджили на землі
і труждали-страждали доволі,
бо творилося зло,
переплавлене в серці на болі, –
в синій Сварзі для них
ні тяжкого, ні злого нема.
Зелен-трави їм снять –
дослухаються шепоту їх
та й на волі святій,
у щасливім Сварожому світі..
Ми побачим також
оті райські степи у блакиті,

коли скажуть боги
опочить на дорогах своїх.
Велес-батько там ходить –
в луги править вівці й воли
і ступає по з*о*лоту
хліботворящої ниви,
і живої води
не жаліє для предків щасливих;
і рабів там нема,
ні убивць –
і нема кабали.
І там жертву приносять,
що хлібна і вічна й одна:
для моління дають
золотисті плоди-виногради,
запахущі меди –
для душевної злагоди-злади,
а для їхніх життів –
невмирущі краплини зерна...
Прославляймо ж богів,
що отцями для оріїв суть,
а ми – Божі сини –
їх достойні пребудьмо у вс*ь*о*м*у:
чистотою душі,
і тілес, і отецького дому, –
най бо д*у*ші й тіл*а*
в синій Сварзі
для нас не помруть!
Бо зі смертю земною
навік не вмирають вони:
до полеглого в полі
тоді приліта Перуниця –
Матір-слава одвічна,
в стобарвнім опір'ї Жар-птиця
і живої води
іспивають Сварожі сини.
А хто випив її –
до Сварога на білім коні

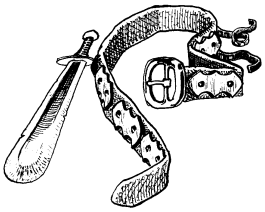
поспішавсь, а Перунцьо
заводив у світлі палати, –
і там буде отой
Богом вішаний час пробув*а*ти –
й нове тіло дістане
на всі свої сонячні дні.
І радіти він буде.
І буде молитись за нас...
І так прісно й вовік.
Як настане той час.

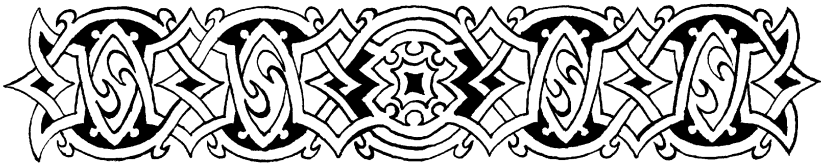

ПІСНІ БОЯНІ

Пісня друга

Зелені трави мають струни –
і струнять шелести свої...
І степ співа зеленорунний,
і спів народжують гаї.
Співає жито, що здіймає
до сонця колос на лану...
А їх почує той, хто має
в своїй душі таку ж струну.
І на отім земному святі
ось так являються вони –
любов і воля Благодаті
після походів і війни.
Так постають Краса і Врода,
у рідні ваблячи краї, –
бо лиш тоді жива Природа,
коли ми чуємо її.
Коли в душі мов щось проснеться
і диво-спів народиш сам, –
як серце раптом відгукнеться
траві, і водам, і лісам...

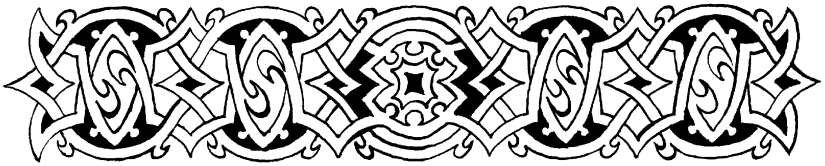

...І СЛАВИМО БОГІВ.
А КИЙ ГОРОД ПОСТАВИВ...

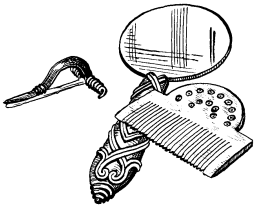
(Дощечка 31)

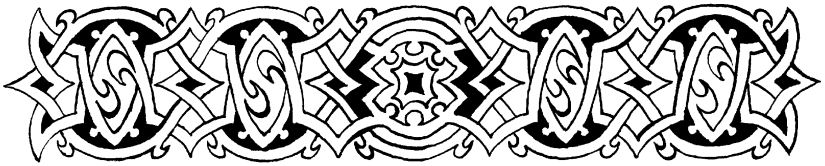
...Ось отак ми прийшли
в рідний Край свій, де нині живем.
І хай святиться Індра
з Перуновим вічним вогнем!
Він – бог наших мечів,
бог борні. Веди знаючий він, –
і ми славим його,
нам гучить його сонячний дзвін.
Ми від зла вберегли
у дорогах отари й гурти, –
і се Бог нам поміг
сто племен, сто доріг перейти.
Вберегли і худобу,
і коней ми маєм живих,
бо ми – орії суть,
з оріянських земель степових.
В Інський край ми прийшли –
і луги там отримали ми –
і в раю трав'яному
не знала худоба зими;
і веселість велика
посіла тоді поміж нас,
і побільшала днина
із сонцем ясним повсякчас,
і душа святкувала
на лоні узгір'їв і трав, –
мов Сварожії кола
повільніше Бог обертав...
А до рідних земель
довелось повернутися нам –
Батько Орій сказав
розділитись на роди синам.

І так сталось:
три роди усіх оріян прийняли:
і ми йшли на полудне,
на западь ми родом ішли...
Кий і Щек, і Хорив
відтепер мали р*о*ди свої, –
і хоч браття були,
а текли вони в різні краї,
щоб в отецьких земель
стати мудро на грані-межі,
щоб на з*е*млі батьків
не налазили орди чужі...
...А Кий город поставив –
стоять йому вічно дан*о*!
Сему городу ми
князя Кия рекли імен*о*.
І там зиму жили –
і на полудень ми потекли:
і худобу там пасли,
і знали ми путь немалу –
і Богам за усе
ми співаємо нині хвалу.
Тричі славу возносимо
богу Перунові ми
за могуть помічн*у*,
за побідні в походах громи.
Нас Перун оберіг,
дав здоров'я і блага земні –
і в ім'я його ми
нині палим священні вогні.
На місцях волхвувань,
в граді Кия,
на Княжій горі,
на молільницях всіх,
де жертовні стоять олтарі –
у лісах, у дібровах,
між посестер – божих беріз,

у Дубовім гаю,
що до Сварги верхів'я підніс,
що в Дніпро задививсь
на обидва святі береги...
Все, що маємо ми, –
нам дали наші добрі Боги.
І ми славимо їх!

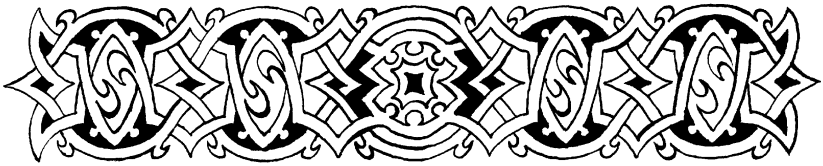

З МИНУЛОГО:
БОГИ ВОДИЛИ НАС ДАЛЕКО-ДАЛЕКО...

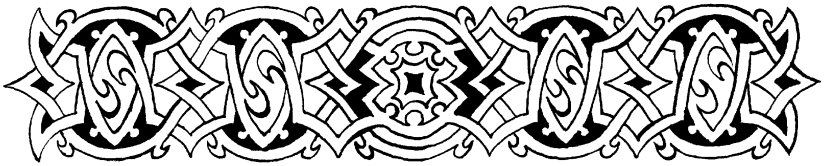
(Дощечка 15-а)

...Частка воїнів наших
зал*и*шила свій Староград:
Ільмер-озеро нам
засіяло в краях опівнічних...
І Нов-город заклали ми –
і свій запровадили звичай,
і отут пробуваєм,
і вже не повернем назад.
І тут першого пращура –
Сварга вславляємо ми,
між криничних джерел,
що пречисто нам ронять краплини.
Діда-Бога припрошуєм
на новосілля-гостини –
Дубокореня нашого,
Хліб той, що вічно з людьми.

Се бо світу Творець –
Бог і Яви , і Нави, і Прави –
се бо маєм його
ми носити у нашім єстві,
яко міру найвищу,
допоки в цім світі живі, –
й зі Сварогом в душі
переборювать сили лукаві.
і творити молитву –
де Дуб, наше древо святе,
як творили батьки –
і добро вони мали за те;
і нічим не зганьбить
нам залишену славу віків, –
і Боги поведуть,
як водили дідів і батьків...

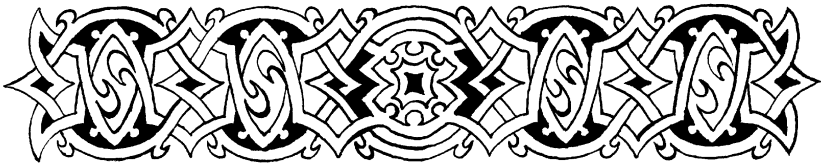
...А Боги нас водили далеко-далеко,
а Боги з тої далечі й вивели нас:
іще в наших очах інший світ не погас, –
де і гори й тепл*о*, де пустелі і спека.
Ми дорогами всякими йшли до Дніпра...
Дужі коні нас вимчали з Інського краю:
Семиріччя ген-ген десь позаду зникає,
і зникає за обрієм Ірська гора.
І Загір'я зникає, де вік прожили,
а його полишивши, пішли на дві р*і*ки:
гр*у*дьми коней своїх розбивали на цівки
води збурених рік, що ми їх перейшли.
А була нам попереду Сірська земля,
де спинилися ми, де ми ждали-пождали –
і пішли через гір льодові перевали –
і так вийшли у степ, на отецькі поля.
А там рідні вітри, рідні люди і пісня,
степ родинно так пахне, і з вогнища дим...
І се перша од Прави була даровизна
за всі наші путі та й у світ несходим!
Проти Нави у Прави – тяжка боротьба –
се бог*о*ве дали нам в походах пізнати...
І навчилися ми ворогів одбивати –
не для нас, оріян,
темна стежка раба!
Небожителі нас в отакій боротьбі
аж до гір до Карпатських опісля водили:
ворогів воювали, город*и* городили,
тільки всістися там – вже були заслабі.
Усьому ж бо свій час, доконечна пора:
потіснили нас дужчі і вибили з ладу –
і п'ять наших князів
з Богом радили раду –
і тоді ми до Кия прийшли,
до Дніпра...

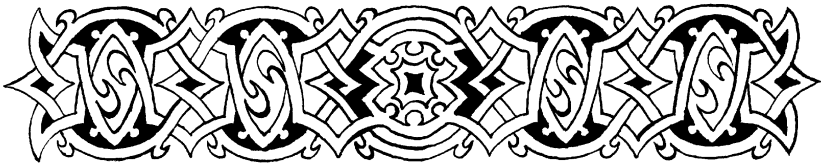
ХТО МИ І КУДИ ЙДЕМО...
СИНИ ОРІЯ РУШАЮТЬ У ЗЕМЛІ,
ДЕ ТЕЧУТЬ МЕД І МОЛОКО

(Дощечка 4-г)

А Сур*о*жі святою бути вічно над нами!..
Ідемо, а вже бачимо землі горяні ми:
Лукомор'я світлінь, як зоря із пітьми, –
і тече туди Орь із своїми синами.
А світлінь – то Боги, їх шукає душа:
бог Перун і Дажбог, світлі Хоре і Ярило,
а ще много імен Божа Сварга відкрила –
і се душу голубить і серце втіша.
І тому ми співаємо славу Богам,
на землі пробув*а*ючи милістю Божою,
поки й віку того – яко літу до *о*зимі, –
і сей предківський світ не даєм ворогам.
Їх з ясуні небесної Сур*о*жа б'є –
тих, у темені-тьмі, з жалом гаддя повзучого –
нам грозящих віднять
світла Божого сущого
і позбавить життя, що нам Сварга дає.
І явитися вішано Богові сильному –
най од молній-мечів да іздохне вона,
ота гидь, що із тьми, із болотного дна, –
аби вільній душі
в світі сяяти вільному.
Сур'я світить на бридь,
а ми бачим її –
і потопчем-поб'єм...
Слава Сонцю-Сур'ї!
...А на оріїв суне із т*е*мі онн*о*
люте плем'я дасуєве, голови вражі, –
оте пл*е*мено зле та й на пращурів наших,
ота хижа дасунь, нам грозяща давно.
Натекло і налізло убійником з тьми...
І полеглі в нас є. І стомилися ми...
Каже Орь-старотець:

"Йдем од тої землі,
де вмирають нам бр*а*тичі...
Л*и*шмо дасуї –
аби силу свою не збавляти нам всує;
най-бо старші не мруть,
хай не гинуть малі.
Бо земля, нам завіщана, в серці пече:
молоком вона й медом оріянам тече!'
З батьком Орем опліч і син*о*ве були:
Кий і Щек, і Хорив – звідки славні племе*н*а,
м*у*жі – водчі дружинам і нашим знаменам –
і хоробрістю їх юні вої жили.
На комоні сідали – спершу дідичі-сва,
а за ними дружини ідуть молодечі –
аж до тих старотців, що за нагляд малечі:
не згубилась аби, не зблудила дітва.
А вже далі – корови, і п*о*вози й биці,
і овеща, на мекання бистра й легка...
І ставало в дорозі хлібів-молока.
Випасали худобу і коней, і вівці...
...Так ішли на полу*д*не, до моря ішли,
так ходили до гір, до низин трав'янистих...
І селились під Сваргою – небом пречистим,
і на землях своїх в славі й волі жили.
А де Кий чоловим був – у Києву-граді –
ото княжим столом нарекли на Русі...
І корились великому Батькові всі,
і що Орій казав –
те робили у зладі.
Се ж бо браття й сини –
грона зріднених душ!
Се ж бо кров нам рече:
а ми руси хоробрі!
Кривдно кажуть чужі, –
що не доблесні й добрі...
Ми від Оря ідем!
А він –
доблесний муж!

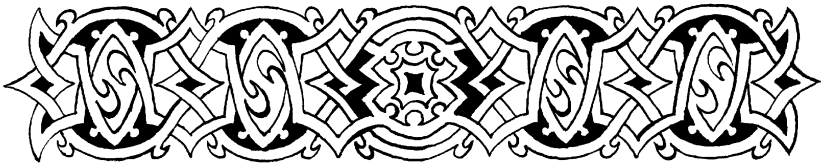

ОРІЙ І КИСЬКО. ЗАСЕЛЕННЯ ГОЛУНІ. БОРОТЬБА З ЯЗАМИ

(Дощечка 30-а)

…Собіособство мудрим не стане:
окремішність роду не множить сили!..
Над нами птиці віщі літали,
стрибожі діти нам голосили.
Ми йшли у степи – на солодкі в*о*ди,
ми йшли у степи – в різнотрав'я злачне,
де людям привільно і худобі смачно, –
тільки б текли ми стежкою згоди.
Бо казано так: на шляху земному
пов'язують нас невидимі р*е*мені, –
і воістину добре і роду й племені,
як правду говорять одне одному.
Собіособство ж мислить по-своєму
і словом своїм обрахованим діє –
і в жаль запізнілий оберта надії,
і губить землю, і жертвує воями...
О першій незгоді нашій повідаєм –
пам'ять отецьку за свідка покличем:
був князь Киська в нас, обраний вічем,
та гординею вражений, мов обидою.
Окремо свій рід він повів за обрій –
туди на полудне, де плем'я враже...

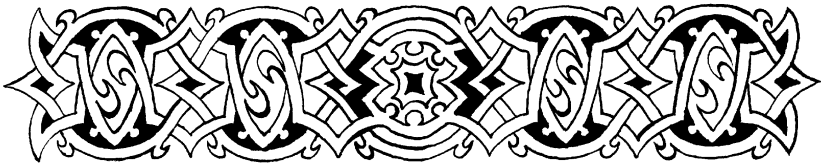
І прийшов до нього наш батько Орій
і так йому, князю Киськові, каже:
"Обидва ми маємо жони й діти,
і вої-муж*і*, а ще родичі старші!..
І велено нам рідне плем'я глядіти,
І всі стада свої, і всі займища наші.
Вороги доовкіль, і хоч ми не каліки –
ув одне племен*о* даймо стада і вівці...
При однім олтарі будем Сварзі молиться

і зазнаємо Долі од Бога навіки..."
Та Кисько з ок*о*лищем загули супроти
слів тих поважних батечка Оря:
мовляв, і самі утеч*е*мо од горя –
ми молодші, й зумієм ворогів збороти.
В степ ще глибший тоді, переходячи р*і*ки,
батько Орь спрямував свої люди і стада.
І сказав в однодень:
"Тут збудуємо града!"
А то голинь була – голий степ був і тільки
Город Голинь постав отак, далі від моря,
в оріянській землі з волі батечка Оря.
А Кисько пішов пріч – потягнувся на південь,
аби з племенем Оря не змішать свої вої, –
і осів полуднево, ближче сині морської,
утворив свою землю, – щоб осібно, деінде...
І отак між двома і межа упала.
І рядили отак, мов були чужаками:
і пожитки, і ч*и*ни – все своїми руками,
все осібно – худоба, і вівці, й орала.
Був у славі Кисько –
й люди Оря у славі,
і текла обома ота слава на люди;
і ніколи не йшли вони груди на груди –
в мирі поруч жили
та в осібному праві.
І лихо всіляке їх обминало,
огнищанські вогні їх осібно гріли...
Їх знали сусіди.
І поле їх знало, –
як знає воно і мечі, і стріли...

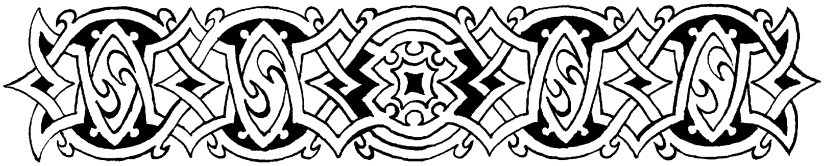
(Дощечка 35-б)

...Та ось ізви-язиги натекли на Киська
й животину його почали завертати...
І розгнівався князь на образу і втрати –
і тих ізвів прогнав –

в князя дужа рука!
Спам'ятався Кисько – і слова віднайшов ті,
що воям його та й були до вподоби, –
і ставали готові вони до випр*о*би...
І повторно Кисько на язигів пішов.
І прогнав їх удруге...
Та князева рать
після битви вляглась на покормищі п'яна:
много їла й пила...
І заснула до рана,
і світанком її вже було не піднять.
Полягла од мечів...
А як Орь те дізнав –
гнівом біль тамував,
болем гнів запалився:
"Як брати наші мертві ущерть напилися, –
так нап'ються і ті, а що в*о*роги нам!
Повпиваються з радощів, ляжуть з утіх,
коли їжа придержить, злодійством спожита…"

Й степова оболонь була кіньми ізбита:
мстили русичі за соплемінців своїх.
Розторощені ізви так само лягли –
повертали натомлені русичі з бою,
невеселі однак і не горді собою, –
а таку вони мову між себе вели:
"Маєм силу докупи тепер – не інак –
і не зможуть тоді вороги одоліти...
Наші з*е*млі складем...
Побратаємо діти...
Ми ж бо русичі є,
з нами доблесті знак...
Славу маєм собі – на земну оболонь!..
Зазіхають на нас, та мечі наші з нами,
з нами наші Боги, сили Яви і Прави, –
з братень срібних
не сядемо пить з ворогами,
не дамо їм баранини з наших долонь!..

До гончарної утварі
рук не сягнуть,
а хто зробить оте –
од нас піде безруким...
Наші з*е*млі в степах –
для дітей та онуків!
Се бо наші слова –
вони істинні суть..."

(Дощечка 17-в)

...Се маємо знак і могучості нашої:
у битвах хоробрим світає вона –
ось ніби хитавсь перед силою вражою,
немовби в душі десь ослабла струна...
А глянув довкруг –
а довкруг твої сл*а*вені:
єсьми многії ми! –
ворогам на біду.
І прабатьківська слава живе у род*у*,
і не пл*а*чі, а співи доносяться Матерні
А де кров наша впала –
там наша земля,
і се знають оті,
що на нас налізають, –
та, як в сонці туман,
з виднокола щезають,
лиш позиркують хижо
на нас звіддаля...
Марні спроби –
меча витягать з-під поли, –
як за наших батьків
також марні були!..
...І такі іще – на пам'ятання слова,
аби жодного ви в інших днях не затратили,
а братам понесли,
щоб в серця вони падали:
поки з нами Боги – доти й слава жива!

І здолаєте ви та й усіх ворогів –
хто меча піднесе...
А як буть неминучому:
хто захоче землі –
в рот набийте жаднющому,
щоб не кидав дурних,
необдуманих слів!..
Ви синами Богів своїх будьте завжди –
і їх сила на вас до кінця пробув*а*тиме –
і сіятиме Сур'я над вашими хатами,
і помножиться скот,
і ягниці з ягнятами,
а не так, як тепер ось, опісля біди.
Хліб згорів у вогні...
І так само, як ми,
тугу терпить і журиться
наша худоба...
О великий Свароже,
хто Русь уподобав, –
ти під руку свою
нашу землю візьми!

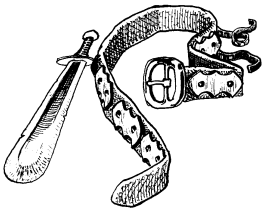

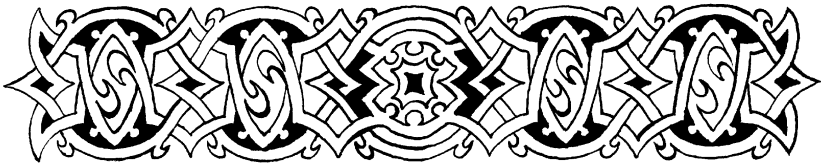
БАЧИЛИ ОРІЯ: ВІН ПО ХМАРАХ ХОДИВ…

(Дощечка 24-в)

Наша жертва – то мед і сур*и*на-сурица,
на шавлі і на дев'ятисилі настояна –
і триденно вона світлим сонечком поєна,
і крізь вовну проціджена, як і годиться.
А що жертва ота – суть Сварогові правому,
праотцям нашим –
чей знак Дажбога ми носимо!
Стали ж славні тому,
що Богів наших славимо,
а про блага свої ми не молим, не просимо.
"Ви ходіть до Русі!" –
Матір-слава співає. –
Ото вічне нам благо –
ся райська землиця!..
І ми віримо їй,
вірим слову Жар-птиці,
що до нас приліта із Сварожого гаю.
Вибираєм князів – їм болять наші болі:
як до меж заблукає чужинець оружний,
як її переступить – розпачно не тужимо,
а одвернем його, не поганьблені в полі...
І про Сніп хай піклуються доблесні вої –
і того не забудуть, правлячи русами,
що ми славу співаєм –
а благ ми не просимо,
і життя безпомильного не вимагаєм…
...Се отці нам повідали, як до *о*блак ходив
батько Орій, захоплений в полі Стрибогом.
У Перуньковій кузні
він став перед богом –
і Перуна почув, і набачився див.
Він догледів: мечі там Перунько кував
і ку*ю*чи, казав йому, Орію. слово:
"Оці стріли й мечі –

на вражин безголових,
щоб війною ніхто мій народ не лякав.
І не смійте боятися ви ворогів,
хай ніхто вас у битві збороти не прагне –
я змішаю їх так, яко твані на багнах,
на тирловищах їх розпорошить мій гнів.
Понесуть вони сморід у власнім сліду,
і не крики звитяги із бою, а пл*а*чі;
і говорено буде в слов'янськім роду:
– Поросята вони альбо свині смердячі!..
Се сказавши, Перунько і далі кував.
А що він заповідував батькові Орю –
теє Орь оповів уже нашим батькам.
А батьки наші в Сварзі,
як в синьому морі...
Отаким-бо мірилом отці наші міряли,
отакі були змаги минулого нашого...
А сьогодні ми ймем і не ймем тому віри.
"А то т*а*ко було!" –
ми зневіреним кажемо.

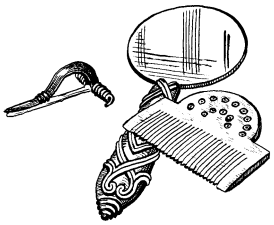

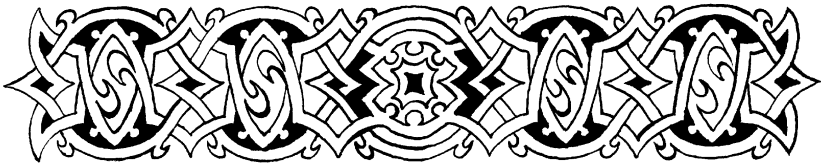

КИЙ, ЩЕК, І ХОРИВ.
КИЙ ПОМЕР, 30 ЛІТ ВОЛОДІВШИ НАМИ
(Дощечки 36-а і 36-б)

...Батько Орь був попереду –
князь племен*а*м...
Після – син його Кий на Русі провідничав.
Щеко плем'я своє підбадьорював кличем.
Хорев – хорви свої у дорогу ладнав...
Батька Оря слова їм були за мірило
та волхвами рекомі веління Сварога:
отож землю між себе вони поділили –
ось які ми, мовляв, онучата у Бога!
Згодом Хорев і Щек за Дніпро відійшли –
до вечірнього сонця у гори Карпати:
узялися отам город*и* воздвигати –
і вже інші у них соплеменці були.
Інші добра великі з них кожен узяв –
і текло все до Києва та до Голу*н*і;
і не чуть ворогів було з-над оболоні –
мирно стада свої кожен з них випасав...
Розселились отак батька Оря сини
і до Сварги палили огні після жн*и*ва:
з благодарчої жертви віддячила нива –
і Дажбогу за це віддавали вони.
А князь Кий помирав –
по літах тридцяти
волод*а*рства свого у землі Київграда...
Був по нім Лебедян або Славер – і влада
двадцять літ з його рук не далась утекти.
Стільки ж княжив і Вірень чи Верен чи як…
Згодом Сержень – останнього літ половину.
І побідно не раз вони в*е*ршили в*і*йни,
і тьму лиха зазнали од бродяг-забіяк.
...А отсє притекло і на нас, і на них:
у степах полудневих з'явилися готи...
і для руських мечів ой було ж там роботи
і звитяг, і смертей у походах трудних.

"Се ж бо славні, бо славимо наших богів!" –
повторяли не раз мужні діти Перуна.
І вітр*и* їм дзвеніли на сонячних струнах,
і від гніву виходив Дніпро з берегів.
А що сили були в нас надійні й міцні, –
то й боролися ми і завзято й велико:
шість століть рідний степ
оте зборював лихо, –
аби, врешті, втопить в днів минулих на дні.
О нападники готи!
Були й відбули...
Тільки кров, що у пам'яті, не висихала.
Нас підтримали ільмри...
Земля нас тримала,
бо ми Сонце і Небо на стягах несли!
А хто в Бога онуком –
той легше дола
І найважчу біду, хоч текла б на півсвіта...
Прагли й оси хоробрі
на русичів лізти, –
ми ж збороли тих осів,
як битва зайшла.
Хоч кувала їм Сірія добрі мечі –
та міняла і нам їх
за вівці й барани...
І обом нам той меч
був, як рани на рани,
був, як гріх до гріха,
як до плач*у* – плач*і*...

В ЧАСИ КИЯ БУЛИ ТАМ, ДЕ ЗАХОДИТЬ СОНЦЕ. ПРИЙШЛИ ДО ДНІПРА... СЛОВО ВІСНИКА БОЖОГО

(Дощечка 15-б)

...Ми від заходу сонця вертали на схід,
до Дніпра повертали, до Києва-града, –
як до столу, що знав свою славу і правду,
батька Орія мавши святий заповіт.

Оселились ми там серед р*о*дів іних,
як і наш, не позбавлених честі і слави,
за велінням Богів і Сварожої Прави,
і, як родичі кревні, жили поміж них.

І творили ми огнища Дубу й Снопу –
то суть пращури наші у Сварзі високій –
і вони повертали душевний нам спокій
і гаразди в осадьбах, гаразди в степу...

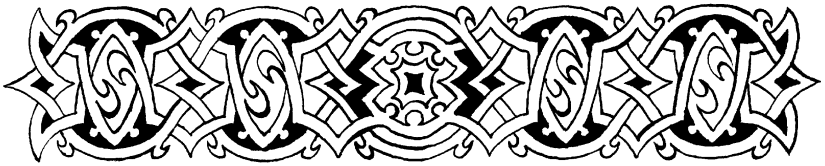
...А тепер ось наліз на нас ворог нов*и*й –
осезці-язиги, а ще вони язви:
шурп*и*ли-хапали худобу й гаразди –
і рать устрімив на них праведний Кий.

А побачили вразі перунських мужів,
що на них налягли і розтрощувать стали, –
ті осезці пожитки свої пометали
і казали зад*и* – чей зостався би жив!..

Налізало й онезьке на нас племено –
і тоді обоюдь були січі великі:
і лягло племен*о*, опочило навіки,
бо усіх своїх воїв згубило воно...
Подивляли слов'яни, казали на те:
"Б'є отак ворогів плем'я Сварги святе!"

...А на хмарах-хмарицях тут В*и*шень гряде,
до тирл*о*вища битви, і каже нам:
"Діти!
Укріпляйте свій град і зважайте на міти:
вас крута боротьба з Матір-славою жде.
Од Сварога до вас і лечу і речу:
у небесну ясунь ви зведіть свої очі –
дослухайтесь її, бо там сили пророчі,
бо там поміч для вас – і плечу, і мечу.
Се Сварожа до вас промовля небовись:
аби мудрі були, аби ви береглись!
Аби ви не забули у січі, в бою:
розставляйте, як птицю, кінноту свою,
загортайте вражду в два широкі крила, –
головою б'ючи, щоб вражда полягла.
Або колом ведіть – як вражда зусібіч:
проривайте чужинців, де слабша їх січ,
обрізайте ряди, яко лавами йдуть, –
най-бо коло вони округ вас не зведуть!
І свій розум стягніть, бо не прийде само..."
Отак Вишень казав, добрий вісник Сварожий.
Най се буде втямки нам по милості Божій:
маєм діяти так, як побіди ждемо!

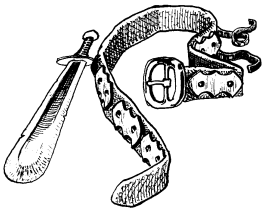
ОБОРОНЯЄМО І СТРОЇМО РУСЬ.
КИЙ УСІВСЯ В КИЄВО-ГРАДІ.
ЩЕК І ХОРИВ ЗАБИРАЮТЬ СВОЇХ ВОЇВ.

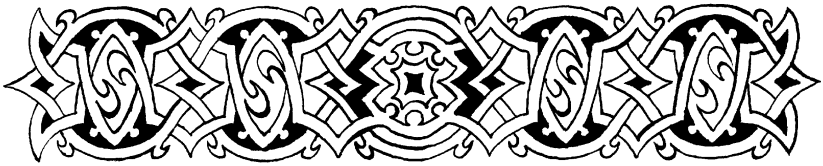
(Дощечка 7-з)

Порадіймо, братове,
що маємо віру батьків, –
її красні вінки –
і не маєм чужих добиратися...
Тут нам князь повелів
ладувати мечі свої й ратища,
йти в боярську ясунь –
йти до сотень своїх, до полків.
Твердо стать на межі
материзни своєї й дідизни,
як веліли Боги –
взять надійно її в оборону:
а там пильно дивись! –
не проґавить ворожого гону,
бо в час пізній в степу
ненадійно завершувать пізнє.
Військо – соколом в літ!
На полудне – його голова,
осереддям – Дніпро,
тіло нашої сили-ясуні.
На два поля – крильми!
Аби широко, міцно й розумно, –
і вже Русь піднялася,
як в небо та птаха жива.
А щоб голову твердо
тримали рамена двох крил, –
воєводців туди,
що і мудрі, і доблестю знані,
що і не підведуть,
і лихе запримітять зарані –
й голові не дадуть
під мечами упасти у пил.

І поборемо ми,
як бороли у тамті літа:
славна русичів рать
соколино на битву зліта!
Сяє золото сонця і синява Сварги живої –
на мужні обличчя, на воїнський стяг...
...А князь Хорив зненацька забрав свої вої –
і так само, як Щек, десь на захід потяг...

...Хто чого побажа – за тим тягнеться длань.
Частка ж воїнів Щека із нами сиділа...
Тоді з тих, що братам припадали, наділів
утворили ми землю одну – Русколань.
Кий у Києві сів – і нам зичить добра.
Спільно зводимо Русь –
городи й заборола...
І куди б наші не поверталися чола –
не поступимось Руссю,
не підем з Дніпра.
Ся земля – наша Мати від діда-отця,
і ми з нею пребудемо – аж до кінця...

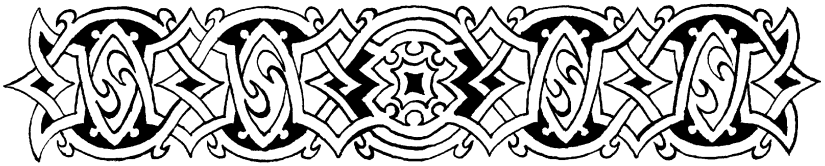

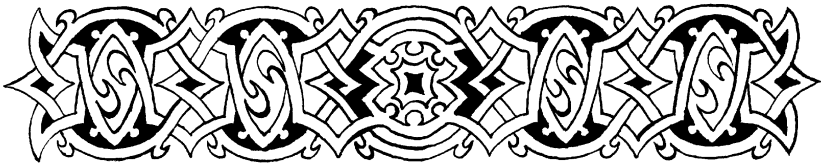
ПОХІД КИЯ НА БОЛГАР.
КИЙ ВІДІБРАВ ГОЛУНЬ – ГОРОД РУСЬКИЙ.
УТВОРЕННЯ РУСКОЛАНІ

(Дощечка 34)

Гей бути під небом Перуновим грозам
і стрілам вогненним із хмар:
то князеві Кию упало на розум
походом іти на болгар.
Він спершу на північ повів свої раті –
зайшов у Воронженець він:
і воїнів тамтешніх сила-завзяття
влилися до княжих дружин.
І з військом тоді князь дістався Голуні
і твердо ногою там став;
і землі донські він придбав срібнорунні –
і русичі сіли отам...
... А в Києві-граді сидів Лебедин,
допоки князь Кий у путі.
Благий був то муж –
од молільниць-храмин
він правив за князя тоді.
А греки хотіли на зраду підбить
княж-столу слов'янського люд, –
бо прагли вони у слов'ян встановить
богів своїх віру і культ...
Зачувши з Русі отаку новину,
в путі, біля Дону-ріки, –
з болгарами Кий не затіяв війну
і вивів зі степу полки.
Та землі оті щоб не стали чужі,
щоб там була певна рука, –
за владця в степу, на межі-рубежі,
князь Кий посадив родака.
І слава про нього пішла увсібіч,
а з готами зблисла війна –
князь многих зібрав
під свій стяг і свій клич –

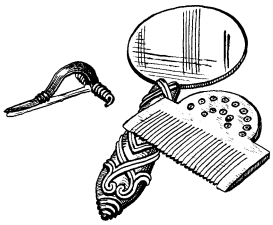

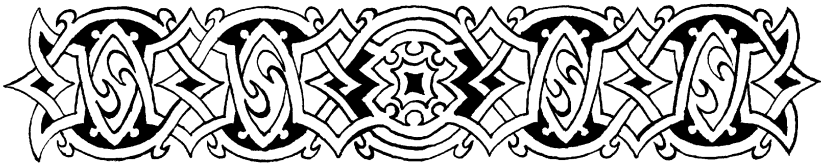
і стала ще більша вона.
А отча земля в два широких крила –
князь Орю, із Сварги поглянь! –
звідсіль, із-за Дону, в Карпати лягла:
і все то була – Русколань!
Богами нам дана, аби боронить,
як нишпори ворога чуть...
Нам кожна травинка тут рідно бринить,
тут солодко води течуть.
...А злі вороги та уже й потекли –
град Голинь підпалюють в ніч.
Стіна загорілась. Уже на вали
полізла орда зівсібіч...
Зійшлись ми тоді з ворогами грудьми –
і ми побороли, бо русичі ми!
...А земля, де б'ємось,
зветься волзька земля,
і півколом її
Рай-ріка обтікає...
Се батьків наших край,
тут їх пам'ять шукає,
бо кривавились тут
з многих битов поля.
Много літ отут кров
наші предки лили –
аж земля з того стала
зволожена, волгла...
Се повідать могла б
Рай-ріка або Волга,
якби мову її
у словах віддали.
Воєводи тут ранили
мужні серця,
як на землю у битвах
руда витікала;
і вона, ота кров,
крізь віки нас гукала –
ми до тебе прийшли,

люба земле оця! ...
Повеління се Боже Дажбожий онук
днесь приніс у степи, що Русі і належать, –
допильнує межі,
за чужинцем постежить
і меча бойового не випустить з рук!
А Перун його стрілами прибереже,
бо нам, русичам, сила Перунова дана...
Довгий вік отак буде: од рана до рана
не стихала війна...
А чи й стихла уже?!.
Та в борні ми помножили силу свою:
і до Г*о*лині йшли,
і текли до Сур*о*жа...
А там орди лихі, а там сила ворожа,
а там – готи, з якими зіткнулись в бою.
І над морем, із греками, билися теж, –
а опісля, із ними ж таки, торгували...
Та ніде і ніколи ми не забували
праотецьких земель –
нам завіщаних меж.
Сил помножилось нам, як докупи зійшлись,
як в єдине звели племен*а* свої й р*о*ди...
Слава нашим батькам!
Сварги сонячні води
до нащадків од пращура перелились.
Сур'ю-питво п'ємо та й во славу Богів,
бо збагнули путі і часи, і начала...
Мудро співи пливли –
то молитва звучала.
І Дніпро нам сіяв
між крутих берегів...
...Наділили ми степом всі р*о*ди свої –
і велику там Скитію родичі мали:
і овець, і корів, і худобу тримали –
і щоліта виводили в трави її.
І отсе вберегли аж два довгі віки.
Та бувало й отак: мали зиму студену –

І за сіном пішли ми у бік полуденний,
на цвітінь буйнотрав, на пахучі стежки.
Бо згубили ми силу в студеній зимі –
і привілля оте нам втрачати не гоже...
А тут греки на нас потекли од Сурожа –
зелен-трав'ям спішать володіти самі.
І за сіно ми бились –
не втримали гнів –
загребущі бо елліни, в помочі куці!
І натиснули ми на купців-перекупців,
і відсунули їх до морських берегів.
У батаві тяжкій –
коли груди на груди –
ворогів ми здолали і перемогли:
греки миру просили, бо впасти могли…
А Русі зелен-степ даровизною буде!
Він у зимах лихих буде поміччю їй.
І Триглава ми славимо
в пісні своїй.

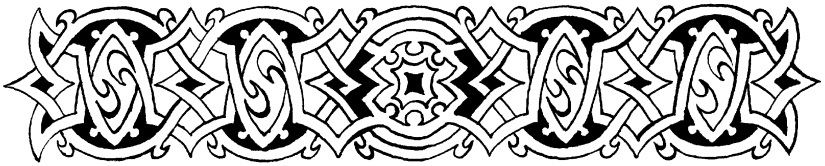
РІД ЩЕКА ПРИЙШОВ З КАРПАТ ДО ДНІПРА

(Дощечка 5-а)

У подробицях зачати
нам о тих подіях гоже.
Скажем тако: літ до Діра
десь за тисячу й п'ятсот
предки йшли до гір Карпатських,
як вела їх воля Божа, –
й там осіли, твердо, кладно,
серед гір, лісів і вод.
Себто правилися роди
од своїх – староотцями;
старшим родом правив Щеко –
водчий мужніх оріян...
Бог Паркун-Перун-Гримайло –
Сварги гомоном над нами,
як небес благословення,
як жива вода до ран.
Так трималися, так бувши,
літ п'ятсот жили ми в горах,
а тоді до сонця й Нiпри
обертали погляд свій...
А ріка ота крізь руси
на полудне йде, до моря, –
ми ж північніш Києв-града
оселилися на ній.
І Дніпро ми звали – Прип'ять –
в тих місцях, де плем'я сіло,
як отут батькам ще нашим
Ніпра Прип'яттю була...
Літ п'ятсот нам в те оселля
птахи з Ірію носили
вістку радісну од Бога,
що ідеться до тепла.

Богом-Сваргою хранимі
од біди – язенців многих,
з ільмерами бувши в мирі,
що осіли біля нас, –
ми спочить могли хоч трохи,
славлячи Сварога-бога:
і трудам годину мали,
і молитві мали час...

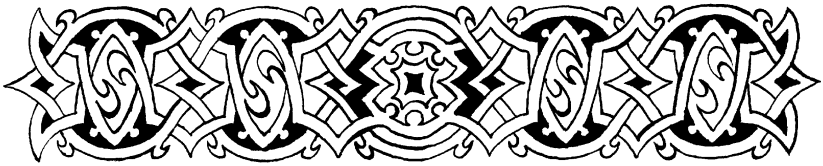

ХОТІЛИ СВОЇХ БОГІВ ЗАНЕСТИ ДО МОРЯ. ТАМ СІДАЮТЬ ГРЕЦЬКІ КОЛОНІЇ... БОРЕВЕН І ЙОГО НАЩАДКИ.

(Дощечки 18-а і 18-б)

* * *

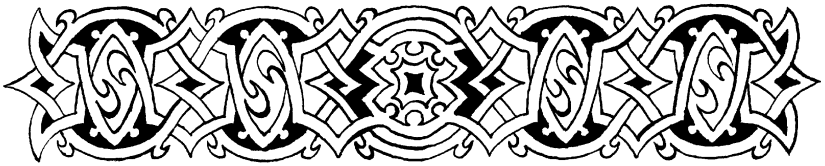
Де співа Матір-слава,
де літає Жар-птиця –
ви дивіться усюди,
ви шукайте її:
се вона віщувала побідні бої,
се вона не давала в борні зупиниться.
Ми ж бо єсьми сини її –
і отак нам тримати.
Ось літає вона – і барвисто сія!
Опустившись із Сварги,
приліта до нас Мати –
покровителька світла і віщунка твоя.
І такою була Матір-слава завжди –
і як русичі з вендами до Лукомор'я
прагли наших Богів занести –
і край моря
угніздитись хотіли, прийшовши туди.
І прийшли...
І там храми свої й город*и* –
а предивні ж ті храми! –
позводили многі.
Бо багаті були – і оте не з дороги
розбишацької мали, а з поля й трави.
Десятиною честь віддавали Богам –
подобизна чия в древі, сріблі і злоті...
Все те бачили інші – й позаздрили нам.
І війною ішли...
І ослабли ми потім...
І збіднілі там родичі упокоєні в гробі,
і до моря ведуть нас не славні путі –
ми на торжища йдем за багатства оті,

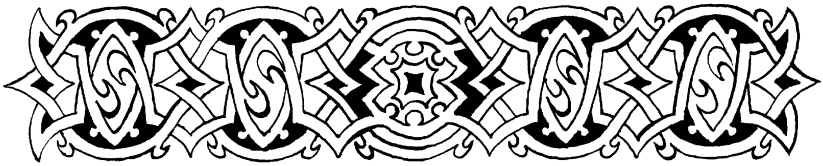
а в обдурених *о*троків
вже й своє не в шанобі.
А дались обдурить – і сідають отам;
а на мерзостях всяких –
і зле споживають...
...І наш рід одійшов до Карпатського краю,
і до Кия прийшов, уклонившись братам.
Кию теж ворожнеча на битви стає –
од народів чужих і чужинської віри,
бо Сварогові ми поклоняємось щиро
і співаєм про те, що ми русичі є!
І пливуть оті співи шумом-леготом-гуком
у зеленім краю, що вітрами пропах, –
і про красне життя у широких степах,
і про славу дідів, заповідану внукам.
Се ж бо наш воєвода, наш Орій-отець
племено оріян вивів з гір до Голуні –
й чин гординства хороброго –
знак той Перуній –
він отримав, як вищий і вічний вінець.
І оте ми несімо у душах завжди,
а як єсьмо нащадки всіх пращурів славних –
пошануймо їх пам'ять –
і з днів отих давніх
успадкуймо усе, чим гордились діди!
Матір-олава співає і крилами б'є,
і говорить про силу, що йде до нащадка
від прапращура, пращура, діда і батька...
А що ми віддаєм – те й Сварог нам дає.

* * *

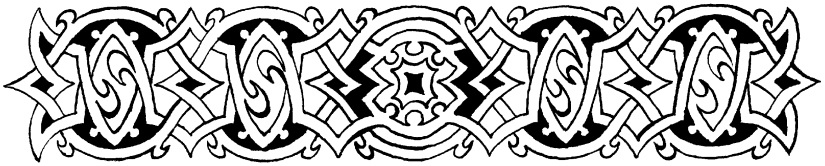
Про Сварога се кажемо,
бо він дбає про нас...
А немає молілень –
при студнях-криницях
ми з правіку вподобали
Богу молиться,
і жива тут вода

вільно плине всякчас.
І на тебе отут
не чатують вовки –
тут Сварожа блакить,
отут сонце і воля.
І Стрибожі онуки
прилітають із поля,
і в деревах до тебе
говорять віки...
Ми Альдоріха згадуєм
люті часи,
і облудців отих,
що назвались жерцями,
що не радою брали
із староотцями,
а брехнею-обманом,
підступні єси.
Нагло брали красунь,
викрадаючи їх,
піднімали за готів
між нами роздори...
І ото їх жерці?
трамот*а* ото й горе,
і їх гріх непрощенний...
І дістали за гріх!
А ми – пережили...
І по готах віками
од р*о*дів і князів –
водчі нам дотепер ...
Був ось князь Боревен...
В берег моря опер
він обори еланські
із рать-вояками.
І ми вільно ішли
на займанщину ту:
там, де скуфи ще
випаси мали для скоту, –
ми худобу розводили,

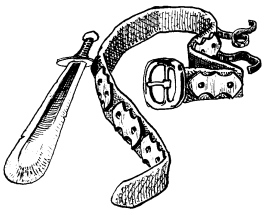
мали роботу...
Днесь же греці колоній
насадили отут.
Городи городили
і злобились на нас –
ми ж все далі відходили
до полуно́чі...
Тут живем двісті літ.
І се зе́млі нам отчі –
суть і нині, і прісно,
і повсякчас!
А сьогодні ми маємо князя іного –
Боревлана – вже правнука предка свого.
Каже йти на полудне...
Почуєм його –
грець-колоніям пострaху
вчиним премного!
Грець самітня, –
а до́бра з довкілля збира,
має з нами торги, а хитрує безкарно –
вона русичів скот хоче брати зада́рмо,
тож до моря потиснути греків пора!
І страшити й гонити у грецькі краї,
бо ж то руська земля єсть –
і паства, і лови, –
і за неї лилось много руської крови,
і там руські тіла укривали її.
І не раз там
Перунові грали громи –
і ніхто її так
не полюбить,
як ми!

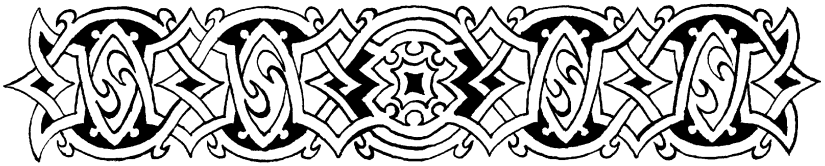

З МИНУЛОГО: СЛАВЕН І СКІВ
(Дощечка 17-а)

...Ось князі були – Славен, а брат йому Сків.
І судились на сході їм битви-потопи...
"А ходімо до ільмерів! – кажуть брат*о*ве –
А йдемо на Дунай, взявши силу полків..."
На сторожі там Сків свого сина лишав...
Іломерів же Славен очолював твердо –
і на північ потяг. І там город ствердив.
І нарік його – Славен, бо стар, і душа
поривається вже прямувать до Сварога,
до батьків, до Перунових вічних лугів...
Сків же сяг на пол*у*дне морських берегів, –
так обом їм удатною сталась дорога.
Перебігли літа...
Вже по Сківу й онук –
муж достойний, володар степів полуденних,
многихстад...
А тут орди – тягар на раменах,
і від т*о*го в степах –
смертний дзвін, смертний гук:
за посіяне – там, де Дунай, обіруч –
до Карпатських верхів,
до вітцівського Дону...
І твердинями князь осадив прикордоння,
що всю землю у кола взяло, як обруч:
чей за колами тими він і буде орати –
і опреться на них, і одстрашить себе!..
А щоб з родів не мався ніхто за слабе, –
їх на віче на спільне велів закли*к*ати.
І до родів той князь мовив слово своє:
що намислив собі, землю творячи нашу, –
аби мирно ходила худоба на пашу,
і повік збереглось все, що маєм, що є...
Так стояла земля аж півтисячі літ –
поки чвари усобні одкрились, мов рани:

соубої та розлади між огнищани, –
ворогуючи так, Сківів стратився рід.
А тим часом з полу*д*не налізли чужі –
і знов отча земля знає битви й походи,
і одвічну потребу – приходить до згоди,
щоб одсунуть вражин до морської межі...
А на півночі теж слабли в нас племен*а,*
і ми поміч знайшли, мавши з фрягами раду.
...І з'єдналася Русь задля волі і ладу –
най-бо Скитія буде у русів одна!
І помірялась Русь з ворогами на славу:
потовкла їх добряче, –
а то гуни були,
що до руських степів із стадами текли –
та й лягли в зелен-степ наповіки тілами...
Отож маємо знак,
як нам землю тримати:
се б'ючи ворогів –
маєм їх одвертати!

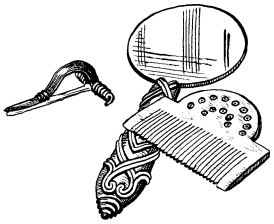

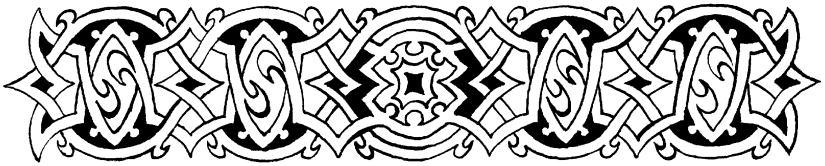
МАЄМО КОЛАМИ ГОРОДИ ГОРОДИТИ...

(Дощечка 17-б)

...Себто маємо ми на горбах степових
стати міцно й отвердить вали обоpонні,
як діди наші й прадіди знали ісконі, –
вміли тр*а*ви і збіжжя ховати за них.
І на землю отецьку лилася їх кров...
Ми ж бо Голунь лишили –
там с*і*длище враже.
Хоч отверджене колом те займище наше, –
аби тяжче його тать-нападник боров...
Ото ж ставити маємо ми город*и,*
як отці наші – колом –
так робилось за старших:
вони дбали про нас
і про правнуків наших,
вони вчились і вміли виходить з біди.
А любили свій край –
всім лицарством своїм:
краще вмерти –
чим здатися на спотикання,
бо куди ж ти під*е*ш у годину смеркання,
як од вогнищ святих –
тільки попіл і дим?
Як під небом притулку не знайдеш ніде?..
І се мовим услід за отцями й дідами:
"Поборімось!"
А схилиться Желя над нами –
до нас прийде Перун – і зведе й поведе.
Бо як скільки ось праху та є на землі –
то і стільки ж він має і воїв Сварожих!
Тою раттю з-під *о*блак нам Дідо споможе,
бо отам, в тої раті, –
Дажбог на чолі...
І співи-молитви ми кажем Богам –
аби споспішили вони допомогу:

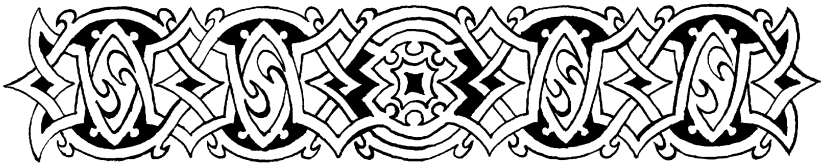
звитяжство дали нам у ратню дорогу –
по битвах аби не радіть ворогам.
Могутні іще єсьми русичі й тим,
а що наша земля,
од віків утолочена
ворогами всіма, –
наша єсьм ото отчина:
наші степ і Дніпро,
і над вогнищем дим!
Тож дивімось і будьмо при колах своїх,
а чужинці налізуть –
онуки Дажбожі
не дадуться зважати
на рани ворожі, –
а опустять меча
та й на голови їх!

І МУСИМО ДБАТИ ПРО ВІЧНЕ
(Дощечки 7-е і 7-є)

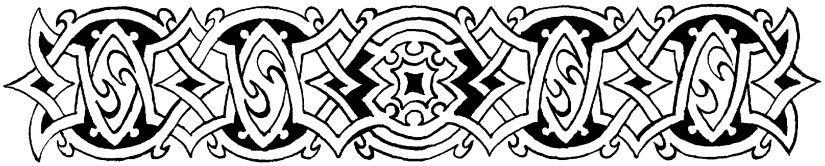
...А русич умре – і до луків Сварожих іде,
а там каже Перунько:
"Ніхто бо то інший, –
ані грек, ні варяг – тільки рус наймиліший,
гордий рус, що іде й свою славу веде.
А іде гордий рус та й по Матерніх співах
до лук твоїх вічних, великий Свароже..."
І чує той русич об'явлення Боже,
де стоїть Матір-слава в огнях-переливах:
"Іди, витязю мій, до Краси тої вічної –
у зриш твоїх діда і бабу, і тітку,
у веселощах-радощах вгледиш, бо, видко,
натужились вони од розлуки незвичної.
А прибув ти до них – і вони возраділи –
до кінця всіх кінців
о житті твоїм вічнім..."
І вокраситься там невимовно обличчям
гордий рус, од якого земне відлетіло.
Бо Перунові вої – ясуні оті –
мають іншу мету, аніж греки, і славу...
Тож до Ірію рус та й приглянеться з Нави –
і побачить довкола знайоме в житті:
квіти красні, дер*е*ва, ланів полотно –
і од піль отих маємо в'яну в'ян*и*ти,
і полоти яш*е*нь, а ще ж*и*тву чинити
і до з*а*куть Сварожих збирати зерно:
не з веління, однак, що і зверхнє, і владне, –
то земне було, прахове, болісне, страдне,
а се – благословенство Сварогом дан*о*!..
...Хай же мирним пребуде всіх днів його плин,
а ми його місце займ*е*мо у раті –
ми ж бо славені є, єсьмо родичі-браття,
а падем – то у славі й підемо, як він.
Матір-слава крильми о бок*и* свої б'є,

а нам крила її сяють світом осібним:
там усяке перо – жовте, синє і срібне,
біле, красне й блакитне, й золотисте там є.
І всі світять вони, яко Сур'я-сар*у*ма –
зарум'янене сонце у горнилі вогню!
А навколо – пасунь,
свят-вінець благо-дню
возсія з семи барв, як Сварогова дума.
І завітом Богів оті барви не раз
постають в небесах рай-дугою для нас!
...А Перун, її видячи, грає в небі яснім –
і нам сили подати ми просимо в нього:
життя наше старе відсікт*и* від нов*о*го
так, як древо січем, для священних вогнів.
Пломен*о* ж од вогню –
Матір-слави крильми,
його сплески живі –
ті ж бо стяги Ясуні! –
Котрі бачать мужі,
бачать отроки юні –
і під стягом Дажбожим
гуртуємось ми.

* * *

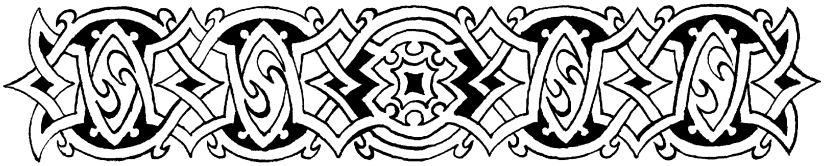
...Там Перунь іде, голову золоту трясе,
молитв*и* посилає в небеса благодатні...
Матір-слава співа о труді нашім ратнім –
і в живлющій воді свіжі сили несе.
А ми маємо стати і послухати спів:
хоче брані поривної і звитяжної Мати! –
За дідів-святотців, що зробили багато
та й во славу Русі, в оборону степів.
Матір-слава до *о*блак нам сяє крильми –
то для русичів Мати віщає побіди...
А вмирати не страшно –
у вічність той піде,
як і всі у свій час туди підемо ми.
А тому і йдемо. Божих знаків свідомі,

що земне – то все тлінь,
що малі ми тут є,
мов ті зги-порошинки:
одсвітять своє –
і немов не були, на землі невідомі...
А жива наша слава –
в Матір-славу тече –
і пребуде у ній, поки й світу земного.
То з чого ж тоді смерти боятись?
З нічого!
Як зміцняє Дажбог нам і душу й плече.
Як нас Бог породив через кровну Замунь –
і то будемо кревні, як родичі-кр*о*венці:
скіфи, руси й боруси, і анти й сур*о*женці,
а хто впав – то верта у Перуню Ясунь.
Так ми стали для русів оріяни-батьки,
а в часах у старих – рибоїди зостались,
бо од моря пішли, а в степах лінувались, –
і, як риб тих дрібних, їх ковтнули віки.
Бо були недоплоджені з нами всіма –
тож і вимерли геть, яко є неплод*о*ва:
ні молитви від них, аніякого слова...
Костобоці так*о*ж – як пустеля німа.
Все чекали набутків од неба, з війни,
а самі – ані руш: перестали й трудиться…
А навіщо було та й на світ сей родиться?
Проковтнули їх ліри – і зникли вони.
Тут бо скажемо: всякому право своє –
від обох тих ніщо не лишилося в світі;
ліри-ільмери – ті костобокими ситі,
а ми лірів поглинули згодом, як є!
На боруса від нас обернувся дуліб.
Лірів-ільмерів днесь залишилася жменя:
тихо-мирно сидять собі там, на Ільм*е*ні...
Венди ж геть одійшли –
заробляють на хліб.
Ну, а ліри осіло живуть з давнини –
і мову свою зберігають вони...

Матір-слава ж співає і крилами б'є,
і до січі гука – буть Русі оборонцем!..
А ся птиця не є в небесах Сур'я-сонце,
та від Сонця вона –
отака вона є.

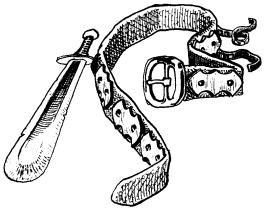

ПЕРЕКАЗАНО НАМ ОД СТАРИХ ЧАСІВ, ЩОБ ЗГУРТУВАЛИСЯ І РУСКОЛАНЬ ВІДНОВИЛИ...

(Дощечка 36-а)

Переказано нам од прадавніх часів
племена поєднати і р*о*ди –
й відновить Оріяну-Руск*е*нь, що посів
батько Орій, де трави і в*о*ди.
Городів на тих землях поставить три-сто,
села многі із огниць дубових –
задимлять собі мирно в світах вечорових...
Се ж бо наша Перунь!
Нас не здужа ніхто.
Матір-слави, Жар-птиці
провісництво чуть –
вона в слави батьків на сторожі!..
І до нас їх часи із минувшин течуть,
обертаючи кола Сварожі.
Матір-слава говорить:
як землю свою
ліпше вендів дамо в оборону, –
що на западь пішли,
як у темінь полону,
що згубили і волю, і землю свою, –
отоді ми утримаєм Русь!
А на ній і себе ми зумієм тримати...
Так співає Жар-птиця у Яві земній –
Матір-слава, всіх русичів Мати.
Вона каже: он бореться князь Боров*и*нь,
бо хоробрий і ймуть його слову...
А ми теж не оглуплені:
з вогнищ-яскинь,
з наших сел не потягнемо знову!
Ми побачимо:
венди вертатимуть ще
в рідні землі, до древнього лугу,

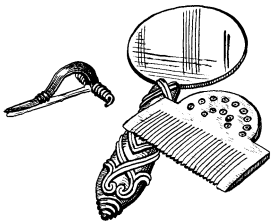
і глядітимуть так, яко злидні крізь тугу...
Не в пустелю –
в Ріку! –
мудра річка тече.
...А ся Птиця співає, говорить усе, –
мов почуть-розгадать її просить,
і стопір'я своє, як зірниці, трясе
і до нас ті жарини доносить...
Тож купальте богів і Дажбога хваліть,
бо довкілля розвержені будуть, –
і поглинені коні,
як в час лихоліть, –
і про вас оці землі забудуть...
Синя Сварга примножує вам табуни:
то Боги в степовому роздоллі
коням пашу дають, щоб гуляли на волі
і щоб ваші осадьби тримали вони.
І про антів згадайте:
в земель на межі
загубили ми пращуром дбане...
...Наших рідних осель
не будують чужі,
а лищ палять, як битва нагряне.

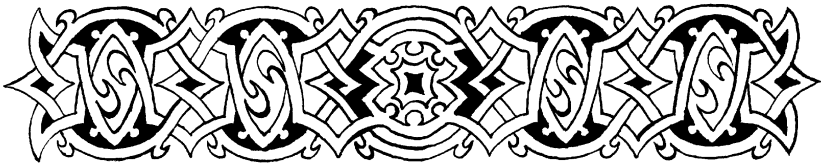

ПІСНІ БОЯНІ

Пісня третя

Душа наша сходить до Бога –
там Правда і Сила й Краса –
й безмежна Молочна Дорога,
що стелеться крізь небеса.
Земля ж нам дає до колиби –
живителька добра така! –
і святість пречистого Хліба
й живу благодать Молока...
А раті заступлять півсвіту –
і тяжко вона проквиля –
кривавим тирловищем збита,
толочена Мати-земля.
І кличе вона оборонця –
йому свої мовить жалі...
Як День умирає без Сонця –
отак ми умрем без Землі.

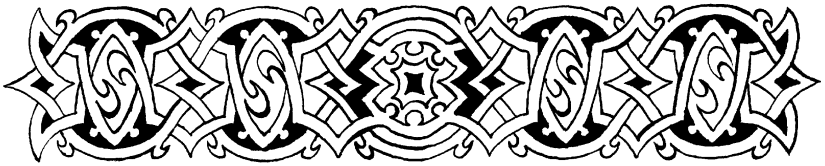
ХТО МИ І КУДИ ЙДЕМО. ДАРЕМНО ЗАБУВАЄМО ПРО ДОБЛЕСТЬ МИНУЛИХ ЧАСІВ. ПРО ПРАВУ, ЯВУ І НАВУ...

(Дощечка 1)

...А дарма забуваємо давні добрі часи
та ідемо куди – невідомо...
Чень поглянем назад – голоси, голоси –
звідтіля, з праотецького дому.
Та стидаємось Яву, Наву й Праву ми знать:
ну, а що ж то вкруг тирла земного?..
Се Дажбог сотворив нам оту благодать, –
а що єсть світ-зоря од Сварога!
Землю нашу в безодні повісив Дажбог...
А удержана як – люди мітять?
Душі пращурів нам в світ надій і тривог
днесь од Ірію зорями світять...
Греки ж лізуть на Русь, творять зле для богів, –
ми ж, як єсьмо незнаючі мужі:
куди йти, що робить? Добре б'єм ворогів,
а свій дух рятувати не дужі.
Невідомо уложене Праве Дажбом, –
боротьба ж то є явна і зрима!..
Се вона життя й сотворяє кругом –
ся борня, яко нами й творима.
А відійде вона – і немає нас в Яві –
кожен з нас у борні й одцвіте:
се ж бо Яв єсть текуща і творена в Праві –
ми повік не довідаєм те.
Одгрімкоче Перун, одклекоче батава –
чи вціліє твоя голова?..
І до Яви єсть Нава й після Яви єсть Нава –
Ява в Праві лишень ожива!..
Поучімось старому, пошукаймо в нім душу,
уклонімось Дніпра берегам –
се ж навколо і є нею явлене суще

нам на славу й на силу Богам.
Се побачим в собі – то ж бо дар від Богів –
доконечна і вища потреба!..
А Дніпро нам сія між крутих берегів,
і сіяють нам зорі із неба.
Д*у*ші пращурів то з Іру зирять на нас:
не марнуємо дні ми зад*а*рма?
Чи у наших серцях дух отців не погас,
у чужі запрягаючись ярма?
Бо і плакати жаль, й верещати нам жаль,
як понехтуєм Праве і Наве та й підем,
як сліпі, у незвідану даль –
в іншу Яву, як плем'я лукаве.
Як на глузи піднімем завіти старі
і молитву сотворим з принуки...
Сумно скажуть зі Сварги отці й матері:
" І отсе бо Дажбожі онуки?!."
Тож молімось Богам!
Чисті д*у*ші й тіл*а*
маймо днесь. Чтімо славу родинну, –
аби Ява у Праві і Наві текла,
у Богах злившись в Правду єдину.
Думай, русе, ко розуму – розум бо є –
той, що з Божого розуму плине:
і творіте тому й голосіте своє
із Дажбогом-отцем воєдине!
Хай душа ваша зрить, яко Боже дитя,
і, як муж, оболонь обіймає...
Тлінне, бренне бо єсть
нам отут живоття,
але іншого в Яві – немає.

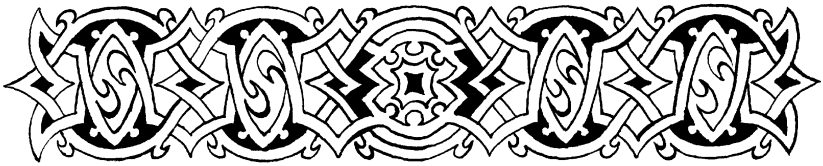

УТИСКИ ВІД ПЕРСІВ. БОРОТЬБА З НИМИ

(Дощечки 6-в та 6-г)

* * *

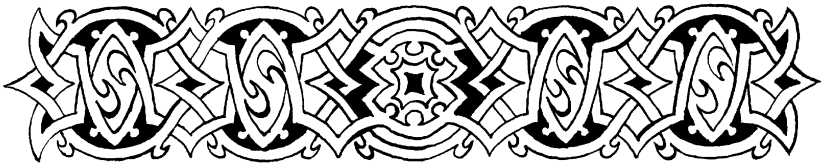
...Заявилися із Замор'я –
почали город*и* городити:
Хорсунь і інші воздвигнули...
Русколань, що роздерта од смут,
нині на п*о*лудні твориться –
сівєр на південь сердитий:
здумали, каже, борусів
у свій запрягати хомут!
А вони ото, хоч і родичі,
не хочуть себе соєднати
в нову Русколань,
щоб полудень і сівєр – являли одно…
Сурожці самі бороняться –
Сурозькою Руссю їх звати...
Боруси прийшли б на поміч –
так слабне їх племен*о*,
на гілки і частки поділене
од міжусобних змагань...
І довго вражда між родами
ще дерла живу Русколань.
...А перси, живущі над морем,
оте наше зло помічають –
і вигоди од от*о*го
уже придивились вони:
і славнії коні-комо ні
на торгах собі виручають –
мечі нам привозять залізні –
потребство лихе для війни...
...Така ж Русколань була сильна
й тверда – то усе од Перуні,
що землю удержує нашу
у славі й гординстві здав*е*н:
здіймалась, як вал, многократно

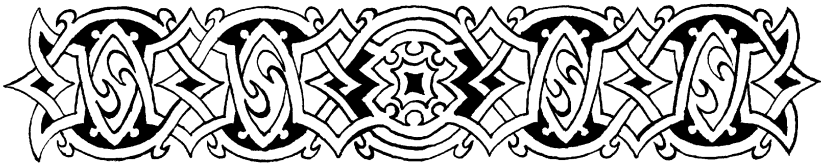
на всякі бродячі єгуні –
од рощ і степів одганяла,
од вогнищ своїх і племен;
мужів з р*о*дів сильних і славних
збирала за батечка Оря, –
аби володіти достойно
Рускенню од гір і до моря!..
...А ми оту єдність зламали –
і стали, як віск, безо Влеса –
хоч Велес казав нам, як маєм
не криво, а прямо ходить...
А ми у род*а*х валкувались –
тоді і надумали перси
собі, під царя Набасура,
усобних русинів рядить.
Ми ж ворога не стереглися –
і він подолав наші мури –
і голови ми похилили,
як бранці, під вражі бичі:
комонні прийшли із двох б*о*ків –
од персів царя Набасура,
а наші з гов'яддю на торги
ладнались, лишивши мечі...
І так ми тоді себе стратили –
пішли наші люди під перси –
і довгими нам, яко данникам,
були підневільні літа...
І наших богів ми забули,
забули ми нашого Велеса –
і з вуст наших шерхлих до Сварги
летіла молитва не та.
Ходили в Єгипет, у Сірію,
у битвах численних були, –
аж поки запрагли ми волі
і від Набасура втекли...

* * *

А перси за нами не гнались

чей клопоти мали свої…
І так ми прийшли додому
в отецькі прийшли краї.
І заспівали ми пісню до Індри і до Вола –
молитву оту, що русичам довга неволя дала.
А люди на нас дивилися,
як на воскреслих мерців, –
і до своїх бог*о*ве не нукали наших отців.
Бо родичі теж терпіли,
як той Навсур-Набасур
поклав данину на край наш
і з нього лупив сім шкур;
як люд наш забрав під себе,
до війська хапаючи юнь,
як тягла до чурси й чресел
мала давать Русколунь...
Утиски всякі терпіли ми,
од кия терпіли теж...
А тільки й найбільше терпіння
доходить останніх меж!
І ми говорили родичам,
що тільки й чекаєм дня,
як зможемо знову сісти
на бойового коня;
як з ворогом буде валка –
і мститися буде длань
за той полон вавілонський,
за себе й за Русколань!
Аби лиш*е*нь до Сварога...
В Перуні той день зачать...
...А тут затрясло й заблискало –
аж коні й воли кричать!..
Заберемо свої ми стада,
що їх на межі пасем –
і вержемся до брат*о*ве,
і д*у*ші свої спасем.
Богами хранимі будемо,
щоб рід увесь не поліг,

щоб марно синів не втратить,
дочок і жон своїх,
аби нам не бути зметеним,
як всядуться вороги,
а жити на волі, по-отчому –
отак, як велять Боги...
...Батьки нам очолюють раті.
Перун помага в бою.
І не хтось нам – самі обираємо
під небом судьбу свою,
аби не ходить псяпотомками,
а чесно пить суру-питво, –
як вбережемо душу,
як вбережемо єство...
...А вже Матір-слава співає,
а вже Громихайло гуде,
з Дніпра вже летить нам Птиця –
і про січу пісню веде!
А Дніпер був наш – і довіку
наш Дніпер пребуде таким:
се він дає зброю Перуню –
в собі він освячує грім –
да верже Перуньо на вразі,
долучить і Яровень ще!..
І люто валкується валка,
а князь наш до воїв рече:
– Та ліпше нам, руси, загинуть,
ніж данником буть ворогам,
і жертви од нашого труду
чужинським
носити
богам!..

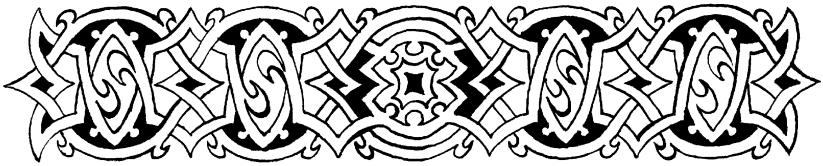
ПОЖЕРТВИ УКРІВ І ДАРИ БОГІВ.

Оповідь про боротьбу з еллінами,
можливо, накладена на легенду
(Дощечка 25)

...А се оповідь наша про покар*а*ння...
Городок був маленький на березі моря.
Руський князь там звелів бити еллінів-греків, –
аби їх від Русі відігнать якнайдалі...
Він і рать спорядив, і кінноту зладнав –
і на греки пішов, і боровся із ними.
Гірко плакались греки на долю свою –
відкупитись просили вони даниною.
І погодились русичі брати з них дань:
тонкорунних овець, благороднії вина...
Хитрі ж елліни бачать, як русичі п'ють, –
і отим скористатись задумали греки...
Як творилася жертва й молилася Русь, –
то їм укри-волхви сивочолі казали:
"А дарами цими не напийтеся ви!.."
Тільки русичі слухати укрів не стали,
а пили й напились...
І того ж таки дня
на них греки, ослаблих, напали – й розбили...
І тоді лиш, учувши погибель свою,
руські вої у степ відійшли і там сіли.
І набралися сил, поб помстить ворогам, –
і Боги їх підтримали в битві-батаві:
укріпили їх руку, зміцнили їх дух
і їм віру дали у близьку перемогу.
Марно в битві гукали до них вороги:
"А ми ваших овець, а ще й вас острижем!
І сидітимем тут, бо земля ця прекрасна
і оперта на нас..."
Тільки русичі горді
лави греків тоді справді добре постригли!..
Бо Триглаву молились – і Триглав застеріг:
швидко мчали Боги на Стрибожих комонях –

і врізались в ряди ворогів, а ми зріли:
над чужинцями гору наші Боги беруть!..
І добачили ми, що повержені – мертві,
а ми є нездоланні в Перуновій раті:
меч у правій руці, а Сварожич ізліва –
підпирає тебе, перемогу несе
на великій Русі знакомитому роду;
ані слави батьків отой рід не зганьбив
і на бранному полі не зламаний досі.
Нас провадить Перун –
разом з ним стоїмо!..
А вже Жаля в жалобі над тирлом сумним,
а Горюня горює над мертвими в полі,
плаче Карна, голосить та й над усіма,
що стояли на Божій путі – і упали...
Степова ж оболонь геть наповнена трупом –
і голови зрубані, і відсічені руки,
і тіла пошматовані серед лютої валки...
І оте все лежить на зеленій траві,
а що воям востаннє тут постіллю стала;
і злітаються ворони ті останки клювать –
по загиблих мужах
та й на тризну криваву...
...А Сварог, що створив нас, у Сварзі своїй
так промовив тоді до батечка Оря:
"Ви постали із праху земного, але
се про вас говоритимуть люди із Яви,
що сини ви Творця, бо такими насправді
ви і станете – суть мовби діти мої,
і назветесь віднині ви – діти Дажбога!
Та йому ви у послуху бути повинні –
відтепер вам Дажбог про усе й оповість:
і чим вам володіть, і що вам сотворяти,
і як діяти вам, і що вам говорить...
І ви будете в світі народом великим –
і потопчете злих, і здолаєте лютих,
котрі сили свої добувають із каменю,
а не з крові живої, і творять лихе:
без комонів там повози – впряжені люди!

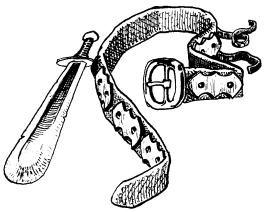

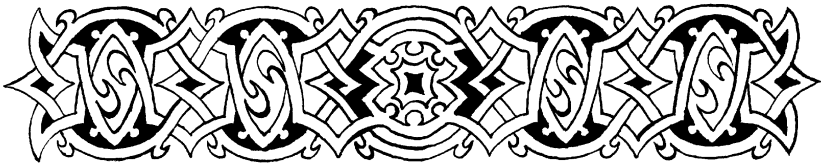
І для воїнів харч добувають не з пашень,
а неправедним торгом, грабунком з набігів...
Та рабом марнослів'я в них воїн стає –
і від многих словес позбавляється мужности...
То невже осе й ви за той дощ золотий,
що його данин*а* загребущим дарує,
та захочете згодом продатися ворогу?..
До нащадків тоді отак скажуть Боги:
– Спогадайте, живі, заповіт батька Оря!
Він для вас – то як світло зелене в житті.
А ще друзів своїх щиро ви уподобайте
і замир'я складіть між род*а*ми навіки!.."
...Із тих пір в нас було аж сім-десять князів,
вірних нашим Богам, Праву Сварги й Звичаю:
Межислав поміж них, Боруслав, Горислав
і князь інший – йменований Комонобранич –
се достойні своє не згубить імен*о*!..
І одних ми князів обирали на віче –
інших там же –
на віче –
відлучали од влади,
якщо родичі довше їх не побажали,
як довір'ям такого обходили люди...
В ті часи князі-русичі много трудились.
Був такий ось Кижук,
і великий і мудрий.
Вмер у славі...
А після верховодили інші,
із них кожний творив хоча б дещицю блага –
і се русичі досі утримують в пам'яті,
і ми кожного разу
їх на тризні вславляєм...
А сини тричі пам'ять батьків ушановують, –
і не сміє ніхто звичай той забувати, –
як не хоче людьми
і Богами буть проклятим
та іменя своє поганьбити навіки...

ІШОВ ОД ВЕРХІВ ТИХ – ДО СИНЬОГО МОРЯ І СУРОЖІ...

(Дощечка 24-г)

Ішов од верхів тих –
до синього моря і Сурожі,
до вас, і казав вам,
як самі о тім відали:
про ту, із старих часів,
землю нашу
ще спільництва антського,
яка через кров,
щедро пролиту на ній,
русою зветься...
А Русь утворили –
і вона руду проливала, –
а таки вистояла до кінця.
І буде ото земля наша
славних племен і родів!
Бо ж славимо Богів,
ніколи не просячи,
лише славимо їх –
і отак величаємо
Батька Сварога,
який був, є і пребуде
завжди з нами
од віку до віку...

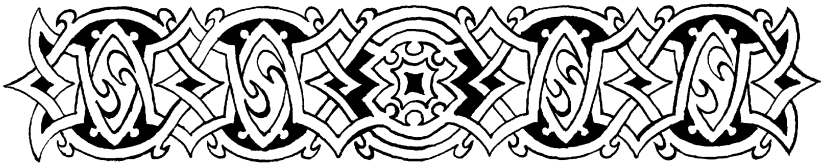
МУСИМО ДБАТИ ПРО ВІЧНЕ

(Дощечка 7-ж)

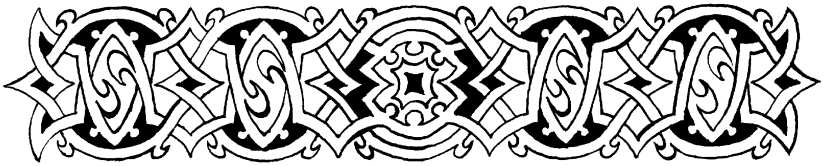
...Прилетіла Птиця та й стала співати, –
а ми оту Птицю розуміти маємо:
хай збирається рід руський спершу до десятків,
десятки – до сотень;
потім купно нападуть на ворогів наших,
а ворога зловлять – голови одтручать
і так злих полишать у дикому полі:
най, їх ївши, хижі звірі –
і ті поздихають...

...Течуть-сріблятся на Русі
великі ріки й славні –
і щедро води їх журчать,
співають стародавнє.
Про многих лицарів,
що йшли на готи і єгуні –
о руській вольності в трудах
під стягами Перуні.
І твердо вірили вони,
що ворога зупинять...
І се про них співа земля
і ріки берегинять...

...І крилами б'є Матір-слава,
і каже нам віщо вона
про русичів-укрів, що впали
за край свій в старі времена –
отам, біля валу Трояня,
при тихій дунайській воді:
мечі загребущого Риму
о Русь задзвеніли тоді.
А русичі стали стіною –
і Рим не потік за вали...
Простою була по тих тризна,
що в землю далеку лягли.

Гасають-ридають над ними
лиш буйнії в*і*три самі,
хурдигають біло снігами
по русах в студеній зимі...
А дівоньки славу голублять –
піснями нам кажуть про те,
як гинули славені в славі
за наше вітцівство святе.
І смертію – перемагали?..
А ми, нині сущі, хіба
не укрів тих славні нащадки,
щоб нас обертали в раба?
Допоки живі – не посміє
ніхто нас впрягати в ярмо –
ні грекам, ні іншим чужинцям
ми землю батьків не дамо!
...А вже Красна Зоря
йде, як добра жона:
нам дає молоко –
в силу й кріпость двожилу,
і нам Сонце вістить –
се бо вже й покотило! –
і вечірню зорю
викликає вона.
І комонець на западь
поскаче мерщій,
аби Сонцю назустріч
зоря ота встала –
й злотна лодія Сур'ї
у ніч упливала,
поки виспане Сонце
усядеться в ній...
І як вечора синього
вершник домчить –
передасть він Сварога
веління святі...
А вже віз і воли
на Молочній Путі,
що зоря пролила...
Можна Сонцю й спочить...

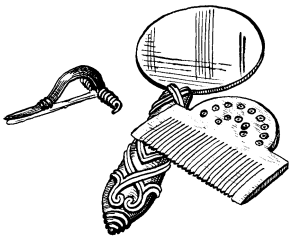
КАРПИНИ – В ГОРАХ, ДРЕВИЧІ – В ЛІСІ. ТЕПЕР МИ ЗВЕМОСЯ – ПОЛЯНИ

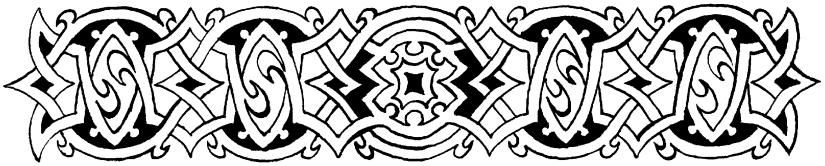
(Дощечка 7-а)

Слава Богам,
а що маємо віру ми справжню:
жертви людської
не потребує вона!..
Се бо не в нас –
діється так на варяжині –
там і Перуна
перейнакшили на Перкуна...
Жертву свою
ми отим, що від поля, творили,
І од трудів наших –
просо, а чи молоко...
О Коляді хіба
кропимо злегка так*о*
кров'ю ягнячою,
та у день Ярів – Ярила.
Та на Русалії,
та коли Красна Гора:
свято останнє –
на спомин про гори Карпати.
Люди ж у горах
воліли нас – карпини – звати.
Древичі – в лісі...
Тільки то назва стара.
Бувши на полі,
тепер ми звемося – поляни...
Кривду велику
творять нам елліни-греці, –
к*о*трі кажуть про нас,
що ми є людожерці,
що ми суть многобожці,
а себто погани...

А брехлива то річ,
бо насправді ми є не такі:
аби вразити нас –
греками зле і говориться.
Мудрий каже на се:
нерозумний так з правдою бореться...
В нас же батьківська віра
і правда своя на віки.

...У нас у родах старотці, волхви з венедів суть,
біля Перунових дерев над нами чинять суд.
А перед старшими тоді, в день правого суда,
справляє ігрища свої ясуня молода.
Юнаші силу являть нам у танцях і бігу,
в піснях вславляючи Богів і землю дорогу.
А огнищани в день отой ідуть в ліси й лани –
і перед старших, із мислив, назносять дичини.
Її поділять старотці, волхви дадуть Богам...
І пісня твориться свята дніпровським берегам:
про славу буде в ній, про наш блакитно-злотний стяг,
про готів скрушнії часи і про прихід варяг...
Там вибирали ми князів і вутців – суть старшин –
і тії *ю*нашів вели на благородний чин...

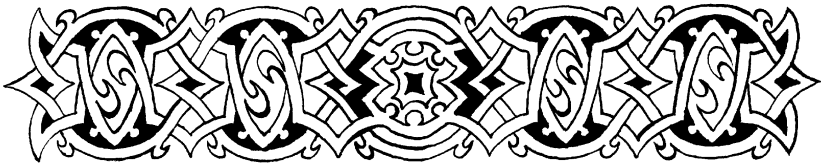

ЧЕРЕЗ ВІЙНИ І БИТВИ...

(Дощечка 7-б)

...То бо римляни зле поглядали
у тім боці, де гаснути дню, –
і прийшли із своїми возами,
ще й закуті в залізну броню,
і напали на нас – і тривало,
сильно й довго боролися ми,
і в молитвах своїх покликали
нам у поміч Перуні громи.
І побачили римляни: кріпко
ми боронимо наше життя –
і пол*и*шили нас, і ніколи
не було уже їм вороття...
...Захотіли у Хорсуні й греки
нам накинути дань-данину –
і налізли на Русь уже вкотре –
і затіяли з нами війну!
І довго тягнулася валка –
аж тридцять кривавилась літ...
А тільки Боги не давали
для греків над нами побід –
і тим знеохотились греки...
Стомились і ми, і вони...
А після на торжища наші
ішли ми й жили без війни.
Казали нам греки міняти –
на мазі і срібло – корів:
жіноцтво, мовляв, у вас, діти –
і красно й щоб вид не старів.
І ми торгували по правді –
се знає торгуючий світ...
І так у нас досі ведеться,
до нинішніх тягнеться літ.
Хоч зрідка висліджують греки,
де можна ослабити Русь,
а то й вимагають з нас дані...
А тільки сей грек обманувсь!

А ми не послабимо силу,
оті не забудем вали,
де римлянам землі Трояні
ми в прежні часи не дали!
А най же не буде обидно
онукам Сварожих богів –
по дальніх горбах і яругах
пильнують вони ворогів!..
...Отож не засмутимо предків,
а будем, як старші були:
і готів у море загнали,
і творимо пісню хвали.
Про них – Матір-слави святої
синів надихаючий спів –
несе вона пращурам нашим
вогонь до Сварожих домів.
А ми доглядаєм ягнята,
щоб дужо синове росли,
щоб греки, затіявши сварку, –
одну лиш ганьбу понесли...
Гляди ж ото, русиче славний:
од ворога рід убезпеч –
без многих і крови і рани,
без лютих отих колотнеч.
Не кидайся і на пораду,
як в голову прийде одним:
що ворог твій буде у ярмах,
а ти поганятимеш ним...
Най біди не грянуть над нами –
спинім поміж себе війну:
хоробрими й гордими жиймо,
об'єднані в землю одну.
А прийде і тяжча випроба –
удатної стягнем пори:
п'ятнадцять віків наші стяги
гойдали у битвах вітри!
Ми многії війни збороли,
а сущий, а жив наш народ –
ціною великої жертви
од юнашів і воєвод...

ПІСНІ БОЯНІ

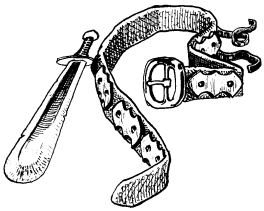
Пісня четверта

Русич гордо живе,
бо він вірить у сили Сварожі...
У найтяжчім бою
не забуде провіщане те:
у безсмертя його
і Боги, і батьки на сторожі,
і Перуновий гай
для звитяжця у Сварзі цвіте.
І земна оболонь
вірить людям лиш доброї вдачі:
з вогнищанських родів оріянам,
що сіють зерно, –
а не тим племен*а*м,
що в степах наших вічно бродячі,
як убійники злі,
що від кари тікають давно.
І не знають вони
у кривавій земній коловерті,
що лиш Ірій один –
то постійний і красний наш дім...
Замість жити щодня –
кожний день утікають од смерті,
а вона ж все одно
колись прийде і скаже:
– Ходім!..

ЩО УКРІПЛЯЄ ХОРОБРИХ
(Дощечка 13)

...Се бо розумом звіривши
і укріпившись хоробрістю,
ми до сонця пішли восходящого
обидва боки ріки оглянули
і там оселилися,
як Матір-слава нам каже.
А вона обома крилами
освідомлює нас,
що вчинили ми добре.
Взявши землю оту,
боронили її од ясів і гунів –
і на готів так само
обернули ми стріли свої
і мечі одточені...

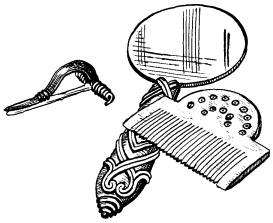

І ЯЗИГИ, І ГОТИ
(Дощечка 5-б)

...Ще тоді, як род*а*ми ішли до Дніпра,
ми побачили їх – ті язиги, ті язи,
що хапали наш скот, налізали щоразу –
і від зустрічей тих ми не ждали добра.
Та язиги тепер потекли на пол*у*дне,
одступились од нас і розводять гов'ядь...
А на тирла в степи зграї галищ летять,
де стикалися ми і криваво, і трудно.
А то галки-ворони почули їду,
бо наїдку для птиць у степах було много:
кров на землю лилась, трупом крилась дорога,
а іще й костобоки прин*е*сли біду.
З булавами важкими бродяги були –
докучали род*а*м, убивали язиців...
Люті рани відкрились од тих костобійців,
многі голови людські у трави лягли.
А для галищ-ворон ото й тризна страшна –
лиш свистіли вітри у їх темнії крила...
І сум'яття очам ота січа творила:
і не мирні путі, і війна – не війна...
Вибивали з утечищ ми злих ворогів,
що на нас чатували по долах-яругах...
А ті птиці літали й літали над лугом, –
а опісля летіли до інших лугів...
Свищуть стриби-вітри, буря злить до півн*о*чі,
непокоячи нас, – буде тризна сумна...
Двісті літ нам текла ся маруда-війна,
бо в злодюг-крадіїв хижі й заздрісні очі.
Тоді родичі наші потяглись до лісів –
деревлянами стали за століття до готів –
Германр*е*ха того, що завдав нам клоп*о*тів,
що злобився на нас, бо і сам тут осів.
І велика була поміж нами тяжб*а*,
люта сталась борня на земній оболоні, –

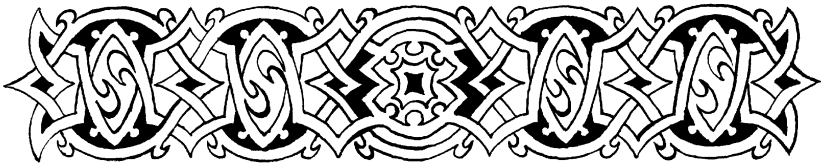
і відтисли ми готів...
На Дінці і в Задонні
нам поклалась межа од горба до горба.
І тоді Германрех любибратське вино
з воєводами нашими пив заодно;
і розмислили так, і рядили вони, –
аби ми, як сусіди, жили без війни...
А ми горді й тримаємо слово своє,
бо ніякі варяги – ми русичі є.
Наші ж в*и*на – сурина, її ми і п'єм
суть меди-молоко, що суритись даєм
на тринтрав'ї й шавлі, як навчили отці, –
мед і сонце, і трави у тім молоці...
Уживаєм питво ми во славу богам –
та й Русі на добро, на погибель врагам.
І се давня пошана Сварожичам є –
хто нас мудро веде, хто життя нам дає.
А вже інших отих, що стоять над людьми –
ні Мари, ні Мороки – не славимо ми:
суть нещастя від них, світ плачів і тривог…
А наш Дідо Сварог – нам Перун і Дажбог.

З ДНІПРА ПО ДУНАЙ – А ВСЕ ОТЧИЙ КРАЙ...

(Дощечка 6-а)

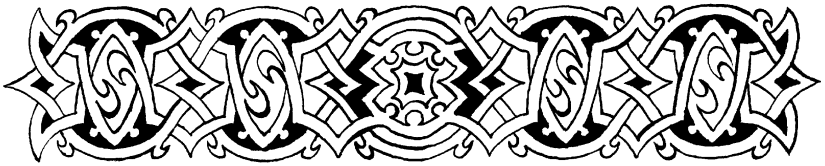
...За Оря ще дісталися
з борусами отці
од Рай-ріки до Непреви,
на займища оці.
І так до літа з осені,
а з літа до зими
і родичами й вічами
тут правилися ми.
Усякий рід іменувавсь
за старшими в роду,
що пізнавали у трудах
і радість, і біду.
А то бояри і князі,
і водчі-старшина, –
оті, що правили людьми,
як натече війна;
як зблисне нам Перуній меч
громами в облака...
А ще Дажбог нам помага,
бо нас він опіка.
...Так русами рядила –Русь...
Боруси – між борів:
у пору зимну і лиху
їх рідний ліс пригрів.
Та валки-війни – повсякчас,
а з ними – прах і дим…
І убоялись многі їх,
бо ворог – нещадим:
понищив, скущив докінця
найдужчих у роду...
Отак за готів нам було:
біда повзла в біду.
...Ось Германаріх насіда
із годськими людьми –

і потолочені були,
і стратилися ми.
Од готів стало нам тоді,
яко між два вогні:
з одн*о*го боку дотліва,
а другий – в пломені.
А ворог злобиться все більш –
за раттю суне рать...
І жнива нам попалені –
лиш згарища лежать.
...І тут нам Птиця приліта
із божеських лугів –
і каже слово нам своє,
як раду од Богів:
з оселищ вийти, станом стать
за лісом, як щитом,
а готи в села потечуть –
натятися гуртом...
І ми на сівер одійшли,
і все зробили так:
громами з неба впали ми
на готів-забіяк –
і потебешили ми їх,
розсіявши той грай, –
і озвитяжились на них,
загнавши на Дунай...
А тут – ромеї: при воді
стан їхній розгорнувсь, –
і люто билася тоді
з ромеєм наша Русь.
Хоробрі славені ішли
на битву не сліпу, –
і обезглавили вояк
ми многих у степу.
Хоч потолочених усіх
була велика тьма!
І се – у холод, у сніги...
Коли довкруг – зима...

Ми теж – бездомними в полях:
ні їжі, ні тепла...
Далеко займища свої...
І рідний дим села…
А разом з нами і вовки –
кому яка біда! –
украй замучились тоді
од многого труда...

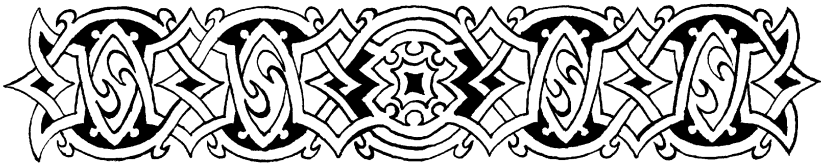

ТРИМАЙТЕСЯ, БРАТТЯ, ПЛЕМ'Я ЗА ПЛЕМ'Я, ТРИМАЙТЕСЯ РІД ЗА РІД!

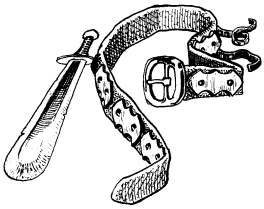
(Дощечка 37-а і 37-б)

...Ось б'є крилами Матір-слава, Птиця,
бо ж браман*о*ве йдуть,
а ще й роги на ч*о*ла натягують –
і так на нас насуваються...
І потекла туга велика
по краю нашім, –
бо попалені доми степові
взивають до Сварги,
Желя також плачеться за нас...
І кличе Матір-слава до Вишнього,
який дав їй вогонь
до огнищ наших.
І прибув отой В*и*шень з поміччю –
і кинулися отці на ворога –
і відступив Германаріх,
а готи усілися на Калиці Малій
і пішли до берегів морських –
і взяли собі з*е*млі до Дону...
А за Доном-рікою є Калька Велика –
ото і межа поміж нас і чужинців.
І там готи билися аж чотириста літ, –
племена в позамежжі
мавши за ворога...
А ми зайняли усю землю нашу –
і порядкували на ній,
і з еланами торгували, міняючи скот
і товщі – на срібні і злотні кола
і п*и*тва поживні у шкурах.
І життя наше за тієї пори
було мирне й багате...
І ось готи налізли на нас іще раз,
і була боротьба десять літ –
і ми утримали землю нашу.

Отак маємо боронитися від ворогів,
як ідуть з трьох кінців світу –
звідки й свята ідуть до нас.
А ті свята – найперше Колядь,
друге – Яр і Красна Гора,
а третє – Велика й Мала Овсяна...
І йдуть оті свята отак,
як мужі ідуть з городів
до сел огнищанських,
і якими землями ходить Ірій
од нас до інших племен
і до нас – від інших...
Тримайтеся, браття, плем'я за плем'я,
тримайтеся рід за рід –
і бийтеся за себе на землі своїй,
яка належить нам і ніколи іншим.
Се ж бо ми є русичі –
Богів наших славці.
Співи наші і танці, ігрища й дійства –
на славу богам огнищанським!
Се ж бо, як у битвах посічені
ми на землю сідаємо –
і до рани своєї пучку землі
беремо і втираємо в рану, –
аби і по смерті міг стати
перед Марморією, що сказала б:
"Не маю винити того,
хто вже повен святої землі,
і не можу його відділяти від неї..."
І від себе присутні Боги додадуть:
"Єси русич і ним ти пробудеш,
бо до рани своєї землі цій взяв
і приніс її, землю, до Нав'я..."
...В ті покою часи
князі многі вибирались на вічах –
ще й осібно від князя (як його там немає).
І всі, хто покняження того зазнав,
як звичайні мужі,

з нами землю орали:
себто названий князем
дбати мав про своїх людей,
од яких йому їжа і хліб,
і пожитки всілякі...
Інші ж князі полюддя беруть,
і влада від них переходить синам –
від отця і до сина,
і так аж до правнука...

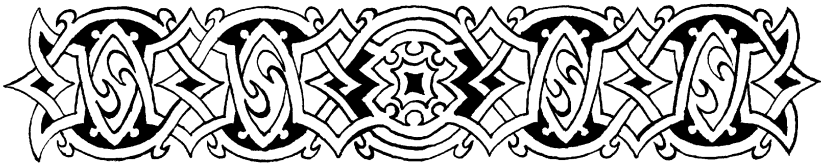

ВІЙНИ З ГОТАМИ І ГУНАМИ

(Дощечки 6-б і 6-д)

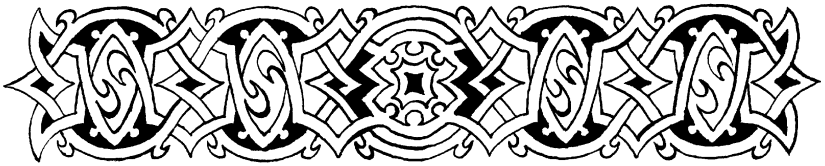
...А по ста двадцяти літах, що спливли,
натиснуті ззаду єгунами готи
між Рай-річку й Дівуну на сівєр пішли –
і там ото... ген... оселилися тобто...
Германріх і Гул*а*ріх шукали землі,
бо Єгунь з берендеями й живністю всею
все текли і текли, як туман над землею, –
чи супроти повстань, чи скорися тій млі...
Тільки як же лишати зелені краї,
де вода і трава, де худоба брикає?..
І Гул*а*ріх привів нові сили свої –
і він гунів потис...
І вже нас притискає...
Сіли руси на коні – двобій закипів:
тридцять день стугоніла земля з того бою...
І вступилася Русь.
Зосталася собою:
уділили ми готам біля Дону степів.
Сталось бути сусідами – ждеш чи не ждеш…
Се бо т*я*жкі часи нам і т*я*жкі турботи:
і на сівєрі – готи, і на полудень – готи,
а ромей – з полудневої западі теж.
І зівсюду на Русь насуває гроза:
то гречи*н*и ідуть, а то гот наліза...
І то валка тобі, а то битва стає,
і немає в степу де сховатись людині.
"Н*а*мо ве*л*іце тр*а*ва..." – як сховки єдині –
себто тільки трава тим прибіжищем є.
...А князів обирали – од наших старшин;
від Овсяні були вони і до Овсяні.
І платили їм днями з полюддя їх дані...
І страхались виводить в луги худобин, –
щоб не сталось біди...

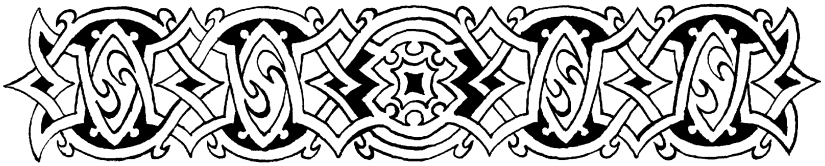
Запрягали воли –
землю сіять-орать –
поки сонечка-світла...
Грозовою була наша ж*и*тва щоліта –
півтораста ми літ отак*о* і жили:
у "твориша се прю всякоденне єгуни..
годи теж... а ніщо берендеї оті..."
Князь Сах*а*, берендей,
дружбу мав на меті;
отож Русь з берендеями –
не ворогує.
Берендей ходить тихо...
Гуни ж – то крадії!
І важкими були в нас із гунами стрічі –
і тяглися вони майже ціле сторіччя:
готську землю взяв гун –
і тримався її...

* * *

Кажуть вчитись жерці,
щоб ми розум свій мали,
а що в нас узяли –
те від нас заховали:
звідки йдем,
звідки слава у пл*е*мені й роді...
Чи ж невігласи ми нетямущі
та й годі,
і пребудем отак
до кінця, до могили,
в незнанні –
наче б*о*роди нам поголили?
...Он боярин Гординя –
той добряче бив готів –
у тисяча й третьому
по Карпатському ісході:
йшов без страху на них
той боярин Гординя...
А Сег*е*ня, що вбив

Германаріха сина
і Гуларіха гнав
та й од Воронженця?..
Отож руси й боруси
до русколанів пригорнуться!
То чи маєм стидатися,
як не маєм причини,
перед ворогом нашим
за слова свої й чини?
Вірмо власним знанням,
що у нашому розумі й серці,
а не тій похвальбі,
що до січі плетуть чужоземці.
...А вже ранок іде –
його вісник он скаче у Сварзі.
І ми славим Богів,
і ми молим погибель на вразі:
та бо Суренж огречена –
се од вісника мова –
і там грецькі боги,
а не наші богове...
А ми твердістю й кріпостю
на Русі постанемо –
і степ, наше благо,
од чужинців достанемо,
аби орди були
та й ненадовго раді,
аби знали вони,
які руси насправді,
перемога чия:
а чий низ, а чий верх...
...і в землі нові
одійшов Гуларех.

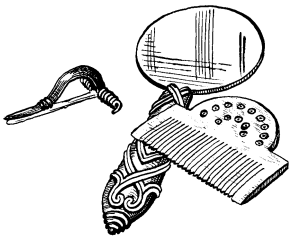

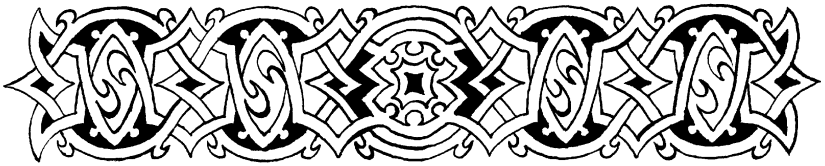
МИ РОСЛИ У ПОХОДАХ...

(Дощечка 7-в)

...А тодішнє інакшим для нас не було –
і сьогодні дітей досить нам прибуває:
досить сил – одбиватись од ворога – маєм,
і щодня одбиваємось – кріпко зело!
І хапаємось ми і за се, і за те,
а найперше – до стягів ми кличемо воїв,
невпокорених тих, а що горді собою,
в кому лицарський дух не спада, а росте.
І на стогна приходимо воїсті ми,
щоб казати: а треба іти нам на греки, –
котрі стали розносить про нас побрехеньки
і відкрито нас нижчими мають людьми.
А за нами Боги наші в Сварзі ідуть,
як тоді, коли йшли ми у землі Трояні;
з нами Індра-Перун в громовиці-сіянні,
Матір-слава з отцями віщують нам путь.
А не сором було б, коли б нас повели
та й на Грекотроянь полунощні варяги?..
Єсьмо вмієм водить.
І тримать свої стяги.
Ми росли у походах.
Ми в походах жили.
Ми од Риму і готів аж тисячу літ
одбивались – селили своїми синами
полуденні краї, – а тепер перед нами
там і гунів, і готів озлоблений світ.
Готь із гунами орди єднає на нас:
гуларехівці кинулись од полуночі,
а єгуни – од полудня – і сльозою на очі
набігає Русі та біда повсякчас.
Всі ж бо гуни у змові підтримали готь,
але Русь-Русколань та й роздвинула сили;
ми Край антів утвердили,
Київ-скуф утворили –

ми зуміли і гунів тоді побороть!..
А сьогодні зас*і*кли ми серце своє:
осмутнілі до вечора ходим од рана –
і осудливі сльози ми роним невгамно
за оскудле життя, що навколо нас є.
Та, із болю німі, знаєм: прийде той час –
ми у січах на ворога будем ходити,
їх бо там хомутати, а чи сторожити –
і єгунів, і греків, що лізуть на нас.
Аби днесь не стояли та й нам вороги,
як бридота ота, перед поглядом нашим.
Заплатив он Гуларіх уже...
І ми скажем:
йдем на Хорсунь! Туди, де морські береги.
Там за сльози уведених дочок дадуть,
за неволю синів, в рабство греками взятих:
нам ні срібла, ні злота не треба до плати –
хай посічені голови їх упадуть!

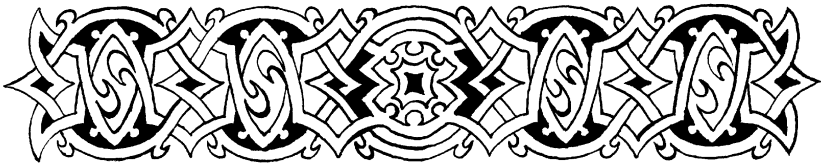

І ТАК СТАЛИ МІЖ РУСАМИ СВАРКИ Й УСОБИЦІ...

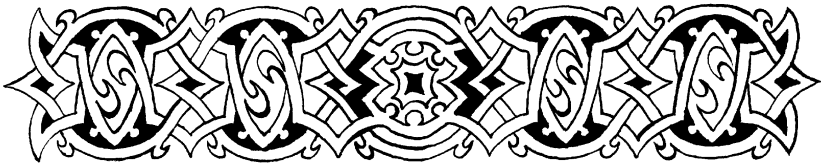
(Дощечка 8)

...І так стали між русами сварки й усобищ,
і жал*і* стали між ними,
і почали вони плакати і вирікати:
не йдімо на теє,
бо там буде погибель наша, –
а допремося до тої пори,
коли не залишиться від нас ніщо...
Згадаймо про те, як за отця Орія
один рід славний, а потім три сини його
розділились на трійцю – і так стало;
про роксоланів і венедів,
що розпалися н*а*двоє,
і про борусів, розторжених н*а*впіл, –
і тоді скоро маємо десять?..
А пощо город*и* городити і огорожі робити,
коли є в нас такий боярин Огленда, –
а той боярин Огленда каже:
"Чи маємо ділитися до безкінця?
Та ж бо Русь єдина може бути,
а не десять!"
А то р*о*ди і родичі поділяться і послабнуть,
а тим часом ворог налізе на нас, –
змушені будем боронитися поруч,
а не знатимемо,
якого отця ми діти...
...Бо як маєш десять корів,
а загинеш од ворога, –
мала з того учта єсть;
до кінця ж у р*о*ді пребудеш –
твої десять утворять тисячу...
Колись той Огленда корови водив по степах
і добре із ним ходилося...
А тепер ось говорить дехто
слова многії про родичів своїх –

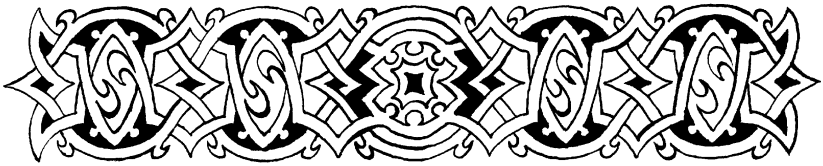
і почитується сам од себе
вище пращурів і Оря-отця...
Все оце шкоди утворює!
Не будемо їм наслідувати –
цим от слідам –
своїми іншими підемо...
...По Гуларехові одійшла годь
до полуночі – і там щезла:
Дет*е*ріх повів їх –
і опісля не знаємо про них нічого.
А берендеї – ті до нас прийшли і кажуть,
що великі *у*тиски мають од ягів,
котрі на слід єгунів постали...
І сказав тоді їм Болояр пождати –
і пішов до них з п'ятьма тьмами,
а прийшовши нежданo, – він ягів побив –
розтор*о*щив їх на всі сторони:
як волів, жене і бере корми,
і д*о*чок бере, і бере юн*а*ків, –
а старших н*а*скрізь познищував...
Ми, русичі, маємо
нашим походом гордитися
і, держачись один за один,
битись до смерті правої...

...А то ще згадаймо Дарія перського,
який на нас напав і розбив нас
за наше розділення...
А се бо варяги – Рюрик і Аскольд –
усілись на межах наших
і м*е*рзять-бридотять докраю...
Ми ж є нащадки роду Славуни,
що прийшов до Ільми-ріки
і оселився повз готи –
і буде тому уже тисяча літ...
Посунули на нас он і к*о*лтове
із залізами своїми,
а попробувавши –
повернули до заходу сонця,

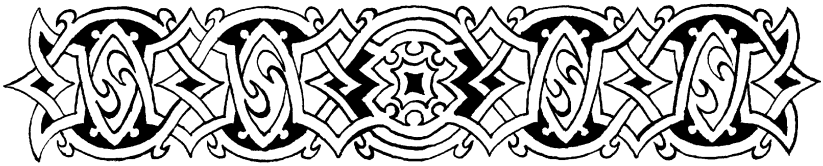

бо єсть тв*е*рда рука, держача нас, –
а ворога довела до знесилення
і нагнала "му страх на чресла його,
і від нашої землі відтрутила.
А ільмерці на те дивилися –
не боронилися –
цілком і загинули.
І нічого ми не могли зробить,
бо ільми не хотіли брать заліза до рук –
із ворогом битися...

Такі р*о*ди краще ізсохнути мають,
аніж будуть їм інші наслідувати.
Грім громихає у Сварзі синій –
і маємо летіти на ворогів,
яко ластівки легкі і бистрі,
і швидкість ота – се бо новий знак
духу нашого руського.
І мету ми сьогодні маємо іншу:
аби степ отой скіфський
та був би за нами,
а всякі бродяги у нім пощезали...
І тільки корови там наші ходитимуть,
і тільки там житимуть родичі наші...
Вчорашні ж бо к*о*лтове –
суть сьогодні варяги і греки
(так звані елани),
а тії, хто не домисливсь до т*о*го, –
суть їхні майбутні раби і піддані.
Борися ж ти, земле Руська,
і борони сама себе,
а щоб інші не були та й на твоїх карках –
себто ворогам не далась охомутана
і до воза прив'язана, –
аби тягла отой віз,
куди влади чужії звелять,
а не ти сама іти хочеш.
Жаль великий із плачем тому,
хто недорозуміє слів тих,

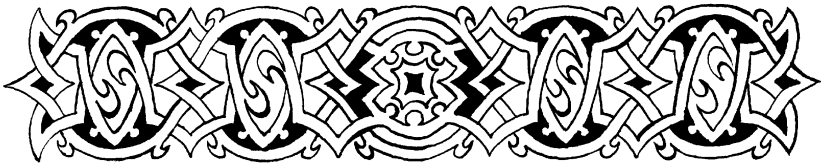

і грім йому небесний –
аби повергся долу,
хто не встане за волю нашу!
Нам єдині володарі – Хорс і Перун,
Яр і Купало, Лад і Дажбог.
А коли Купало прийде у вінку,
який возляже на голові його,
зітканий з віток зелених, квітів і плоду, –
той же час маємо
до Русі, до Дніпра скакати,
о смерті нашій не мислячи, –
а життя наше на полі бою прекрасне.
Б'є крилами Матір-слава –
і каже іти нам до січі.
І ми маємо йти –
і вже нам ні до їжі, ні до бенкету:
ні до їства борошняного,
ні до м'яса смачного.
Маємо спати на сирій землі,
а їсти траву зелену –
доки не буде Русь вільна і сильна...
...І як годь пішла на нас од полуночі –
Германаріх у союзі з гунами –
зуміли подужати їх.
А ми ж мали двох ворогів
на два кінці землі нашої , –
аж той Болорев досвідчений
перед трудами великими усумнився.
І тут Матір-слава
прилітає і каже йому,
щоб напали на гунів спершу
і розтрощили їх,
а потім повернули на готів...
І русичі так се й зробили:
гунів розбили – і повернулись на готь.
Там бо повергли
і сина Германаріха н*а*мертво...

ХТО МИ І КУДИ ЙДЕМО
(Дощечки 2-а і 2-б)

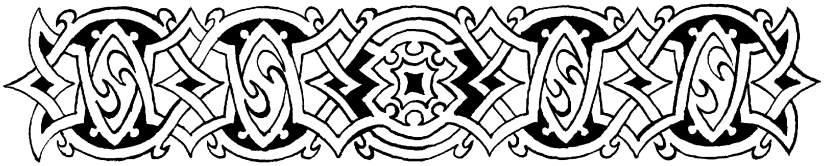
"Муж, ідучи додому, не правий,
якщо лише заявляє про права,
і правий, якщо слова його
з ділами збігаються".
"Муж прав, виступаючий з промовою,
не є той, що рекомо ходить правим бути,
а є той, що слова його і звершення
до себе совпадають..."
Тому сказано єсть о старім, аби ми,
яко наші діди, були лепськими в світі:
і творили у ньому діла знакомиті,
і по правді у нім говорили з людьми...
...Впала Бусова Русь у злославні літа,
і валкуючий грай у лугах наших чувся, –
і потяті рукою ворожою руси,
і сотворені злочини залишилися там.
Князь там, немічний бувши, синів посила
стать на захист землі...
А ті нехтують віче:
що уважить, мовляв, нам оте чоловіччя?..
І, варягам підлеглих, їх неволя взяла:
і програли вони непочату війну, –
бо, роз'єднані, взяті під ганьбу-данину...
А се ж як нам сьогодні?
Суть наші князі
чей при силі – на полудне ж геть неходящі, –
аби вирвать отецьке з ворожої пащі:
нам і дітям той край, що лягав до Русі.
А налізли там греки в старі времена:
вкрили землю вони – гейби гусінь пал*і*ччя...
Многі місяці там валкувалася січа –
тільки предкам тоді не годила вона.
Починали стократно – й стократно вони
і розбиті були ...Віче думали тр*у*дне:

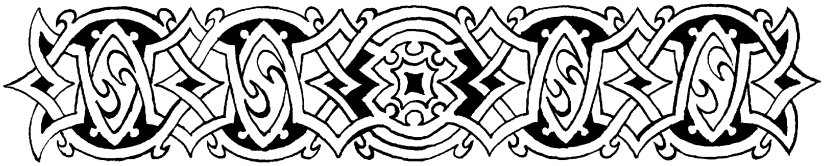
з полуно́чі біда – і біда на полу́дне...
А що завтра чекать, як не вийти з війни?
І скотину вели праотцове тоді,
і самі потекли, отця Орія люди,
аж до краю землі, що вже їхня не буде:
много стратили сил у нежданій біді.
Як одходили – ниючі рани несли –
на тілах своїх, в душах своїх оріяни...
Вони й пам'ять свою понесуть, яко рани,
про той край, де росли,
про той край, де жили.

А де сіли вони, а селилися де, –
ото Русь їм була, огнищанському роду...
Вберегли вони рід, вберегли і свободу...
Тільки отча земля на повернення жде.
...За дві тисячі літ се до наших часів
утворилось оте...
Всяко сталось по тому...
І варяги прийшли близько нашого дому –
на займанщини ті, що хозарин посів.
Силоміць одривали варяги в хозар
їхні зе́млі і води, твоpивши навали,
а хозарів отих суть у підданство брали –
і на ме́жах Русі з того йшлося до чвар...
...А ми ільмерцям родичі –
в нас бо одні пракоріння з віків...
Хто ж приходив пізніше –
то на руській землі, серед ільмерців живших,
і селивсь, де живе і до наших він днів.

Се бо братчики суть. Нас дідизна ріднить.
Їм од віча слова...
А життя їхнє – чати:
про погрози з полу́ночі Русь овіщати,
і їй сіверські межі од чужих боронить.

А що віче сказало – до діла взяли,
а чого не сказало – то й бути не може...
І на р*о*змисел свій ми, на відання Боже
вибирали князів, що з полюддя жили.
З*е*ло знали об тім, як творити сосуди –
ожигали у вогницях їх гончарі...
Вміли землю орать, мали скот у дворі, –
розуміли й уміли...
Такі були люди –
т*о*ті наші отці...
А за інших часів
злющий рід заявивсь –
і наліз нещадимо...
І лишили ми села, осадьби родимі, –
і з роздолля одскочили ми до лісів.
Там ото і жили – суть ловці й рибані –
спромоглися зате од смертей уклониться.
А по темі одній –
вже й при власних огницях,
а по тім – город*и* городили міцні...
А по тисячі – в другу перейдених літ –
холод, злий і великий, заліг в отім краї –
і на п*о*лудень ми потяглись, яко зграї
суть пташні, що тепл*о* її кличе в політ.
Там-бо злачні луги...
І не страшно зими...
І худобу розводили...
Землю орали...
Хоч іронці худобу
не раз переймали, –
і за ціну тоді домовлялися ми.
Та не кожний уміє те слово держать...
А літа, як вода, –
все біжать та й біжать...
Зелен-трав'я шумить...
Скот-худоба гуля...
І радіє душа,
як гостинцю – маля...

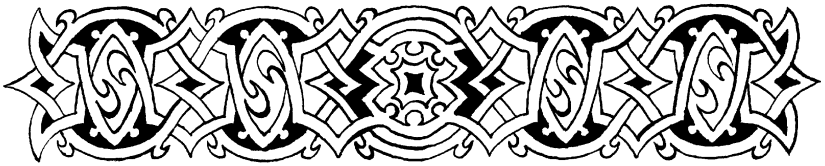

БОРОТЬБА З ХОЗАРАМИ
(Дощечки 3-б і 4-а)

А ми родичі всі, а ми всі кревняки –
про се каже нам кров наша віща...
Вибирали князів –
і так правились ми
аж п'ятнадцять віків через віча.
І збирались на них – і судили отці
головне все і підлість усяку...
Кожен в праві там був своє слово ректи –
і казати, і мислить ін*а*ко...
А те право утратили ми од хозар,
по Трояню...
А стратилось віче, –
коли князь із синами найперш осадив
своє право, що нам протирічне.
Дати раду їх владі отці не змогли –
княжі люди противились вічу...
А хозари тим часом вже перли на Русь, –
але ми програвали їм січу.
Розторговиця наша текла п'ятсот літ,
а покіль отні права питали, –
брали землю хозари,
а русичів нас –
на хозарське тягл*о* обертали...
"Бо поки руси змагалися –
на нас наповзли вороги численні.
А внук Троянен був самотен
при багатьох друзях
і був (у полон) уведений..."

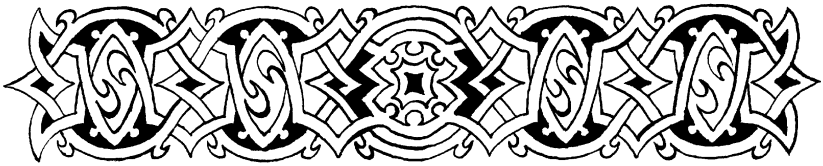
* * *

...Тільки був тоді між русів
муж достойний, не самотен, –
з друзями в трудах щоденних
пробув*а*в боярин Скотень.
Од хозарів не підлеглі

теж в степу були іронці...
Просить поміч він в Іроні –
і прийшли од них комонці.
І були хозари биті –
впав той Скотень громом з хмари.
А бояри усі інші
осталися під хозари.
Дехто з них до Київ-града
долізав крізь вражі орди –
Там осіли... Інші ж руси,
хто бажав собі свободи,
йшли до Скотеня. Іронці ж
данину із них не брали, –
і Русі, що тирлом поруч,
звичай руський залишали...

...А хозари оті аж до Раю-ріки
брали дань, забирали і діти, й жінки,
зло творяща...
І час нам лихий повернувсь...
Ще й, грабуючи, готи полізли на Русь.
Тоді Скотень зібрав мужніх русів своїх,
ще й кіннота іронська
далась у підмогу, –
і на готів пішов, склавши богу Сварогу
і молитву, і жертву –
і він переміг!
Розторощені готи втікали з батав:
то-бо кров пролилась –
аж земля червоніла...
Ворогів здоганяли Перунові стріли,
а Перуновий меч собі путь прогортав.
І той Скотень Русі пересунув межу –
і на готах отих він помстився за неї;
і геть вимісив кіньми він землю чужу,
і що боєм узяв – доточив до своєї.
А тим часом хозари громадили зло,
а де землю вхопили – там стратили віча...
І сказала їм Русь:
"Що ж, як січа – то січа!"

І поміг їм Перун, як не раз вже було.
Русь вражає хозарів і готів товче, –
і останніх вже так, що із прахом змішала...
А хозарам, по бою зітхнувши, сказала:
"А що – будете ще?.."
Утікали хозари од Дону й Дінця:
куди вже хто бачив – до Волги втікали
і вибитий меч у траві не шукали,
аби лиш уникнуть страшного кінця.
Змістилася готь, полишивши своїх –
на сівер одбігла і рушила далі...
А руси вертали у землі одпалі –
на давній, отецький, суть рідний обліг.
Прийшли і сказали:
"Се дух нам воскрес!"
А вітер зі степу –
на сонячних струнах...
"Похвалим Дажбога!
Похвалим Перуна! –
То милості божеські
нам од небес..."
І славу богам
заспівали ми потім,
і жертву творили
в молитві-хвалі...
Хозари потяті
були до землі.
Навколішки Русь
та й поставила готів.
...І сказала Русколунь:
"... треба немало старатися,
щоб утворилася земля наша".
А хозари, у бою дощенту порубані,
шукаючи інших земель,
остерігаючись русколуні
біля Києва і в Лузі, –
утвердилися на Дону
після готів...

ВАРЯГИ БІЛЯ ВОРОНЖЕНЦЯ, А ГРЕКИ НА ГОЛУНІ...

(Дощечка 4-в)

Потягнулася Русь та й на землю оту...
А до Києва йшли із купцями варяги –
і побили хозарів з грабунку-зневаги,
а хозари – до Скотеня: ох... порятуй!..

Та відмовив їм Скотень у помочі тій,
бо на пам'яті – рани у битві святій...
"Поможіть вже самі собі! –
Скотень їм каже –
Русколанню вдавилися? Сили нема?.."
А що діять, як русичів землі займа
ген побіля Воронженця плем'я варяже?
Хоч уставлен той город на многі віки
і окремлен од нападу надооколо...
Тільки де ж ті полки?
В полі руському голо...
І варягам Воронженець здався-таки.
І ота, що на сході усаджена, Русь,
огороджена стала од западу сонця...
Тоді хто ж може стати її оборонцем,
як варяжий потік у похід розгорнувсь?
Путь одна: до полудне, відбивши удар
усіх ласих до стад по дорозі до моря:
Сурожград там утвердили коло узмор'я, –
і надійно його укріпив Білояр...
Князем руським тоді Криворіг був, Криворг...
А се голуба білого князь той пускає,
а куди він летить – отуди й натікає –
як на греки летить – він їм сплачує борг:
нападає на них і розтрощує їх...
Тут бо греки, як лиси, хвостами вертячі,
хитру стежку знаходять до княжої вдачі –
з куманців срібляних і монет золотих.

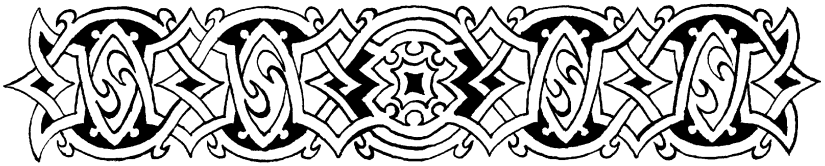
На Сурожі Криворг і сидів за той скарб –
догодився і Русь він одкрить на Сурожі...
Адже греки здавен – суть хитрющі й ворожі,
їм не вперше вдаватись до підступів-звад.
І на мирну Голунь, що постала ось-ось,
од колоній гречинів загроза налізла –
в бій споряджені воїни в латах-залізах,
і премного там руської крові лилось.
І Дажбожі онуки не жаліли її, –
а нічого ж бо русичам з крови тії...
...А ми пам'ять почтімо отих, що лягли,
а що землю одобрили кров'ю живою,
що до сну приколихані зелен-травою, –
то ж усе старотці, наші предки були.
На запасищах тих, з ворогами в бою,
вони стратили сили свої для онуків –
їм на славу одвічну, а нам до науки,
яко треба стояти за землю свою.
У Перуна мечі вони вчились кувати –
богуни оті сущі.
Помолімося їм – та й у помочі стати
нам у битві грядущій.

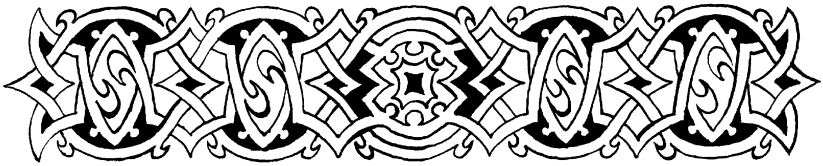
А МИ ВСЕ ШУКАЄМ, ШУКАЄМ СЕБЕ...

(Дощечки 4-б і 14)

...А в походах труждалися і візники, –
а хто стада беріг, воям харч мав давати...
Се бо Влесо навчив їх орать-засівати –
і життя огнищанського прагли батьки.
Землетрудичем бути на рідній землі –
не з чужого, як греки, себе обростати:
се б плуги починять, в злачнім полі трудити,
удихать запах сонця у хлібнім зелі.
А те вміння – в поконі-звич*а*ї отім:
тако правилось добре од роду до роду...
А за десять віків та й тяжкого походу
призабули оте.
Тільки дума об нім...
Давній рід на окремі зійшов племена:
ті поляни, ті сверед*з*і, ті деревляни, –
а то ж рідні все русичі од Русколані...
А ще сумь, весь і чудь – як чужа чужина.
Звідтіля – і усобиці нам на Русі...
А вже десь то у другому тисячолітті –
то й під розділ підпала, в онуках і дітях,
наша отча земля за тривожних часів.
А найперше – од готів, що кріпші в собі,
од хозарів, як ті об'явились к*а*ганом...
З нерадіння ото – нам і війни, і рани,
і ми тратим себе у тяжкій боротьбі...
...А гості-купчини, що ходять на Русь,
що спершу і мирні, і велеречиві?
Сідають у градах, як в себе на ниві, –
і добрий у злого уже обернувсь.
Вивідують наше міцне і слабе...
А ми все шукаєм , шукаєм себе:
а з ким ото станем, де п*і*дем од них?..
І тратимось лише в походах трудних.

А де ж то ми вільного знайдем життя,
якщо не в собі, не на рідному полі?..
Боги одвернулись од нашої долі,
забрали од нас та й про єдність знаття...
...А на Русь наповзає ворог новий...
Ми взялись за мечі –
і, покликані співами Матері,
що майбутнє нам славне, –
на смерть ми пішли, як на свято...
А й старе було славне,
коли мали ми храми карпатські,
і купці приїздили, старі верман*о*ве та інші...
І були вони од Радог*о*щі почестені,
і гостинці од русичів брали –
їх бо честять боги, так і нам повеліли...
Се бо маєм звич*а*ї з минулих часів,
щоб жили ми не хибно
й отців шанували –
не персти бездіяльні товкли о дерево, –
а щоб руки живих утруждались од рала
і мечем нашу волю вони берегли...
Отож Мати велить на кордони іти –
і їх закривати од ворога...
...А дим*и*, се піднявшись, течуть до небес,
і оте навіває нам тугу велику –
для отців, матерів над малими дітьми,
бо означився день боротьбою.
І вже інше ніщо, нашій думі – лиш те:
при Дніпрі нашу землю займають варяги –
і під себе людей, стада й гмоті беруть –
і нічим, як мечем, вже не дійдемо згоди...
Отоді, як на свято, на смерть ми й пішли –
і Рюрика з рідних земель відігнали:
геть турнули назад, звідки той і прийшов.
Хоч кордони Русі ворогами утяті, –
і в смертельній борні чинить опір земля!
І то є наш обов'язок, нам заповітне, –
бо вже іншої жертви у русів немає...

А де ж то ми вільного знайдем життя,
якщо не в собі, не на рідному полі?
Боги одвернулись од нашої долі,
забрали од нас та й про єдність знаття.
Довгі тисячі літ се ж бо й ходим отак, –
а соутворитись в Русі неспромога...
Бо ми славим Сварога… й забуваєм Сварога…
І не стали мудріші по довгих літах.
Ось прийшли вже й варяги – і наше беруть:
князь-венед Святояр не ожив у сино*в*е...
Се бо рушиться тут, на полу*д*не, основа, –
де творитись Русі, де Вітчизні пребуть,
де наш Дніпер святий із річками-струмками...
Ми ж на сівері-ільмері прагнем тепла...

Вже і Києву-граду а честь замала:
там усілись варяги – ще й суть хижаками...
Тож побачимо князя того – Святояра,
тож побачимо з ним та й боярина Скотеня,
зрячих те, що від інших в усобицях сховано:
і Перунові стріли, і меч його в хмарах.

Се вони, нескоримі, гнали готь ізівсюду, –
а ті славні події, що й днесь на приміті,
стали в десять по сто а ще й третьому літі
од приходу на Русь праслов'янського люду.

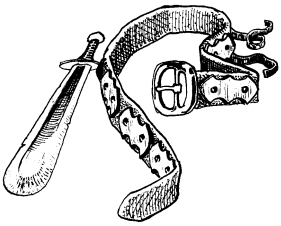
Нагло готь грабувала і лізла вона –
отож добре робили і водчі, і кн*я*зі:
не давали Русі впасти ниць перед вразі,
а всі р*о*ди збирали; війна – так війна!

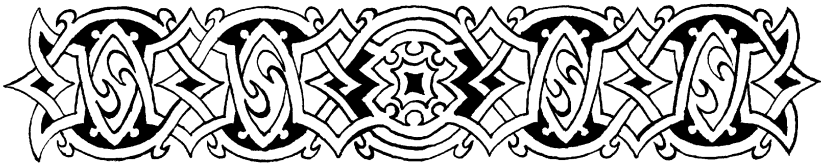
З Русколані усе почалося тоді;
та згадаймо й борусь – Святоярові вої,
що ішли з-під Воронженця стати до бою
і братам на Дону помогли у біді.

По дорозі на готів наткнулись вони –
на отих десять тисяч комонних і піших;
і, як вітром, од них злою лютістю дише –
од повзучої тої в степах сарани...

Не шукали доріг, щоб напасть обійти:
ждали ранку й не знали, а що буде потім?..
А опісля лиш згадка лишилась про готів –
добра ж слава постала про русичів тих.

Зла й коротка була отам січа зел*о* –
захиталися готи з поривної січі:
мертві мертвим, упавши, дивились у вічі...
А до вечора вже –то й по готах було...

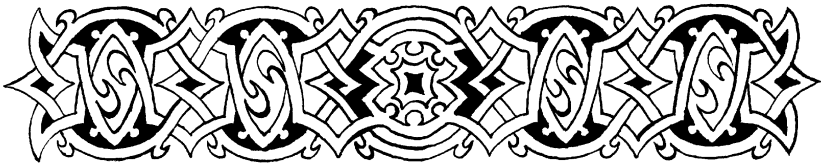
ЗБИРАЙМО ДРУЖИНИ ДО СТЯГІВ НАШИХ

(Дощечки 7-г і 7-д)

...І так ото будемо *о*рди змагати...
Бреше грецеська псиця о нашій Русі:
хитрий лис на полудне, у травах присів –
і уставив нас, русів, од трав одвертати.
Мовляв, і на сівері місце вам є,
а сонце шкідливе – бо в очі вам б'є!..
Ми ж знаєм завіти дідів і батьків:
триматись довік полуденних степів.

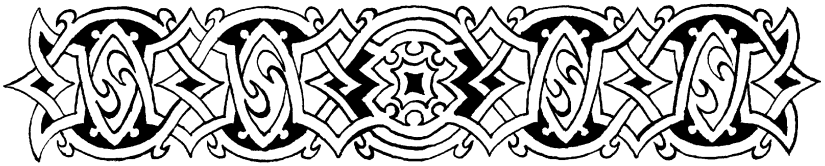
...А тут бо – за тисячу літ і три-сто,
як почати лічбу од ісходу Карпатського, –
злий-жорстокий Аскольд, од варягів ото,
та й приліз до слов'янського племені наського.
Попрощайся, народе мій, з ладом-добром,
позабудь свято-любощі в рідному краї –
йди до стягів своїх і над рідним Дніпром:
захисти отню Русь, яко син захищає!

...Нам опора – Сварог, а не інші боги,
а поза Сварогом – нічого, крім смерти...
Але русичам Щека не страшно й померти –
нас Перун поведе на Сварожі луги.
Ми йдемо освідомлені: батько Сварог
нас покличе тоді – і ми злинем до нього...
Матір-слава співає нам ратню дорогу –
маєм стати й прислухатись мудро обох:
ото займища-трави свої не давати
ані грекам, ні іншим – се камені ті,
об які ми опісля будем зуби ламати,
а на се треба зуби і гострі, й тверді.
Греці кажуть, що ми єсьмо зверженці-ізверги –
страхи рикаєм люду, себто їм, уночі...
А на відповідь скажуть отак русичі
та й народам усім, що од нас вони бігали:

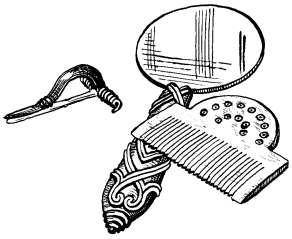
"Не позбавлені ми споконвіку одваги,
хоч набуток – хитріший у нас одбирає.
І ми суть яко люди з нерозумного краю,
бо тепер нами правлять і греки, й варяги..."
Се ми світові так...
А онуки та діти –
їм набутки які ми залишимо отчі?..
Може, клятий полон, що їм гляне ув очі,
як не зможуть вони і життю порадіти?

Отож наші дружини – під стяги зберім!
І прокажемо всякий:
не маєм при с*о*бі
аніякої їжі, що Бог нам сподобив, –
берім її лише на полі чужім!
Коли одбер*е*мо у греків – їмо,
а не одберемо – не маємо їсти...
Співа Матір-слава –
приносить нам вісти.
І ми вже звелися...
І ми ідемо!
Ми маємо стяги
дать вітрам тріпати,
комоньству –
степами скакать
та порох воєнний
за нами здіймати,
а ворогу –
прах удихать!..
...Той день в першу січу
для нас обернувсь...
І маємо двісті –
убитих за Русь...
В Перунім гаю
всяк хоробрий пребуде –
допоки Русі
іще сили стає...
Вічна слава полеглим!

І йдуть до нас люди, –
а тільки боярів
замало в нас є...
...А ми справимо славную тризну по павших –
і на Хорсунь падем, яко с*о*коли:
берем їжу і добра й скотину до*о*кола,
і греків берем, як полонників наших.
Ті ж бо греки нас мають за ізвергів злих,
а самі, бач, на Русь вони приязні й добрі...
Най не буде ж ся тьма поруч русів хоробрих,
що у к*о*го бере – ще й злоститься на них.
А не будем чинити отак, як вони:
один вождь нам – Ясунь у Перуновім гніві –
пошануймось на труд наш, побідно-гордливі,
і звитяжцями чесними вийдем з війни.
Упадем соко*л*ами – і вержемся к брані –
он про подвиги ратні Матір-слава співа!
Даймо ж знать ворогам, де нам сила жива, –
а про руські мечі у Перунім сіянні.
І не кажем оте, що не маєм казать:
що, мовляв, не спішім, бо попереду наші,
а плече до плеча – і отцове й син*а*ші –
ми на ворога вержем Перунову рать.
А хто швидко іде – швидко й славу дістане,
хто ж потиху іде – ворон кряче на тих,
на тих кури сідають та й людям на сміх...
А ми є не худоба – ми русичі станом!
Того й внуків навчайте, щоб знали-були,
що із нами є Права, а Нави не страшно –
вона сили не має на русів одважних,
як на праведний бій нас Боги повели.
Тож молімо о помочі світлих Богів
на труди наші ратні – і йдем, як буй-тури...
І співа Матір-слава не пісню зажури –
славу воям, що линуть до Сваржих лугів.
...Хто спив од Перунця святої води
на бранному полі, у січі укрутній, –
на вічне життя тії води Перуні

звитяжця уводять у Божі сади.
Он бачим – Перн*и*ця летить і до нас
із рогом води, бо настала година:
старечу то голову втратив Гординя –
меч вражий дістав її в речений час...
А смерті од Сварги нам, русам, нема:
там вічне життя нас в обійми прийма, –
і трудяться там о полеглих тоді
слов'янських племен
усі братні вожді...

І ВОРОГИ ВТІКАЛИ З ПОЛЯ БРАНІ

(Дощечка 20 – збірна)

...Розніжились... Бо ж маємо усе...
Бо знаємо одне: скот випасать і їсти,
як вівці ті, що бігають вкруг нас...
...І скуфи в родичів, і хурми у родин...
І десять по сто літ
отак в степах тирлуєм,
і гмоті риємо, і сіємо зерно, –
а греки наші житва забирають,
міняючи на *д*ива благодатні...
...А отого всього – навчив нас Влесо, –
тому і кидаєм до вогнища ми трави,
і клечвами-клечанням Влеса славим...
...Три рази Русь погибща уставала...
Єгуни нас од інших одріз*а*ли
до сього часу...
а тепер... тут з іншими...
Стара між нами зникла ворожнеча –
і так тривати маємо по все...
... Ішли в степи премногі племен*а*...
...Од стріл не видно сонця – як зурива.
а Русь єдина єсть, і т*а*ко добре!..
...Як зле – о Божій помочі до Сварги
вопіли ми – і Сварга помагала...
мечами грякали – аж голосів не чуть,
допоки стане отой день побідний...
...Отці спрягали свої сили там,
коли біда, – і рятували діти:
а що без них, як будуть злі часи?..
І клали городи й окоріняли,
бо окрім них – де захисту шукати?
Того не поймем*о*,
хто се не втямив...
...А тут на поміч прийде ось Перун –
і верже блиски, котить громогуки...

І славу нам віщує Божа птиця –
суть Матір-слава, крилами б'ючи...
...І вороги втікають з поля брані –
хто не поліг од руського меча...

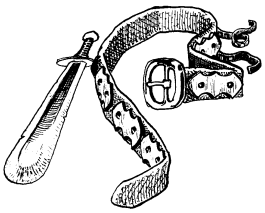

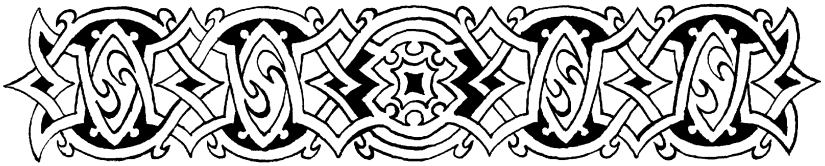
А ЗГОДИ ЯК НЕМА – ТО Й ПРИТЕКЛА БІДА

(Дощечки 8 (27) і 33)

...А згоди як нема – то й притекла біда;
не вчились у батьків і пращурів померлих, –
і почалась дільба між русів у родах:
кому ж то старшим буть?
І та біда нас вергла!
Збороли русів сварощі оті,
оте сумне боріння за розподіл, –
і розійшлися русичі відт*о*ді...
А тут нам греки стали на путі:
натиснули з пол*у*дне...
А в Русі
немає сил зімкнути круг і крила
зміцнить, – щоб нас неслава не покрила:
окремішньо сусіда мав сусід...
Сам по собі був кожний – поглядав,
а хто се перший задзвенить бронею?..
До січі сварка – сварка й після неї:
"Старі князі – не нинішнім вождям..."
"Колись походи кращими були..."
"Про перемогу думали зарані..."
А як упали ниць у Русколані,
як нас єгуни й готи замогли, –
тоді у Києві постала наша Русь –
обаполи Дніпра вона постала...
...І зла біда од наших меж одпала –
пішов на сівір гот і не вернувсь...
Ми знали там осібні два краї:
один під вендом, а під готом другий.
Ослабли венди...
Готи вийшли з Лугу...
Сусідом жмудь: не стр*а*шимось її...
А теж литва – суть ільмами ще звана , –
а ми назвали ільмерцями їх...

...Дунай межею на полудне ліг...
І волохів розбили там слов'яни...
Сварились многі роди у древлян...
Всяк рід мав старших...
Князь над ними правив –
од Коляди й до Коляди...
Волхв*а*ми
творилась жертва, як ішли на брань...
І всякий рід мав старшого волхв*а*...
І говорив той волхв на Радогощі
нам про Богів: що внуки ми Дажбожі...
Сі ж треби наші – з поля... од житв*а*...
Де божий Дуб... Священні береги...
А в городах – святилища у русів...
І там, де Біла вежа, – у борусів...
Дніпровські землі бережуть Боги, –
де русичі заклали Київ-град...
Поляни... Ляхи... Кривичі... Древляни...
Сі племена постали од слов'яни...
А всім Боги дали і суд, і лад...

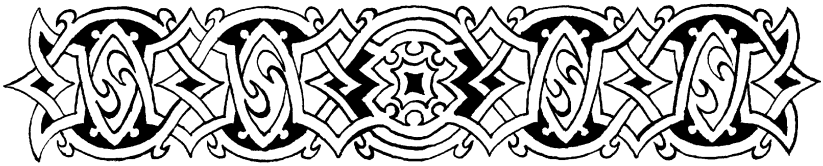

КИЇВ... ГОЛУНЬ... СУРОЖ...
(Дощечка 22)

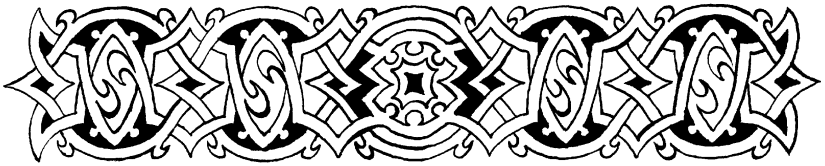
...І коли після готської війни
все порушилось, –
ми, Русколань зал*и*шивши,
одійшли до Києва
і оселилися на землі подніпровій:
і з варягами там боролись в степах,
і од них одбивалися...
І так було через тисячу триста літ
після Кия-отця:
через триста літ по життю у Карпатах
і тисячу – по заснуванню Києва...
Одна частка нас пішла до Гол*у*ні
і там залишилася;
а друга дійшла до Києво-града.
І перша – це русколани,
а друга – ті, що сур*е*нь шанували,
ходили за худобою і стада водили
аж десять віків по нашій землі...
І ось та Гол*у*нь
була градом славним
і мала триста город*і*в укріплених.
А Києво-град мав їх менше:
десять городів на п*о*лудні,
трохи сел – і все...

На півдні ж, в степах, усілякі р*о*ди
житво міняють грекам
на золоті ланцюжки і кола
і намиста оті, що на шиях носять;
а ще – за пиво венедське для греків.
І розводять вівці для такого обміну...
І то руси на півдні створили
град сильний Сур*о*ж,

який не давався грекам.
Але вони зруйнували його, –
бо хотіли погибелі русичам...
І тому ми опісля ходили на них –
і рушили с*е*ла гречинів...
Елани ж ті – вороги русколанам
і Богам нашим – теж вороги.
Грецьколані суть –
вони не богів шанують
і не людей; їхні боги –
з каменю висічені, на мужів подібні.
А наші Боги – то суть образи...

...Коли ж ми билися з готами,
а вони одягали на голови
волячі і коров'ячі роги,
а шкурами покривали стегна, –
і думали тим устрашити русичів, –
тоді ми знімали свої порт*и*
і, оголивши чресла свої,
ішли у бій і їх поборювали...
І з тих пір ми оголені ходимо
на битву – і перемагаємо...
І т*а*кож як греки стоять перед боєм,
боячись не по знаку меча оголити, –
вони виглядають намучені
вже одінням своїм –
і являють мов жертву,
що ось-ось має впасти на землю,
а вона – суть земля –
буде пить її кров,
коли з неї – із жертви –
у смертну годину
життя утікатиме...

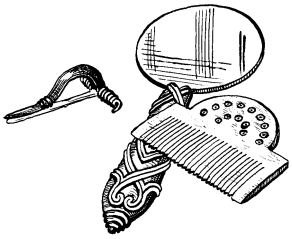
ІЗ МИНУВШИНИ СИВОЇ ВІСТІ...

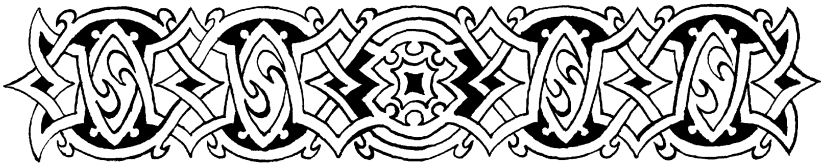
(З дощечки 28 та інших)

...Осколки на дощечках – сі письмена –
із минувшини сивої вісті...
"Каже князь Боровлень, щоб на ворога йти –
і об тім знамено наше каже,
і саме воно русів на битву веде...
І пішли ми, щоб сісти навіки
на ту землю, де сонце спить уночі
на своїм золотому ложі...
А земля ота сіверна – чей же земля
рідна теж, бо Сварог ще про неї
нашим предкам казав,
і північні брати –
суть венеди – про се повід*а*ли...
Он щебечуть до нас у зимовий час, –
обіцяють подать допомогу...
Але не подали...
Тож у скруті-біді
всякий має себе боронити!.."

"Охомутить-впрягти ми себе не дамо,
щоб нападник міг правити возом,
а ми б мали везти йому воза того...
Хто ж бажа, щоб ним правили інші?.."
"А було б нас багато – коби ж то за нас
та й стояв східний степ...
А там днесь чужан*и*ця,
що бере нашу кров, нападаючи люто.
Мали бути б там русичі, –
але нині варяг
там із елліном-греком
нас до рук прибирають...
...І приходять до Києва Рюрик, Аскольд –
і над нами всідаються княжо,
нам завдавши ганьби, –

чей нащадки ми є
тої слави, що степом гуляла!..
Дір нас також побив –
і під себе узяв,
хоч були ми род*а*ми отими,
що на Ільмері сіли
в призначений час
і до готів ще Русь об'єднали..."

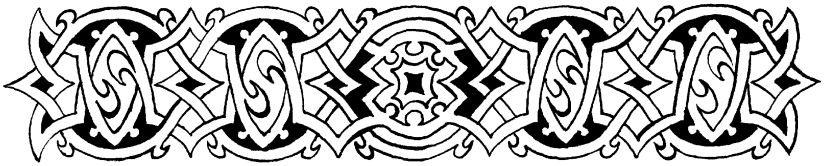
ПІСНІ БОЯНІ

Пісня п'ята

...Князя Бравленя вої – сини орачів;
їм би землю оцю засівати...
Стріли ж небо закрили...
А від брязку мечів –
голосів не чувати...
Бо вже грім розколовся і впав нам згори –
раті вдарились і задзвеніли...
Од ворожої нас одмежують Мари
лиш мечі та Перунові стріли.
Один *о*дного б'є і січе й поража –
тільки крики та стогони-болі...
І наповниться кров'ю та дика межа,
що городим на бранному полі...
...І текли вороги, і повзли вороги,
і легкою комонню летіли –
данину од отар, данину од сохи
нам покласти вони захотіли.
І єгунів орда, і язигів орда,
греки в шкурах і годи рогаті –
і по-вовчи усякий на Русь погляда...
І до січі зготовились раті.
Бо чужинці і землю, і хліб поїдять,
як ми, укри, не станем за волю...
І ладнається рать, розгортається рать
і вклоняється бранному полю.
Се отецька земля, се бо наші поля,
а за нами – і жони, і діти...
І рамена свої уже князь розпрямля,
стяги рвуться у небо злетіти.
І не може у мислі вже нам увійти
анічого крім бою-двобою:
нам отут побороть або в славі лягти,
рідну землю прикривши собою.
Се було вже не раз і ще буде не раз

для того, кому статись живому...
А вже духом звитяги наповнює нас
синя Сварга – вмістилище грому.
...І Перун одгримів.
І Стрибог одлетів.
І земля оживає поволі.
І трава проростає
крізь гаддя кнутів,
що їх орди згубили на полі...

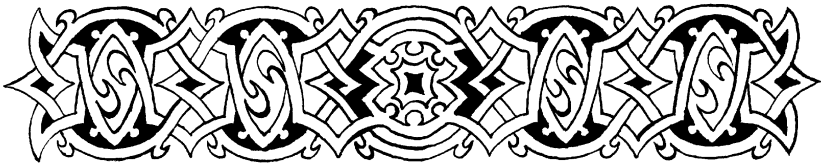

ПОМ'ЯНІТЬ-ПРОСЛАВТЕ СИНА, ЩО В БОРНІ ПОЛІГ ЗА РУСЬ

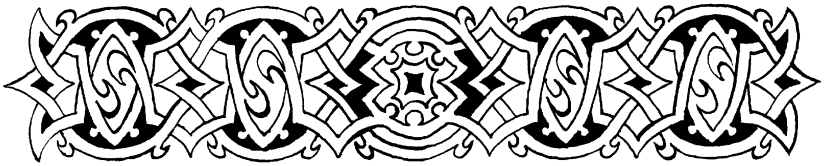
Оповіді-легенди

НА МОРСЬКИХ БЕРЕГАХ
(Дощечка 19)

Ось побачилося в Наві:
там вогненні хмари вийшли
із утроби диво-змія...
Й, здатна землю затопить,
кров текла рікою з нього –
і, її лизавши-пивши,
прикидався змій той сплячим...
А насправді змій не спить.
І прийшов тоді муж сильний –
змія надвоє розсік він,
стало два. Розсік іще раз –
бачить зміїв чотирьох...
І молив Богів о поміч
муж той, силою великий, –
і почув його прохання
в синій Сварзі Дід Сварог.
І Боги прийшли на конях –
змія-чудисько убили,
бо не людська в нього сила
і не Божа – чорна й зла...
...А той змій – то ворог*о*ве,
що з пол*у*дня нас обсіли,
то боспорці, із якими
ще в дідів борінь була.
Вони хочуть нашу землю
бачить грецькою землею, –
а земля ж то суть отецька –
ми її не віддамо!
Не уступим, не упустим...
А той змій – створіння злеє –
ото єсть погибель наша,

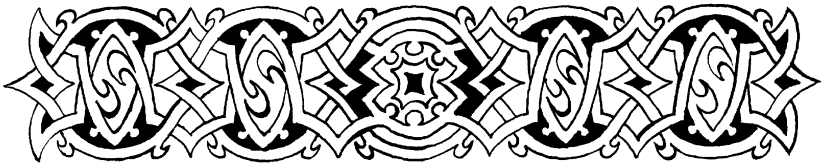
що готує нам ярмо.
З нею ми боротись маєм –
і життя своє покласти
за дідизну, за вітчизну,
що од нас – аж до полян,
до дреговичів-борусів
та до моря й гір стрімчастих,
до степів сих полуденних –
і ото все руський стан.
Від Русі нам тільки й поміч,
бо Дажбожі ми онуки...
Ми просили Патер-дия –
з неба вергнути вогнем,
щоб дозволив Матір-славі
взять на материні руки
славу прадідів достойних,
як ми павших пом'янем...
І пісні ми їй співаєм
біля вогнищ вечорових,
і ми древніми словами
повід*а*єм про старе:
Семиріччя пригадаєм,
де батьки й діди боролись,
де жили ми город*а*ми –
звідки згадка й слід бере...
І ту землю, що лишили
і прийшли на з*е*млі інші,
де нам вистоять і вижить,
де заклали ми Голу*н*ь,
де ми орди відбиваєм,
бо од злих приходять зліші, –
і на них ще й жах наводим,
як поможе нам Перунь.
Город*и* ми тут створили,
села й гнізда огнищанські...
Омиваєм тіло й душу,
аби чистими були...
А від луків, де отари,
в день путі – степи не наські –
то межа од нас до інших,

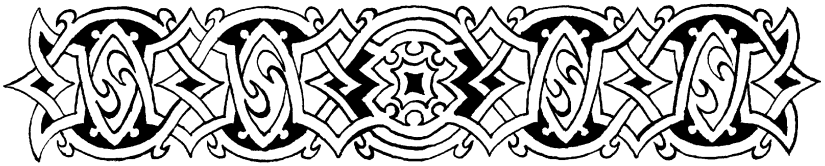
а що поруч зажили...
Там сиділи в старочассі
ми так*о*ж... Та довелося
звідти йти, бо натиск*а*ли
більш чисельні племен*а*...
Там угледіли ми й руку,
що послала знак погрози,
а во дні суворі – й кр*о*ві
прагне нашої вона.
Що ж, проллєм на землю русу!
Бо кричить вже навіть камінь
в Русо-граді від образи –
і до помсти вопі*є*...
І збираємося рушить
од плугів ми вояками,
і поглянуть смерті в очі, –
якщо в смерті очі є.
...Сяють стяги... Йде дружина...
У комоня – кінь спіткнувсь ...
Пом'яніть-прославте сина,
що в борні поліг за Русь!

ГРЕКИ ЗАХОПЛЮЮТЬ СУРОЖ. БОРОТЬБА РУСИЧІВ ЗА ГОРОД. ВІЩАННЯ ВОЛХВА
(Дощечка 8(3))

...І коли наші пращури сотворили С*у*рож, –
то приходили греки-купчини на вогнища,
яко гості й іниї – на гамірні торжища,
а однако всього додивлялись також...
Споглядаючи землю такою, як є,
присилали вони свої діти-юн*а*ші:
воздвигати доми а для торгу-продажі
і довкіль городки – на потребство своє...
І ми раптом побачили їхніх вояк! –
із мечами і в латах – ввійшли мирно-тихо…
І на Сурож ото та й обрушилось лихо:
інша гра почалася од отих забіяк!

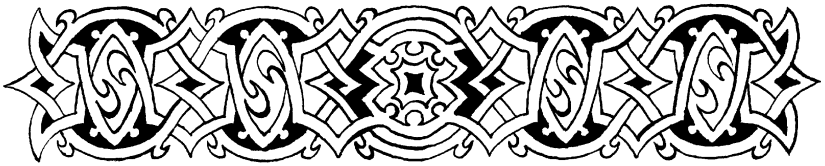

І второпали ми: розкошує греч*и*н,
а слов'яни на них труд мозолять віднині...
і втрачаємо ми наші землі отчинні –
випихають нас греки із давніх отчин.
Полуднева земля, де чотири віки
володіли ми д*о*брами – грецькою стала!
І на нас, яко псів, там каміння метали,
виганяли за город чужі вояки...
А земля та огречилась! Ми ж бо тепер
маєм знову мечами її діставати –
добувати, виборювать і відбирати –
і точить свою кров
од мечів між реб*е*р...
За своє, а немудро утрачене, б'ємсь, –
щоб вона, ся земля, знову рідною стала...
І ясна Перуниця до нас прилітала
і ріг слави несла – й ми пили його днесь.
"Як же, руси, проспали ви п*а*шню свою? –
нас питала-казала нам та Перуниця, –
Се за неї по-лицарськи маєте битися.
Ідіть, руси! І так учиняйте в бою..."
І побільшало витязів нам в десять-крат,
а Боги нам помножили сил для зуриви, –
і покликали нас грекам віддані ниви...
І до С*у*рожі ми повернулись назад.
А прийшли – то ударили в градську стіну –
і пробили в ній д*і*ру – для себе й для інших, –
і прийшли до домівок, мов заново живши,
і всім к*о*шем рядили ми думу одну:
"А кому присудив ото нині Перун
споживати у Сварзі поживи одвічні, –
приготуймо себе та й до світлої стрічі
рокотанням в душі міцно стягнутих струн,
Ми, можливо, сьогодні й загинем...
Дитя
хай у мужа зросте і про нас пригадає...
Окрім правої битви – путі в нас немає,
як немає в нас інших воріт до життя.
Краще мертвому бути, братове, аніж
у покорі живому труждать на чужинця:

рабу якщо навіть і кинуть гостинця, –
то він все ж таки раб,
а він раб – і не більш.
Вірмо нашим Богам!
Ми Дажбожі сини, –
і змагаймося так, як нам кажуть вони".
І тут Індра прийшов – чинить волю свою, –
аби стало нам сил у грядущім бою,
аби стали тверді, яко витязі, ми
і здолали усе, а що вийшло із тьми.
Адже сила нам Божеська з неба дана –
і на бранній путі переможе вона...
Сотворяли ми й жертву Богам на Русі
і на птичий політ ми дивилися віщо...
І повірили ми: перемога все ближче,
як устанем усі і як рушимо всі!
...Стіну городську ми пробити зуміли –
проходим незримо, стрімкі і меткі –
узріли нас греки – і враз побабіли:
мечі в них тонкі і щити в них легкі.
І швидко у латах вони знемагають:
мечі вибиваєм, дірявим щити...
Підмога не встигне до греків прийти,
а нам – уперед, а нам часу не гаять;
а нас за стіною все більше стає:
і наша Сур*о*ж – знову нашою є!

"...Де кров пролилась – дев'ятсил проросте,
зміцнить він сурину у глеки...
Се я вам, ваш волхв, повідомив про те,
що ви переможете греків.
І пребуде усе, яко досі було...
Батька нашого бачив я, Кия, –
він вас дуже просив, щоб змагались зел*о*,
щоб тримали свій Край, як руків'я.
Щоб на захист свого ви ставали грудьми –
рід до роду, з батьками син*а*ші...
Тоді й Хорсунь під греком принизимо ми –
сороміцтво старе оте наше.
І Державою славною стане земля,

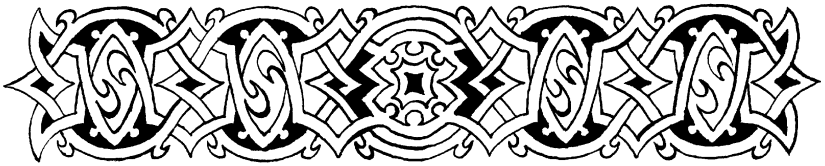

і князі будуть з нашого роду, –
і душі не поїсть чужинецька нам тля,
і живу не затруїть нам воду.
На землі буде много у нас городів,
а для воїнів – зброї-заліза, –
і ніякий бродяга на Русь не прилізе,
щоб на стольнім князівстві сидів...
Русич виросте в дітях, а грек себе втне,
а як гляне з дідів на онука, –
то лиш гірко зітхне й головою хитне:
ото наша і мука й наука!..
Довершіть же отак! А ще буде у вас
у грозах громами гримуче, –
і двоє князівств у призначений час
себе совокуплять на лучче.
Ніщо не принизить вам славу і плин
ні ваших доріг, ні одваги...
Зведіться ж, як леви, – один за один –
тримайтеся князя і стяги!
Перун буде з вами над виром полків,
пребуде у молнії знаках...
Богам нашим слава вовіки віків!
Русі нашій – благ усіляких!.."

Поки боремось ми – Русь із нами жива.
І так буде завжди...Од Богів ці слова.

В СУРОЖІ БОГИ ПОВЕРЖЕНІ В ПРАХ...
(Дощечка 21)

...Се хоробрість тоді поборола злу силу,
що упала на нас, оточила, як мур, –
отих воїнів грецьких, в одінні із шкур...
Возвели олтарі ми – і жертву творили.
До дубових ми стін помолитись ішли, –
де бережені нами Богів подобизни...
До святилищ отих, де і празники й тризни..
А ми храми-святилища многі звели.

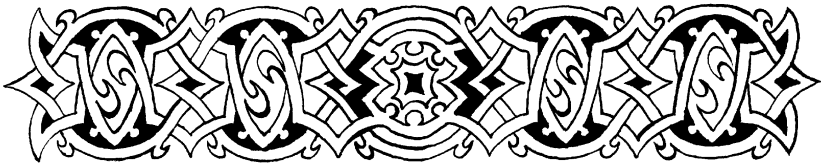

В Новогороді – там аж, де Вολхвів ріка,
в стольнім Києві-граді, в лісах отих божих,
де священні дуби...
А на Волині гожій –
там Дулібська святиня...
І в Сурожі така...
І для нас то образа, тяжка і лиха:
тут повержені в прах ворогами богове!..
Ось лежать на землі...
Й відбирається мова
у поганьблених нас, в розумінні гріха.
Се ж бо грекам дали сю бісівську утіху –
залишили богів на судилище їх...
І простити собі сього русич не міг,
і молитвами він гамував своє лихо.
А ще й з вигляду ми, як оті мандрівні,
що лісами вночі пробирались, бродяги...
Бо не одяг на нас, а справжнісінькі лахи,
та й хто одяг отой береже на війні?

В почуванні вини Сварзі славу співали,
що поборені нами уже вороги...

Та у гніві за нашу безпечність Боги
мов не чули той спів –
наших жертв не приймали.

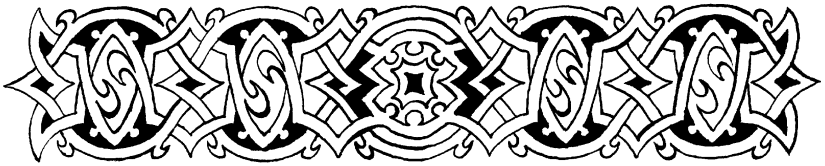
І все ж Птиця з небес, Матір-слава свята,
провістила і мертвому славу й живому,
що себе і богів повернули додому –
й вічну славу батьків зберегли на літа...
...А вже тисячу їх, а поверх ще три-сто
берегли на Русі ми всі наші святині...
Тільки жони на нас та й розгнівані нині:
кажуть – втратили ум, як блаженні ото.
Перед ворогом, кажуть, стоїмо, як ягнята, –
боїмося за кривди мечем покарати.
...І ось гряде до нас Купало

і каже; маємо-бо стать
ми чисті душами й тілами –
і вслід за тим путі верстать,
хто нас веде й оберігає
у битві правій...
А впадем –
до лук Сварогових ідем,
де смерті другої немає...
І так, на січу ідучи,
ми перед тим, як стать до брані,
Богам співали в осяванні,
зміцнялй д*у*ші і мечі, –
як мирно славили у полі,
де жн*и*ву празнують хліба...
Кипить-вирує боротьба –
і присуд вершить руській долі.
І ось Купалич нам рече,
що ми сягнули свого часу, –
і, пошанованим у Сварзі,
нам до отців життя тече,
де ми повік із руським людом –
з батьками нашими пребудем...

І ЗМАГАЛОСЯ НЕБО ЗА ПОЛЕ РОЗЛУКИ
(Дощечка 23)

...І від пашень старих ось прийшли новояри –
се бо р*у*си із р*о*дів слов'янських, як ми...
На пол*у*дне осівши, між своїми людьми,
вони десять віків у степах тирлували.
Вони теж в кожнім роді обирали князів,
а князі обирали вже старшого князя, –
і той князь був вождем,
коли битва стряслася...
І велося отак од прадавніх часів.
І жили ми на п*о*лудне так до тих пір,
поки ворог наліз, став тіснить, а ще й бити...

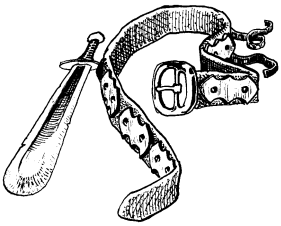

А то греки прийшли, аби землю вхопити,
і непрохано сіли, залізши в наш двір,
і ніколи-бо не турбувались про Русь, –
і запізно вже рус,
взнавши їх, схаменувсь!
Тоді витягли русичі з піхов меча –
і гречин до морських берегів одігнали...
Але ж греки удруге вдались до навали –
у залізних бронях наповзла саранча.
Зла бо січа була!
І воронячий грай
впав на вид чоловічини густо по полю;
на останках тих в*о*рони їли уволю –
сите каркання їх чуть було на весь край.
Греків мертві тіл*а* птах клював і тормосив,
а посічених русів грай-в*о*рон не їв:
берегли обереги, що суть від богів, –
а Боги не бажали загибелі русів...
Сонце з місяцем в герці за землю оту,
і змагалось там небо за поле розлуки, –
щоб воно не потрапило елліну в руки,
а рідною – Русь називало святу.
І матінка плаче-рида за дітьм*и*,
а що кров пролили та й за руськеє поле...
...І там вільно живуть новояри – відколи
за оту оболонь поборолися ми.
Бо казали стар-князю тоді вороги:
в землю непрів-дніпрян
вже не будуть ходити,
і не стануть у рабство слов'янів ловити, –
як не п*і*демо й ми на морські береги...
І таке нам віщ*а*ння Боги подали:
яко предки не брали землі після бою
у гречинів, –
хай лишать її за собою
і від нас –
аби добрі сусіди були...

ПРО ІЛАРА,
ЩО НАВЧАВ НАШОГО ПИСЬМА...

(Дощечка 8(3). Уривок)

[м]... Вони (греки) казали,
що встановили у нас писемність, –
аби ми прийняли її і втратили свою.
Але пригадайте того Ілара,
котрий хотів учити дітей наших,
а мав був ховатися у домах русичів, –
щоб не знали-не бачили,
як він вивчає наші письмена!
І те, як приносити жертву
Богам нашим..."

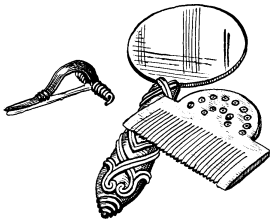

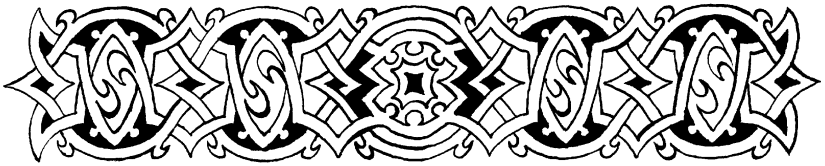
ТОЙ, ХТО ПИВ ЗА ДРУЖБУ ВИНО – СТАВ ПОТІМ ВОРОГОМ НАШИМ...

(Дощечка 27, осколок)

Той, хто другом назвався,
пив і кров, і вино:
кров – у битві,
вино – на пиру любибратнім,
а опісля на Русь
тік походом він ратним –
гот Гул*а*ріх це так...
І се в літо одно!
Тоді князь Болорев
і намислив оте:
в полі готів чекать,
совокупивши сили...
Ми на землю свою
ворогів не просили,
а як ворог іде –
то по смерть він іде...
І зробили ми так,
як сказав Болорев.
І стояли свій час,
все розмисливши добре.
Воєводи – чол*о*м...
Стан – лиц*а*рство хоробре...
Крила – бистра комонь,
яко птахи з дерев...
І отак за життя
ми боролись тоді...
А наш воїнський круг –
із заліза і моці:
і Перунова поміч
на нашому боці,
і потужні в нас коні,
і вої тверді...

І ото наша сила,
що русів трима, –
вона силу ворожу
повергла у трави...
І долинув нам
радісний спів Матір-слави...
І се тихо нам стало...
І брані нема...

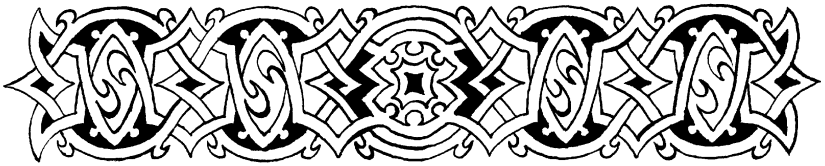

"ЄСТЬ ВАМ, ХОРОБРІ, МІСЦЕ ПОБІЛЯ ПЕРУНА..."

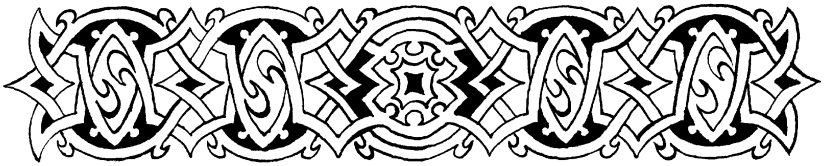
(Дощечка 23)

...Тоді нам Германр*ех* із сіверу грозив –
і змушені були ми стати в обороні
за Русь, за отчий край на древній оболоні,
де білогорів рід боровсь, трудився і жив.
Де займища свої рід засівав кістьми
і кровію полив од прадіда і діда:
і наша то земля, і наша се обида, –
і Матір-слави спів уже почули ми.
Вістить вона хвалу і воїну, й мечу –
і русичі пішли на рідне святополе:
і сіверних отих ми ворогів збороли,
і полудневий теж подзвіння те почув...
Повергли вкотре їх Перунові сини:
тікав на сівер гот, а еллін – на полудне...
І русич завершив
се діло брані трудне –
і землю він зібрав під знаменом одним.
І в рабство до чужих
синів своїх не дав,
бо їм нема ціни –
синам-онукам нашим!..
...А в отчий степ, дивись,
знов суне сила вража –
якийсь чужинський рід,
якась нова орда.
І в мирі не дає пожити нам вона,
і нам нема в кого просити допомоги...
Співаємо хвалу ми Дідові Сварогу:
хай силу нам подасть,
до битви поєдна...
А сила – в м'язах суть,
на вістрі у меча –
І се вона в степу чужинця зустріча!

...А Матір-слава б'є двокриллям о землі –
і бранний прах гіркий до Сварги підіймає...
Бо ворог – на Русі, і він загинуть має, –
і бореться вона у русів на чолі.
І ми долаємо усе, що нам трудне,
і ворога б'ємо, бо чуєм голос птиці –
серцями чуємо! –
і падають чужинці
на ложе смертнеє, а що для всіх одне...
Ми відали об тім, як суру ми пили
і як на січу йшли, і як змагали в січі...
...Довершимо питво вже інше, –
що не двічі,
а лиш єдиний раз
Боги нам пить дали...
І буде нам воно, яко жива вода –
у той останній час, коли в годину тризни
полеглих пом'януть живі сини Вітчизни...
І в синій Сварзі нас
вже пращур вигляда...

...А Сварожич-отець
з неба стежить за тим, –
як то русичів раті
готові до бою...
Перелічує їх
та й своєю лічбою,
а під стягом блакитним
та ще й золотим!
І як пальців лічбі
не стає на руках, –
він радіє, що ратей
у русичів много!
І молитву складає
він Діду Сварогу
за оте, що ми сильні
у наших степах...
...Ми ж текли і текли

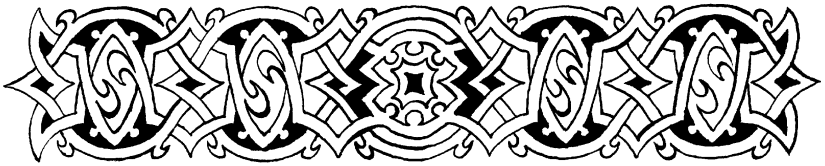

на змагання свої,
і під брязкіт мечів
додивлялися миті,
а коли вороги
будуть нами побиті –
і умруть од Мари...
А ми знаєм її!
І серцями собі
говорили ми те,
що не вернем
до рідних ми вогнищ допоти –
поки в січі зуривній
нам стане роботи,
а лихий зазіха
на роздолля святе.
Поки рище там ворог, яко звірина,
посідають чужинці ще *о*види наші...
Ми се кажемо так –
і не буде інакше:
милість наших Богів
русів не обмина!

І як будуть убиті
в нас передові, –
то дітей своїх кинути
краще на списи, –
аніж спину казать
і втікать, яко лису,
чи зайцями конать
у високій траві...
...А ми – перемогли!
І до нас потекла
вся отецька земля,
що од краю до краю,
що її боронить
і утримувать маєм, –
поки статись Марі,
аби нас узяла.

І щоб та ж бо Мара
відступилась од нас
і сказала:
"А русів я брати не можу!
Се бо витязі славні,
їм волю Сварожу
прорекли небеса –
і вмирать їм не час..."
А та слава до Сварги
струмками приб'є,
і нам скаже вона –
Божа вись злоторунна:
"Єсть вам місце, хоробрі,
побіля Перуна
і побіля Дажбога, що батьком вам є..."

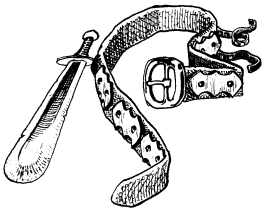

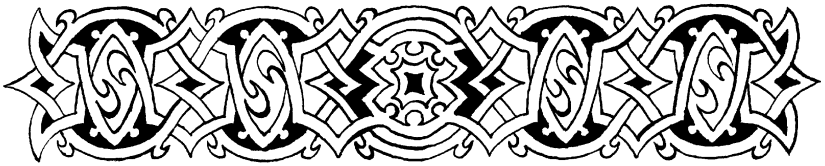
ЯК НА ТОМУ СТАЛО, – БОРІМОСЯ ЗА ЖИТТЯ НАШЕ...

(Дощечка 27 – збірна, з уривків, – готська)

...Ж*и*тва інші до полуночі... од готів...
...Ж*и*тва інші... до Алд*о*ріха не йшли...
...А ми маємо боярів, що відбивали готь…
...Се боярин Сегеня,
що убив сина Германаріха,
а раба Гуларіхового поранив...
...Алдоріху давали данину...
...А в часи Германаріха
відходили готи на північ, а потім
на нас натекли –
і зле поробили...
...І ми *о*троків маємо тяж*и*ти битвою, –
бо твориться зле...
...і та Русь упала була,
а вороги стали владцями –
і тривало ото літ... а літ...
аж сто років тривало...
...Тоді ми стрепенулися
і отроківства часів зреклися –
і стали ми, руси, вільними –
відколи отямились
і скинули готів отих...
Се бо огороджували землю Русколані –
і охороняли її витязі многії...
...А оте врем'я готське
заіснувало за часів Коноріха,
од якого походять Алдоріх
і прапрадід Готоріх,
який був прадідом
Германаріху...
...Отоді й пришли готи –
Герман*а*ріх у змові з гунами –

і мали ми двох ворогів
на два кінці землі нашої...
...І став князь Болорев
перед трудама великими –
і сим разом він мав казання:
виженемо готів зі степу!
Повержені, під даниною,
хіба стояти маємо, –
а чи зелен-степів добростани
до землі своєї прихилимо?..
Як на тому стало, –
борімося за життя наше
мечами-залізами,
як заповідано од отців наших!
Чей же колеса-вози і коні –
єсть ото наша сила,
що й на тягл*о* даємо іншим,
а хіба ж собі не поможемо?..

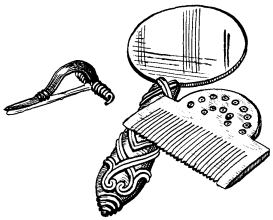

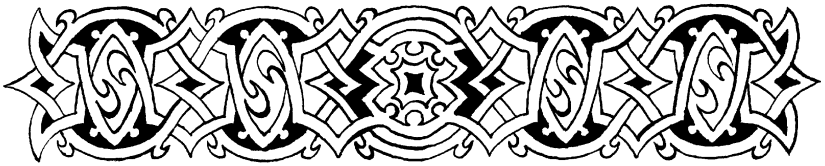

БИТВИ НА ДВА ПОЛЯ
(Дощечка 14)

...І вдруге Германр*і*х на сівері з'явивсь –
сей войовничий гот і Отореха правнук:
привів рогату рать, відступник і нападник, –
немовби мало вік із русичами бивсь...
З варягом теж заходить на війну,
але ми знаєм: битва на два поля –
се як безвихідь: воля чи неволя?..
Вони ж біду являють нам одну:
жорстокий гот – жорстокий і варяг,
обидва не додержуються слова...
...А бити гота доведеться знову,
якщо вже він за м*е*жі нам потяг...
...Язиги на пол*у*дне – теж біда:
з Танаїса прийшли й з Тмутаракані –
кіннота дужа і летючо-ратні –
за тьмою тьма течуть, як та вода...
І помочі – нізвідки проти тьми –
лиш на одних Сварожичів надія...
Боги веліли – й, діти князя Кия,
на силі враз помножилися ми!
І Білобог на битву нас повів –
комоньство русів, а ще раті многі...
А з лісу нам виходять на дороги
волхви з мечами – йти на ворогів.
Ми бачили чудесників, їх змаги,
вони являли таїнство своє:
як із трав*и*, що кинута до Сварги,
небесна рать на ворога встає –
і б'є його, і вергає в могилу...
І крик Жар-птиці чули ми тоді, –
щоб русичі не гнулися в біді,
а ворогу являли дужу силу!
Гуртуйтеся, братове, і течіть –
за плем'ям плем'я, за род*а*ми р*о*ди!

Оберігайте землю, трави й води –
все, чим батьки дали нам володіть.
Тут і умріть, а не вертайте з бою,
хай вас ніщо у битві не зляка!
Нам без Богів життя не витіка –
Боги твоєю відають судьбою...
І твердо поклонялись ми Сварогу,
і Сварзі Божій вірними були, –
і кожний раз, як вороги ішли,
ми брали меч –
і мали перемогу.

РУСКОЛАНЬ СЕ ПОВЕРЖЕНА...
І ТОДІ МОЛОДИМ ДАВ ПЕРУН ЗНАМЕНО

(Дощечки 28 і 32)

Поможи нам, о Божа Сварго, –
простягни помічн*у* свою длань:
се від готів бо Германаріха
нам повержена Русколань.
І беруть вони жон від р*о*дів,
замагають наших князів, –
од спустошливих їх походів
геть незатишно на Русі...
Чи ж терпіти ми готів мусимо
на займ*а*нщині на своїй?
Божа Русь завалилась – Бусова,
і десяток інших країв.
Їх підступний гот охо му тує,
що на всенький степ розгорнувсь...
І великою нині смутою
та й охоплена наша Русь...

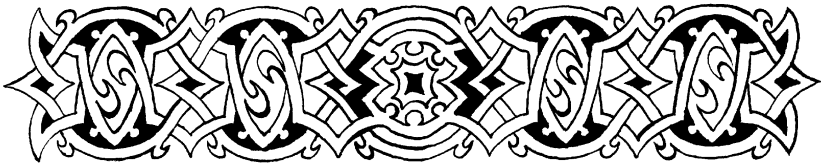
...Вендеславу тоді дав Перун знамено –
він, молодший в роду,
кликав Русь до звитяги...
І в отецьких степах
вознеслись наші стяги –
і на готів упали ми всі заодно.
Не дозволили Желі ми більше текти
по землі праотців, а сльозами умитій.
Хай на сівер іде!.. Там десь готи розбиті,
що від нас потекли в опівнічні світи...

...А болить нам те, що не могли
повернутися додому
і повернути гради свої,
щоб тяготи наші прис*і*кти...
І так сказав князь Бравел*е*н:

"Подайте допомогу град градові
і тримайте воїв своїх –
хай збережуть вони силу Русі,
як єдину грозу для чужинців..."
...Нам про готів тоді мирна жмудь повіл*а*.
Їх Детеріх на сівєр повів, а звідтіль,
вже од жмуді, вернули на південь –
вторглись в з*е*млі чужі... І в північнім краю
був Детеріх убитий од укрів...
...А що готи противні та й нашим Богам, –
то вони їх ото й іспололи...

...І на лад нам пішло. І наш батько Дажбог
порадів отим воям, отій молодечі,
що то Русь узяла на синівські вже плечі, –
і не стало бід многих і многих тривог...
А від готів земля – стала руська земля, –
і пробуде отак, поки й руси живущі...
І селитись ми стали не в лісі, не в пущі,
а отам, де степами нам слава гуля.
Матір-сва захистить, коли грек нападе...
А вже бились ми з ним – і лічити не варто!
І упало взаємно там воїв багато –
тільки вітер по них вічну тризну гуде.
А ми сіли, слов'яни, по Дону й Дінцю;
а як степ зашумів – ми пішли до Дунаю –
тако мирно й жили – ген од краю до краю –
поки обри прилізли на землю оцю.

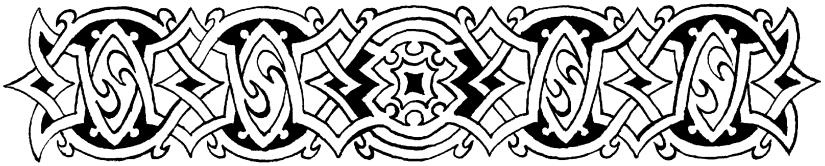

А ОБРІВ БУЛО, ЯК ПІСКУ МОРСЬКОГО

(Дощечка 32)

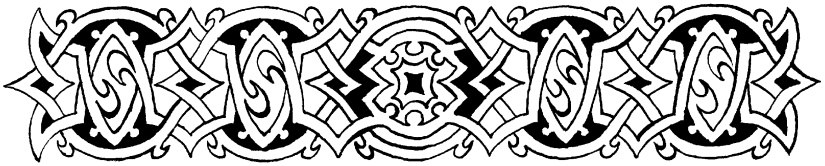
...Одступилися готи – сталась інша біда:
се на межах Русі обрій обри закрили, –
а насунуло тої силенної-сили,
як морського піску, що приносить вода.
І задумали обри закабалювать Русь –
і на землю батьків знов неспокій вернувсь.
Зупинили ми їх. З ними билися ми...
Тільки ладу не стало у руському стані, –
і побили нас, русичів, обри захланні:
не зуміли збороть ми повзучої тьми...
Потекло до нас воїнство злої дасу –
і від обрів примучені ми на покору..
Хитрі греки також скористали сю пору:
а в степу, як в степу, – се не те, що в лісу.
І на вічі ми раду тримали тоді –
і гуртом ухвалили іти до Дунаю...
Може, й сядемо там, в благодатному краї,
як зупинимо греків на нашій путі...
Говорили про єдність всіх наших род*і*в:
згуртувавшись у злуці, не втратимо волі!
І гордилися нами діди сивочолі...
І пощезнули обри, як пісок у воді...
А слов'яни від обрів отих і донині
мають стада, отари, комонь табуни, –
а ще б'ються до смерті за землю вони –
і отак ми і далі стояти повинні...
Не захочуть і греки тривожити нас –
на них рушив Перун свої блискавки й гр*о*ми!..
Хижі ворони всілись на грецькі шоломи –
то скликала їх смерть
у призначений час.

ДОДОМУ, ДОДОМУ, ДОДОМУ!..

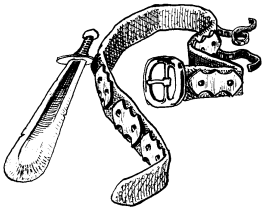
(Дощечка збірна)

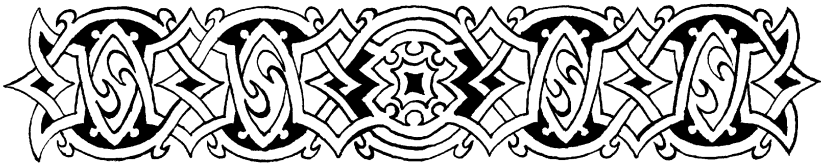
Упокорились греки...
гніту обрів не стало...
Дунай води жене –
їм немає кінця...
І тут родичі старші
та й молодшим сказали:
"До Дніпра захотілось...
Тужно нам без Дінця..."
Захотілось туди,
а де утрені зорі
в різнобарв'я степів
ллють сіяння своє...
"Хай помрем у борні, –
а там Русь наша є,
яко в Києві є
і на синьому морі..."
Говорили: без Дону
життя нам нема,
без вітрів та без пахощів
рідного поля, –
а інакше, мовляв,
"буде кінчена воля"
на отецькій землі,
що всю душу пройма...
І ми в січу текли,
ми вернулись додому...
І намислили так собі
про ворогів:
як не вдержимо їх,
піддамося ми їм, –
то в ярмо запряжемся
навік – та й по всьому...
І труждатися будем
подібно волам,

що бредуть он під тяжкістю
повоза-хури...
І заплакані очі
добра Желя нахмурить,
бо там докір німий
із слізьми пополам.
І забудеться русичів добре ім'я,
роксолан-оріян,
горде укрів імення, –
як стече Русколань
та й водою у жменях,
як прабатьківська слава
в степах одсія...
...По дорозі додому
угледіли ще
ворогів недобитих
ми орди бродячі, –
і поклали їх спать
в степовому будяччі,
де колюча трава,
де й вода не тече...
Много крові лилось...
Много стерпіли зла...
Очі спрагли за полем,
а руки за плугом,
а душа – за щедротно
уквітчаним лугом,
де купальська нам ніч
під зорею текла...
Де водив нас Перун
і де вирізав він
смугу Сварги ясну –
і пророк нам при тому:
"Оце синє вам, русичі,
на золотому, –
яко стяг, під яким
вам побідний лиш дзвін..."

Де найперший Богам
Сваргу славлячий спів,
де слов'янам життя
і тривало й триває;
де синіє Дніпро
поміж стиглих хлібів, –
яко стяг, що одвіку
нам Русь осяває...

ВАРЯГИ ПРИЙШЛИ НА РУСЬ
(Дощечка 6-е)

...А часи тоді грянули вельми порочисті:
се бо тижнями сушна й блискітна була
грозовиця-зурива – і жатву звела –
не уродить ніщо в отій немочі-кволості...

І до інших земель були змушені йти –
і триматися там, наші предки огорчені...
Та од греків і римлян були потолочені –
і вздовж берега моря погнали гурти.

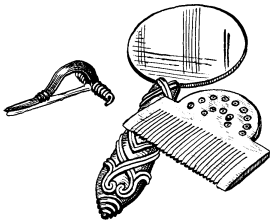
І в краю, яко сурен, заклали Суренж –
тобто сонячний город отці утвердили –
Києв-граду підлеглий,
вельми русові милий,
а що землі посів до провіщаних меж...

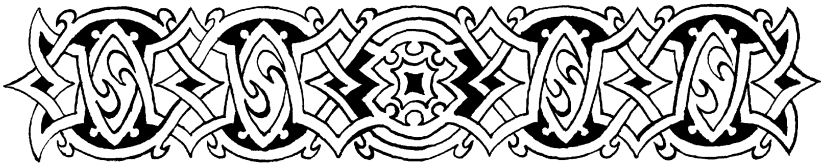
... І варяги тут вперше прийшли до Русі –
князя нашого се бо Аскольд потолочив,
погромив його силою – тать з полуночі –
і на княжеський стіл він неправедно сів.

Усадились на нім у святім Києв-граді –
той Аскольд, після – Дір, яко галич з імли,
і князями себе силоміць нарекли –
не князі, а убійники-зайди насправді.

Сам Костиря, княж-двору хранящий огонь
огнебога-Сварожича волхв предостойний –
одвернув бо свій лик од убійників-воронів,
греком хрещених,
й насланих греком, либонь.
Темний вовк –
той Аскольд –
рик злодійський із тьми –

хитрим греком освічений так уже нині,
що не руса він бачить у нашій людині, –
а лиш каже затято, що варвари ми.
А з того посміятися б русичу варт:
праотці ще в Кіморії вогнища мали!
Кімерійці ж ті Римом самим потрясали,
розметали і греків, яко поросят...

ВСЯКОМУ НАЛЕЖИТЬ ЗАХИЩАТИСЯ САМОМУ

(Дощечки 8(27) і 29)

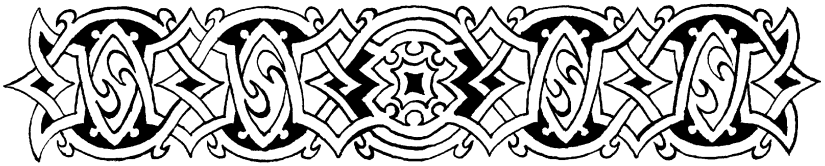
* * *

...А як стали голотою, то були сірі й убогі.
І якби прийшли вороги у залізах, –
то випустили б нам нутро...

Аскольд же і Рюрик по Дніпру ходили –
і викликали наших людей на борню.
А ми й поміж себе ті війни мали –
і не могли на них обернутися...

Ото хай буде наукою,
щоб зрозуміли власну помилку, –
чом і знову ми маємо бути в неволі.
Се бо Аскольд узяв воїнів своїх,
посадив їх на лодії –
і йшов пограбувати інших, –
а так, ніби хотів нищить грецькі міста –
і на їхній землі жертву божу творити...
Але то все неправда!
Бо Аскольд – то не русич, то єсьмо варяг,
і мету він леліє осібну:
він розбоєм вояцьким
руську гмоть попира –
і обдурених ймення
злом отим погубляє...

Ані Рюрик – не русич –
підступний, як лис,
він до руського степу іде хитрувати
і купчинів тих б'є,
що йому довіряють...

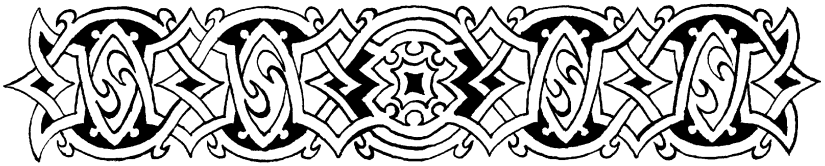

* * *

...Не сподівались уже
на них (венедів) ніколи...
Отож хай іде слово наше о правді –
і тако ми правду знайшли.
І се мовимо давні достойні слова,
що суть од вітців наших, –
які були вони сильні...
Повернутися мусимо до їх борозни –
потрапити маєм до неї...

...Се бо Аскольд із варягами
тягне на Русь,
і сей Аскольд – наш недруг:
мовить, що йде для захисту нашого –
й бреше,
бо такий же ворог, як грек.
Аскольд є варяг озброєний,
охоронець купців еланських,
що до Дніпра приходили.
І сей Аскольд заявився з Кнудієм
через десять років після Алдоріха –
і хотів нами правити.
А раніше Аскольда – Дірос еланський
присмирив, кажуть, русів
і був на престолі...
Тож Аскольд ото Діроса вбив-погубив –
і усі вся вже сам
на місці престольному.
А як є він варяг –
не хочемо його, яко ворога!..

Старі перекази повідають,
що приходив на Русь і інший Аскольд, –
і було в нас аж три Аскольди-варяги.
І ті варяги приносили жертви свої;
і князі то не наші і не чужинські,

бо зовсім вони не князі,
а вої прості, що силою захоплювали владу...

І се Рюрик іде...
А згадаймо, як римські орли
од дідів наших поразки зазнали
у гирлі Дунаю?..
Траян тоді напав на дулібів –
а дідове розтрощили їх легіони...
І се було за триста літ до нашого часу –
маємо давнє тримати у пам'яті!
І не піддамося Рюрику,
як не піддавалися й іншим.
Ні римляни, ні елани
не мали влади над нами –
і так пребудемо...
Дуліби кажуть про нас,
що ми брати з ними,
і то істинна правда,
бо походять вони
з того ж кореня, що й ми...
І ще раз пригадаймо,
як Траян був дідами розтрощений, –
і легіони полону
ми до полів наших брали –
і трудились на нас вони десять літ,
допоки були відпущені...
І се римляни кажуть, що ми вор*о*ве?
І що ми ворове – греки кажуть об*а*поли?
Чей же мають своє ненаситство –
і обоє зазіхають на землі наші!

А ся земля – узята мечем і кров'ю:
така вона – отча земля...

...За п'ять-століть до готів приходив Траян,
а й нині говорено, що війну оту пам'ятатимем
до кінця життя нашого;

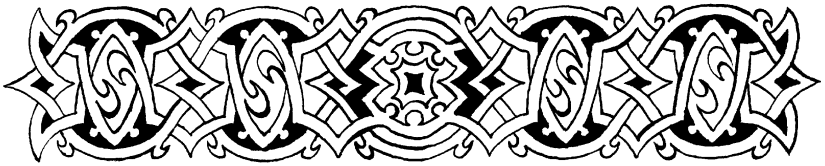
і що годиться за нього, за життя наше,
мечами битися!

Се мовить вам волхв – Хоругин син –
од отця Хориги –прохач ваш перед богами.
Се вони дають нам силу і владу
на землю вітцівську,
ворогами оточену, де так тяжко воюємо.

Тож повернем гідність свою і мовимо:
а ще буде наш заповітний час!
Матір-слава он перед нами йде,
і прапращури нам у Сварзі радіють,
і Орій на люд свій дивиться, –
і до ворога спиною ми стати не вправі..

В стольнім граді Русі
греколанець був, Дірос, – і зник.
А тепер ось Аскольд і Рюрик прийшли.
І ми молим Богів, –
щоб од зла того
русів позбавили...

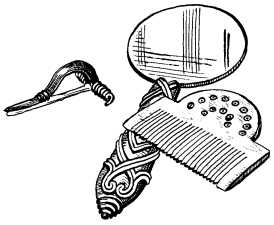
МУСИМО ДБАТИ ПРО ВІЧНЕ

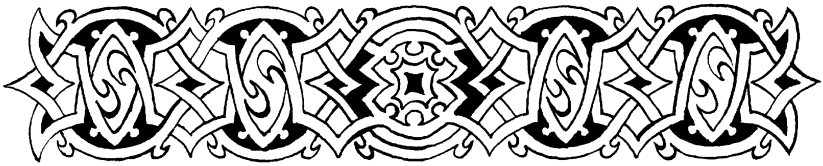
(Дощечка 6-є)

...В Київ-граді стар-князь
приділяв на потребу
всім отцям, всім Богам
при жертовнім вогні...
А варяг сей Аскольд
сотворя чужині
і молитву свою
і жертовне на требу.
Се бо інша там суть
і дающе оте,
інша творга-молитва
у храмовій тиші...
А ми вірні отцям –
і не станемо інші...
Та на русичів грек
хитро сіті плете:
а він хоче хрестить нас –
і віру іну
та й покласти на Русь,
як оту данину...
Аби геть позабули
Сварожичів ми –
й нареклись
невідомо якими людьми:
діти й внуки чиї
і чиїх ми богів
доокола Дніпрових
святих берегів...
Стережімось того!
Стережім своїх душ,
яко пастирі ті,
що стоять на сторожі
у степу овечат –
од вовків, що тривожать, –

і ричання чиє погамовує муж.

Не даваймо ягнята
до лап вовкулак:
діти Сонця ото –
овечата-ягнята.
Кров'ю чистою їх –
наші святяться свята,
як в зелене убрання
квітчається хата,
бо зелена трава –
міти Божої знак.
...Ось чому та й до глеків
її беремо –
осуряєм її
з молоком і медами, –
аби диво-напій отой
пити з Богами...
Жертву творячи, ми
суру-питво п'ємо.
А її вже боги в Ірій-Сварзі,
в свій час,
через трави зелені
освятили для нас...

ПІСНІ БОЯНІ
Пісня шоста

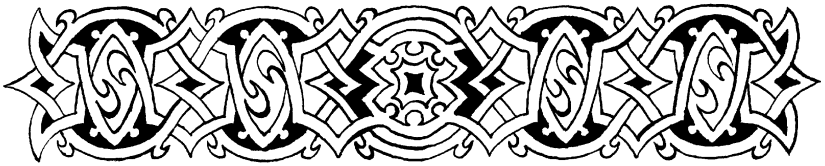
"Сьві" – спільний пракорінь широких масивів дієслівних і віддієслівних форм у слов'яно-балтійських мовах і санскриті...

З книг.

Саме із себе світить вічне "сьві" –
і святістю, і світлістю, і світом,
і світло-сяйвом, в душу перелитим,
бо наші душі вічні і живі.
Світає світ, світлішає зоря –
світлінь небес народжує світання –
для щебету, для співу, для літання.
для мирних вогнищ русів-оріян...

Шукаємо за прапочатком слів –
отих, що суть рекомі у молитві,
в громах Перуніх, у зуривній битві,
в імлавім сяйві зораних полів.
В Дубах священних із Святого гаю,
у срібнострунні стебел і струмка...
О як нам грає сонячна ріка
у світло-синім плині водограю!

Сама в собі світлішає душа,
освячена й посвячена святині, –
як Боже буйнотрав'я у цвітінні,
що вічний слід у пам'яті лиша.
Що напинає сонячну струну
од розуму і серця до уяви...
Рокочуть ріки і щебечуть трави,
і спів бринить на хлібному лану...

ДАЖБОЖА КРИНИЦЯ

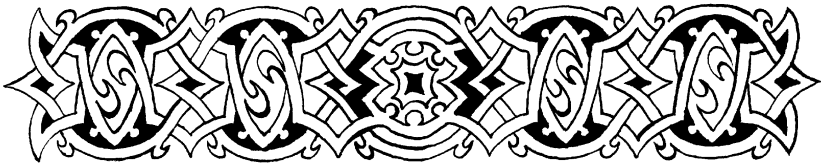
Молитви предків наших
(Дощечки 3-а, 12, 30, 31 та інші)

Різно називають волхви
те, що є Одне.

* * *

...Молим Велеса-батька:
"Забери коней Сур'ї із паші –
обертать Вічні Злотні Колеса –
викочувать Сур'ю на видне,
бо обличчя вогню
перед нею у ліплянках блідне,
бо вона – то є Сонце,
що освітлює ліплянки наші!"

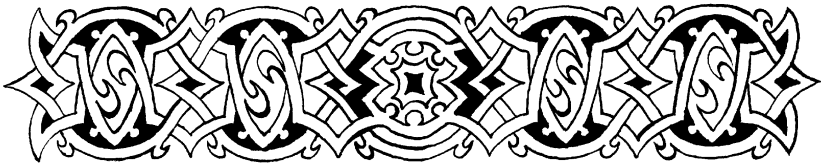
І Симарглові молимось,
огнеликому Богові з ночі, –
о вечірній порі,
серед марення тиші шовкової:
"Ти восстань в небесах
і світи до Зорі світанкової –
душі наших батьків
хай нам сяють в задивлені очі!"
Із Дажбога ім'ям,
ледве тіні світанок означили, –
і щоденно отак,
сотворивши молитву, насичені, –
ми йдемо у поля,
щоб цвіли вони, зелом уквітчані,
ради хліба святого,
як Боги повеліли і пращури.
І, онуки Дажбожі,
мудро плуга в десниці тримаємо,
славим Сур'ю у співах,
думками у ній аж до вечора...

І сурину п'ємо, п'ятикратно, –
і Сварга, заклечана
білим цвітом хмарин,
п'є із нами –
за все, що ми маємо.

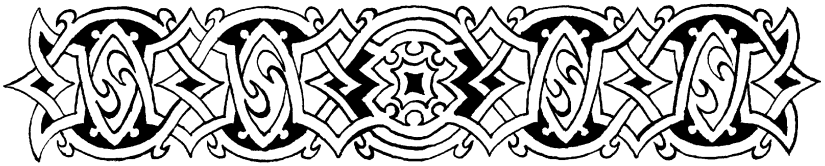
* * *

...В знак єднання з Богами –
п'ємо отой дивний напій,
що на травах-медах
і на сонці настояний гарно:
його сура-питво чи сурина
зовємо не марно –
той напій від Богів,
що у Сварзі живуть голубій.
Славу Сур'ї співай!
Золотий її кінь он помчав!!
А доскоче путі –
ми неспішно вертаєм додому...
І нам світить вогонь...
І вечеря втішає при ньому.
І молитва на сон,
що уже зацвітає в очах.
Ми говоримо й віримо:
єсть до русичів Божа любов! –
І відходимо в сни,
день бо – темінь повільно зборола:
як та брама міцна,
опустила свої заборола;
тужавіє роса,
і на стежці вже пил охолов.
Так живем. Віддаєм
щодесяту ми частку вітцям,
владцям роду і племені –
частку даємо щосоту.
І пребудем у славі,
шануючи звичаї роду:
в чистих водах омившись,
ми молимось нашим Богам...

* * *

Поможи, Перуне-боже!
Ти даєш нам сур'ю пити,
Ти грядеш в громах –
бояться вороги твого меча!..
Сліпить очі нам крізь хмару
дивним світлом світ розлитий:
перед тим, як трапить в Ірій,
тебе воїн зустріча.
Омиваємось тобою,
перед тим, як йти до Сварги, –
не зневірся в нас, о Боже, –
і до Сварги пропусти!..
Спам'ятається забудько,
і заблуклий Божі стяги
у вогнях твоїх побачить,
у громах, що твориш ти.
Твоя сила надихає,
твоя сила плодоносить
на полях опісля грому
і цілющої води...
Твоя воля хмари водить,
як дощів земля попросить,
а не просить – о Перуне! –
їх од жн*и*ва одведи!..
...І тобі в осібнім храмі,
на жертовнику осібнім,
ми хвалу речем
і жертву щиросердно кладемо...
Укріпляєш нас, Перуне,
як стебло на полі хлібнім, –
ми ж бо волею твоєю
орем, сієм і жнемо.
Так пребудь довіку з нами –
й ми пробудемо з-тобою
по всі дні, у вірі й правді,
нам відпущені отут!

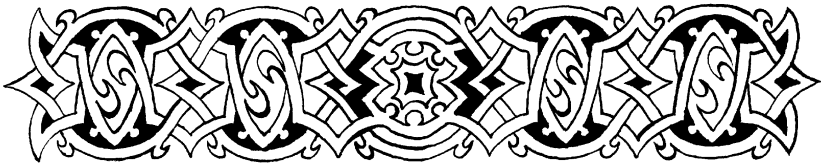
Будь довіку провідничим
із живлющою водою,
ми ж несем тобі на жертву
все, що нам дарує труд, –
там, де в полі злотний колос
пнеться в небо голубе...
Ми тобі співаєм славу
й величаємо тебе!

* * *

Славим Дажбога, славим –
і нині і прісно й завжди:
хай буде він нам заступником
від Коляди і до Коляди!
Тр*а*вам в лугах покровитель
і покровитель ланам, –
аби було їсти й пити
і худобині, і нам.
Корови нехай в нас множаться,
а в житницях – дух зерна!..
Прославляймо Бога Сварожича –
він в*е*сни вертає нам.
Живої води самовитоки
він розлив по світах обох...
Ми онуки його і діти,
а він – Батько, Дажбог.
Слава Дажбогові!

* * *

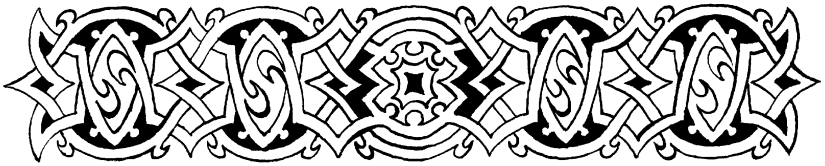
Богу Симарглові – слава:
він спопеляє дерева,
він од зорі і до смерку
з виду-лиця рожевіє...
Маєм полінця на жертву –
нас Огнебог розуміє:
ми ж бо його допильнуєм –
виросте з попелу-мрева!
Встане з вогню-волоконця,

зійде, горить над землею, –
як покладається Сонце,
світлістю вкрившись своєю.
Поки й народиться знову –
дивом засяє на росах;
гей же бики злоторогі
поведуть його луками Хорса!..

* * *

...Коли Сур'я сія –
ми співаємо славу Богам
і тобі, о Перуне,
губитель-потятич на вразі!
І вам, пращури наші,
батьки і дідове у Сварзі:
ми шануємо вас
і хвалу ми возносимо вам...
Тричі скажем отак –
і ведем в різнотрав'я гурти
животин усіляких :
отари і череди й стада...
А як бід зодовкіль
невпрогорт нагромадить громада, –
в інший степ ідемо,
як Боги повелять нам іти.
І повторно, потрійно,
п'ятикратне помолимось ми
злотокудрому Хорсу,
що Сур'ї явля коловертя;
і п'ємо ми блакить,
Сварги синяву п'єм, як безсмертя,
поки й ша*т*ра вечірні
над степом поставлять дим*и*...
О Дажбоже, наш прадіде,
вже й по твоєму ось дні –
Сур'ї полиск останній
нам короговкою має.
Одзвучала молитва...

У жар перетліли вогні...
І велике Ніщо
до пробудження нас обіймає.

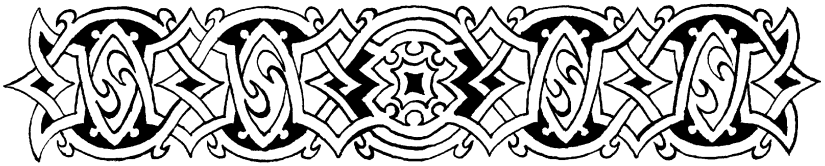
* * *

...Дажбог на струзі золотім
пливе у Сварзі синій,
і дивний струг отой сія –
ми ж бачимо, як злото
розтоплене!..
Він, Огнебог, –
ото єсть Дух Життя,
то єсть пристанище всьому,
що на землі одвічній...
Благий побачить це, а злим
Бог не дає прозріння.
Злий, як сліпий,
і не узрить
він щастя, яко інші.
Бо хто у злі –
зі злом своїм
так до кінця
й пребуде...

* * *

Боги і прапращури – наша надія:
до Орія-батька у Сварзі ід*е*мо!..
...А ще в храм прийняли вони Патера Дия –
і навпроти Матері він стоїть окремо.
Як бог оріянський, як інший Перунець,
як по*д*звін доріг з праслов'янських струнниць.

...І сталося так: джерело потепліло –
аж здулася ріка у дощів'я гоже...
Ото Патер нам дав, то Перунова сила:
об'явилось тепло на веління Боже!

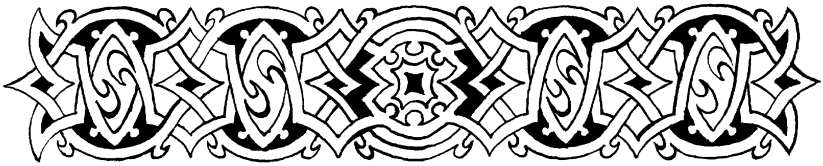

І ми мали життя своє – мали жни́во –
І звивали Снопа та й Богам во славу...
І земля нам раділа, і являла диво –
і її берегли ми по вітцівському праву.
Як батьки берегли, як прадіди дбали...
Се ж бо відали в Сварзі,
а ратаї – в полі...
І справляли ми свайби,
весілля ми грали по волі.
Сварожій і по Матерній волі.
Празниково світились мужі і жони,
щебетала дітва на свайбовім святі...
Ми ж бо всі – діти Божі: закони й покони
родові зберігать –
отим дужі й багаті!
Так хвалили Богів
і дивились на воду, –
аби чисті були ми і плодовиті,
аби добрий Триглав у прийдешньому літі
нам примножив дітей
оріянського роду.
Дарував садовиння
і овоща й зе́рно –
ми ж раділи б тому,
грона сонячні брали...
І аби вороги на нас не налізали! –
до Сварожичів ми
за се молимось ревно,

* * *

"Хай буде все, потрібне для життя!" –
жертовно так подякуєм у вірі:
несем плоди трудів своїх дозрілі, –
просвітлені і чисті, як дитя.

Несем Триглаву світ своїх пісень:
він хліб дає, в якому нам потреба...
І вірою ми правимось до неба,

і п'ятикратне молимось щодень.
Дажбог... Перун...
А з понадхмар'я гір
Перунець інший сходить –
Дия Патер...
І кличе нас велика Слава-Матір,
як та Жар-птиця у стобарвні пір.

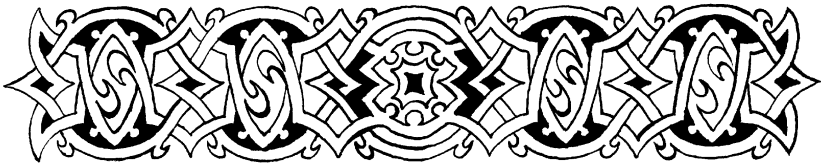
А голова Триглава – небеса,
морська глибінь,
безсмертна мудрість суща,
і незглибимість Світла всемогуща,
і Праведна Дорога і Краса!
...На край світів занесло оріян,
і суша-спека потекла в тім краї:
вже без води стебло хлібів згоряє –
мигтить жарінь над ним, як океан...

І Патер Дий приходить, бо біда,
скликає хмари на спекотний морок, –
і відступає спека, гейби ворог,
бо вже на неї вержеться вода!..

За все оте ми й молимось Богам –
Сварожичам в пресвітлому Триглаві
і вічному гуканню Матір-слави, –
аби не осоромитися нам.

І Жаля, і Горюня там сидять –
перед Сварогом, перед Дідом Божим...
І душу ми молитвою тривожим:
ти русич-гридень чи заблука-тать?..

А Дід Сварог пресвітле погляда
І запускає в бороду десницю, –
І з рук його вже скапує водіща,
і в душі нам
тече Жива Вода!

І зріють почування невимовні,
й свята земля вже напилася всмак:
і твердістю вже сповнюється злак,
а наші душі святістю вже повні...

* * *

...Ми Сур'ю бачимо,
а Сур'я живить ниву –
живлющим Сонцем злаки наповня,
і щедро в зелень барвиться вбрання
землі святої й золотиться жниво!

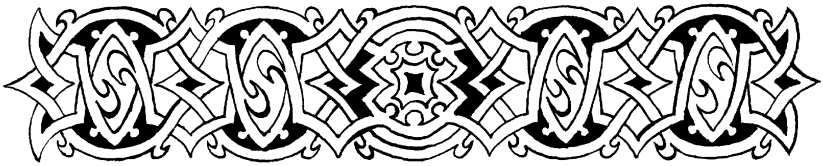
А ми те жниво в'яжемо в снопи
і на збиранні врожаюєм радо,
і лагодимо житнищ й громадим
сніп до снопа, а копу до копи.

І кажемо: а се надбали ми!
Сей хлібний дар не впав по вірі з неба:
молитись треба і труждатись треба
з весни до літа, з літа до зими.

О свіжий празниковий Божий Сніп!
Поставимо тебе, як до моління...
Нам від Богів дароване уміння
так переходить у священний хліб.

Щоб мали право їсти, хто тружда...
І ось ми склали бревени і дрова –
і запалили!
Аж вогню основа
гарячі віхті в небо підкида.

Аж язиками Сварги досяга.
Отак було і двісті літ, і триста...
І западає тиша урочиста:
Богам огненна жертва дорога!

Вони її бажають – в ній Перун:
у ньому Яви й Прави праоснова...

Тож підкладаєм бревени і дрова –
хай гоготить отсей Вогонь-валун.

А в ньому й біля нього – вічний спів
самоджерел – живців і Яви й Нави...
Триглав – один, в множинній силі Яви:
на пальцях рук ви не лічіть Богів!

Заблуджений так мислить: розділя
єдину Сваргу на бог*о*ве многі, –
мовляв, свої у кожного чертоги,
як між племен поділені поля.

Заблудлі не дослухались Богів
і мудре волхвування не дізнали...
А Бог – один, одне у нім начало,
а Сварга – океан без берегів.

А Бог один в народі одному,
один – у сутнім
і множинний в Яві –
у всіх Богах, у світлому Триглаві,
на вічнім Ладі
і на вічнім Праві –
ми віримо і молимось йому:
хай світло Ірію
навік пребуде в нас!
...А язики вогню –
у небеса щораз...

ОСИРОТІЛИ ДАЖБОЖІ ОНУКИ

(Дощечка 38-б, осколок)

"Наші праотці йдуть по висохлій землі…
і так ми не маємо Краю того
і землі нашої...
І хрещена Русь сьогодні..."

Силою хрещена, з кари-принуки...
...Осиротіли Дажбожі онуки...
Над прадавнім Дніпром
у задумі стою:
посмутніло-потьмарилось
полечко отче...
Щось шепоче Княж-Дуб
у Священнім Гаю...
Чи то Предок до Сварги,
а чи Волхв то шепоче?..

ПОЯСНЕННЯ І ПРИМІТКИ

“Велесова книга” – пам’ятка V–IX ст., в якій викладена мітоісторія укрів, чий родовід повів Кий – син Ора, внук Дажбога.

Явлення “Велесової книги” з небуття – живе свідчення невмирущості, незнищенності українського народу.

Тут немає викладу подій у хронологічній послідовності. Інколи перегукуються одні й ті самі факти, висловлюються також різні думки про походження слов’ян. Помітно незначні розбіжності в хронології. Але така вже особливість усної народної творчості – переказів, мітів, легенд. Зате вони зберегли й передали нам у спадщину найсуттєвіше – цільність етносу, його світовідчуття і мудрість.

“Велесова книга” – це відчайдушна спроба протистояти наступові ворогів із півночі і півдня. Ті докорінно змінювали соціальні підвалини, стосунки між людьми, утверджували чужий світогляд і чужу мораль, пропонуючи натомість психологію раба.

У “Велесовій книзі” знайшов відображення і той період, коли на Дніпрі вже сформувався союз на чолі з войовничими сарматами-русами. Поляни-укри скорилися, визнавши себе *русами* (“Повість врем’яних літ” свідчить: “Поляне, яже нині зовомая русь”).

“Велесова книга” була знайдена 1919 року полковником білої армії Алі Ізенбеком у розгромленій поміщицький садибі Великий Бурлук на Харківщині... Текст “ВК” був надряпаний чи випалений на березових (за іншими даними, дубових) дощечках розміром 38 на 22 см, товщиною до сантиметра; вони були нанизані на ремінець... Інженер-хімік, емігрант з України Ю. П. Миролюбов ознайомився з дощечками Ізенбека 1925 року в Брюселі. Опрацювання написів зайняло близько п’ятнадцяти років. Останню дощечку Миролюбов переписав 1939 р.

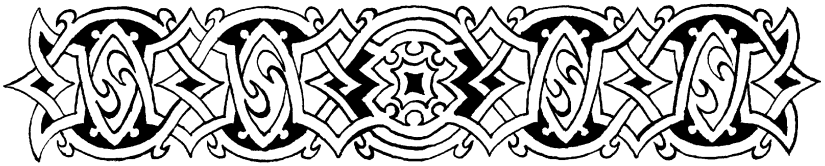
У 1940 р. нацисти вторглися в Бельгію. Коли 1941 р. помер Ізенбек, пропали й дощечки “ВК”...

З переднього слова і післямови “Велесової книги” її перекладача і дослідника **Бориса Яценка**.

“Велесова книга”. Індоєвропа. 1995 р.

А БОГ ОДИН І МНОЖЕСТВЕН – надзвичайно цікаве свідчення, яке спростовує примітивні уявлення про многобожжя наших предків у дохристиянський період. Про їхнє єдинобожжя писав у свій час Микола Костомаров.
АСКОЛЬД – варязький полководець, захопив руський престол у Києві (9-те ст.). Існує також думка, що Аскольд і Дір – останні київські князі династії Кийовичів. За Аскольда вперше відбулося хрещення Русі (самого князя і його людей). Але тоді це не стало повсюдним.
БАТАВА – лава, шеренга...
БЕРЕГИНЯ – богиня слов'ян, покровителька сім'ї, домашнього вогнища.
БЕРЕНДЕЇ – народ, дружній русам.
БОГУМИР – легендарний праотець слов'ян, його дочки і сини дали початок слов'янським племенам.
БОРЕВЛЕН – слов'янський князь (історичне ім'я Бравлин), жив у 8-му ст., відомий своїми походами на греків.
БОРЕЙ – північний вітер.
БРАМАНОВЕ (ВЕРМАНОВЕ) – у "Повісті вр. літ" згадані "уктріани, мовлені брахмани, островниці". Йдеться, очевидно, про украніов – жерців з острова Рюген і всієї Балтської Русі. Спонукані войовничими готами, вони могли вступити в конфлікт із східними русами, своїми одноплемінниками.
ВАЛКА – війна, **ЗУРА, ЗУРИВА** – зла, люта, буряна;
ВІД ТАНАЇСУ І ТАМАТАРХИ – йдеться про Дон і Тмутаракань.
ВІТЦІ – старшина, старотці, старші люди.
ВОРОНЖЕНЕЦЬ – фортеця русів десь на лівобережній Україні, можливо, в районі сучасного Вороніжа.
ГЕРМАНАРІХ, ГУЛАРІХ – готські князі (4-те ст.)
ГМОТІ, КМЕТІ – угіддя, оброблена земля, грунт.
ГОДИ – готи (народ), **ГОДСЬКЕ** море – Азовське море.
ГОЛУНЬ (КОЛУНЕ) – одна із столиць слов'ян. Мабуть, місто Гелон на лівобережній Україні.
ГОРДИНЯ – герой і, можливо, ім'я.
ДАЖБОГ – слов'янський Бог, за цим текстом – творець усієї світобудови і законів, за якими вона розвивається. Руси названі "Дажбожими онуками по уму".

ДАЖБОГ НА СТРУЗІ ЗОЛОТІМ – молитва до Дажбога, якого визнано за подателя всіх благ. Золотий струг (човен) Дажбога у синьому небі – такий символ слов'ян. Такі кольори нині і нашого Державного прапора.

ДАРІЙ ТРЕТІЙ (ТРІЄДОРІЙ) – йдеться, однак, про Дарія першого, перського царя, що воював із слов'янами-скитами у 6-му ст. до н. ери.

ДЕТЕРІХ (ТЕОДОРІХ) – князь західних готів наприкінці п'ятого – початку шостого століття. Постійно воював з украми-русами. Убитий в 517 р.

ДІВУНА, ДІВУНЯ – Двіна.

ДІР – за "ВК" князь із роду еланів (можливо, з Ольвії), князював у Києві до Аскольда і разом з ним; убитий Аскольдом.

ЄГУНИ, ЄГУНШТІ – гуни (народ).

ЖМУДЬ – народ на півночі.

ЗГІ – крихти, малість.

ЗЕМЛІ ТРОЯНІ – землі троїстого союзу полян-укрів, древлян і роксолан на середньому Дніпрі (4-те ст. н. ери).

І ЗАГНАЛИ ПІД НАБАСУРА – можливо, йдеться про вавілонський полон слав'ян за часів Навуходоносора (6-те ст. до н.е.)

І ПІШЛИ З КРАЮ ІНДСЬКОГО – очевидно, описаний вихід слов'ян із Пендеба (Пенджабу) у 7-му ст. до н. ери.

ІЗ ЗЕМЛІ ОРІЇВ ДО КРАЮ ІНДСЬКОГО – Індра-бог прийшов із Оріяни – північного Причорномор'я і лише так став відомий в Індії.

ІЗВИ, ЯЗИ, ЯЗИГИ, КОСТОБОКІ – народи, ворожі русам.

ІЛЬМЕРЦІ, ІЛЬМРИ, ІЛЛЕРИ – слов'янське плем'я.

ІНДРА, ІНТРА – Бог слов'ян та індусів.

ІР, ІРІЙ (вирій) – слов'янський рай, місце перебування душ предків.

ІРОНЬ, ІРОНЦІ – осетини (народ).

ІТРО (утро) – ранок.

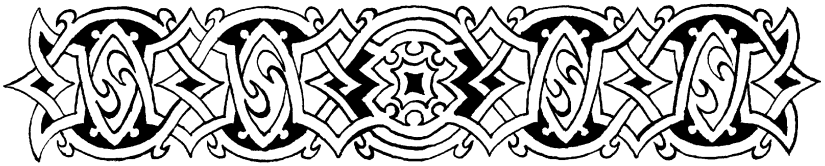
КАРНА (плач), **ЖЕЛЯ** (жаль), **ГОРЮНЯ** (горе) – персоніфікації.

КІМОРІЇ – можливо, кіммерійці, наші предки.

КЛАДНО – ладно, гарно.

КО(МО)НЕЗЕ – князі.

КОМОНІ, КОМОНЕВА – коні, кінні (вершники).

КОРОВА ЗАМУНЬ – міфічна священна корова, від якої, з волі Дажбога, пішов рід слов'ян, символ матері-годувальниці (замунь – санскритське, від слова – земля).
КУНИЩАНИ – можливо, хуни, або кумани (куни).
МАГУРА – мати-птиця, тотем.
МАР, МОРОК – злі сили, сили смерті.
МАТІР-СЛАВА, ПТИЦЯ БОЖЕСЬКА, ЖАР-ПТИЦЯ – віщунка від Богів, провісниця і покровителька роду (очевидно, тотему слов'ян, можливо, лелека).
МОЛЕБИЩЕ В ГРАДІ ІНДІКИЄВІ, ЯКИЙ НАЗВАНИЙ КИЇВ – це є свідченням спорідненості наших предків з Індією: туди вони прийшли з Оріяни і пішли з Індії у 7-му ст. до н. ери.
НАЗИВАЛИ ДНІПРО ПРИП'ЯТТЮ – здавна відомо, що витоком Дніпра, його початком є Прип'ять.
НІПРА, НЕПРАВА, НЕПРЕВЕ – Дніпро.
ОБРИ – авари, які за короткий час підкорили немало народів, прийшли аж на Дунай і там безслідно пропали: "Погибоша аки обри".
ОДЕРЕНЬ – рабство, данина.
ОВСЕНЕ – осінь.
ОНЕЗЬВА, ОСЕЗЕ – невідомий народ.
ОР, ОРЬ, ОРІЙ – праотець слов'ян, батько Кия, Щека і Хорива, виступає у "Велесовій книзі" як володар Русі.
ОТРОКВА – раби.
ОТЦІ ВЕНЕДСЬКОГО РОДУ... ПРИЙШЛИ ВОЛХВИ-УКРИ... – йдеться про укрів-укранів із Балтійської Русі (Свередзі венедськоі), які були волхвами, суддями і вчителями у русів.
ОТЦОВЕ – батьки, **ЮНАШІ** – юнаки,
ПАТЕР ДИЙ – отець Дій, верховне божество, одне з імен його у слов'ян. У греків – Зевс, у римлян – Юпітер.
ПЕРУН – Бог-воїн, коваль, повелитель громів і блискавок.
ВЕЛЕС – слов'янський Бог; навчив слов'ян землю орати і сіяти, усяких ремесел, йому присвячена ця книга.
ПОВЕРНУТИ НА НАШЕ ПИСЬМО – слов'яни мали своє письмо до прийняття грецького.
ПОЛЮДДЯ – збір податей і данини.
РА, РАЙ-РІКА – Волга (з 8 ст. до н.е. і до 7 ст. н.е. впадала у Чорне море).

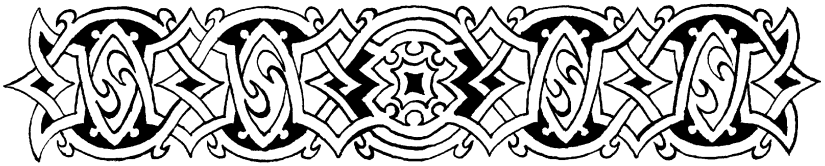

РАДОГОЩА – можливо, релігійний обряд, пов'язаний із прийняттям священного напою сурини.
РУДА – кров.
РУСКОЛАНЬ, РУСКОЛУНЬ – міжплемінний союз на лівобережній Україні, можливо, роксолани, союз руських племен.
РУСЬ БУСОВА – поразка антів од готів у 375 р., після чого анти залишили Причорномор'я і відійшли на Київські гори, утворивши там нову державу Троянь.
РЮРИК – укро-руський (варязький) князь із Балтійської Русі (Ругії), засновник династії Рюриковичів, яка тривала в Русі і згодом у Московії до кінця 16"го ст.
СВАРГА – небо, **у СВАРЗІ** – у небі, **СВАРОЖИЧІ** – сини Сварога.
СВАРОГ – верховний Бог у слов'ян.
СВЕРЕДЗІ – слов'янський народ, можливо, сіверяни, споріднені з балтійськими русами. **СВЕРЕНЗЕ** – місце розселення слов'ян і готів – можливо, на Балтиці, або ще раніше на Дону...
СВІТОВИД – один із богів у Триглаві, – верховному божестві. Головний Бог західних слов'ян-укранів із балтійської Русі. Храм чотириликого Світовида був у їхній столиці Арконі на острові Рюген.
СЕМИРІЧЧЯ – можливо, йдеться про вихід слов'ян із середньоазійської Бактрії.
СКУФІЯ – худоба.
СТАРОГРАД – місто венедів-укрів на східному березі Балтійського моря в Русії. Вони ж заснували Новгород.
СТОГНА – площі, майдани.
СТРИБОГ – слов'янський Бог вітрів.
СТУДНІ – криниці, джерела,
СУМЬ, ЧУДЬ, ВЕСЬ – племена.
СУРА, СУРИЦЯ, СУРИНА, СУР'Я-ПИТВО – ритуальний напій на честь богів, настояний на медах і травах, ціджений крізь вовну.
СУРОЖ, СУРЕНЖ – сонячний город, згодом Сугдея, нинішній Судак.
СУР'Я – сонце, **СУНЕ, СУРЕ, СУРИНЕ** – сонячне.
ТЕМА – і як тьма, і як чисельність війська (десять тисяч).
ТИРЛО – поселення, можливо, зимова стоянка, збита земля, утоптана; **ТИРЛУВАТИ** – селитися, зимувати...

ТОДІ ІНША ЧАСТИНА ЩЕХОВА ЛИШИЛАСЯ З РУСАМИ – йдеться про давнє населення на Прип'яті. Серед них і була записана "Велесова книга" у 9-му ст.
ТРЕБА – обряд релігійний.
ТРИЗНА – обрядова трапеза-поминання.
ТРОЯНЬ-ВАЛ – йдеться про першу лінію оборонних валів слов'ян біля Дунаю.
ФАРСІЙСЬКА ЗЕМЛЯ – перська, земля персів.
ФАСІСТЕ МОРЕ – Каспійське море.
ЯВА, НАВА, ПРАВА – це три основні складові світоглядних уявлень праукраїнців: реальний світ, світ померлих і закони, порядки, за якими живе реальність (вони у Бога і від Бога).
ЯК ТРАЯН БУВ ДІДАМИ РОЗТРОЩЕНИЙ – на початку 2-го ст. римський імператор Траян пішов війною на Дакію і завоював її. Саме тоді військові дії могли перейти на землю дулібів. Але тут римляни були розгромлені. Як свідчить "ВК", полонені римляни працювали 10 літ на полях слов'ян і були згодом відпущені на волю.
ЯСУНЬ – небесна вись, воїнство Перуна і військо взагалі.

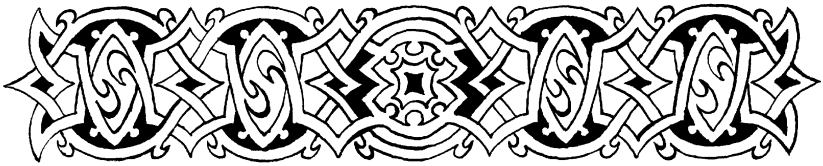
(Примітки складено за "Велесовою книгою".
Окремі дощечки подано за текстами Бориса Яценка).

ЗМІСТ

Валерій ШЕВЧУК:
"Велесова книга" викликає безліч думок…" ***ст. 3***
ПОСВЯТА (Дощечка 16) ***ст. 5***
ТРИГЛАВУ СЛАВУ СПІВАЄМО
Прославляння великого Триглава (Дощечки 11-а і 11-б) ***ст. 7***
ПРИЛЕТІЛА ЖАР-ПТИЦЯ… Об'явлення (Дощечка 8(2)) ***ст. 11***
ВІК БОГУМИРА. СКАЗАННЯ ПРО СЕМИРІЧЧЯ. ДУМА ПРО БОГУМИРА (Дощечка 9-а) ***ст. 15***
НА БЕРЕГАХ РАЙ-РІКИ Оповідь про війну з готами (4-е ст. н.е.), накладена на легенду про вихід із Семиріччя (7-е ст. до н.е.) (Дощечки 9-а і 9-б) ***ст. 17***
ЛАДО ПЕРЕДАЄ ТАЙНУ СУРИНИ КВАСУРІ І БОГУМИРУ (Дощечка 22) ***ст. 21***
БОГУМИРОВІ БОГИ ДАВАЛИ ЗЕМНІ БЛАГА. ПІСЛЯ БОГУМИРА БУВ ОРІЙ З СИНАМИ (Дощечка 10) ***ст. 24***
ОРІЙ І ЙОГО СИНИ. ВИХІД ІЗ СЕМИРІЧЧЯ (Дощечка 38-а) ***ст. 26***
ПІСНІ БОЯНІ Пісня перша ***ст. 31***
УМИЄМО ДУШІ СВОЇ (Дощечка 26) ***ст. 32***
ПІСНІ БОЯНІ Пісня друга ***ст. 38***
...І СЛАВИМО БОГІВ. А КИЙ ГОРОД ПОСТАВИВ... (Дощечка 31) ***ст. 39***
З МИНУЛОГО: БОГИ ВОДИЛИ НАС ДАЛЕКО-ДАЛЕКО... (Дощечка 15-а) ***ст. 42***
ХТО МИ І КУДИ ЙДЕМО... СИНИ ОРІЯ РУШАЮТЬ У ЗЕМЛІ, ДЕ ТЕЧУТЬ МЕД І МОЛОКО (Дощечка 4-г) ***ст. 44***
ОРІЙ І КИСЬКО. ЗАСЕЛЕННЯ ГОЛУНІ. БОРОТЬБА З ЯЗАМИ ***ст. 46***
БАЧИЛИ ОРІЯ: ВІН ПО ХМАРАХ ХОДИВ… (Дощечка 24-в) ***ст. 51***
КИЙ, ЩЕК, І ХОРИВ. КИЙ ПОМЕР, 30 ЛІТ ВОЛОДІВШИ НАМИ (Дощечки 36-а і 36-б) ***ст. 53***
В ЧАСИ КИЯ БУЛИ ТАМ, ДЕ ЗАХОДИТЬ СОНЦЕ. ПРИЙШЛИ ДО ДНІПРА... СЛОВО ВІСНИКА БОЖОГО (Дощечка 15-б) ***ст. 55***
ОБОРОНЯЄМО І СТРОЇМО РУСЬ. КИЙ УСІВСЯ В КИЄВО-ГРАДІ. ЩЕК І ХОРИВ ЗАБИРАЮТЬ СВОЇХ ВОЇВ. (Дощечка 7-з) ***ст. 57***

ПОХІД КИЯ НА БОЛГАР. КИЙ ВІДІБРАВ ГОЛУНЬ – ГОРОД РУСЬКИЙ. УТВОРЕННЯ РУСКОЛАНІ (Дощечка 34) ***ст. 59***

РІД ЩЕКА ПРИЙШОВ З КАРПАТ ДО ДНІПРА (Дощечка 5-а) ***ст. 63***

ХОТІЛИ СВОЇХ БОГІВ ЗАНЕСТИ ДО МОРЯ. ТАМ СІДАЮТЬ ГРЕЦЬКІ КОЛОНІЇ... БОРЕВЕН І ЙОГО НАЩАДКИ. (Дощечки 18-а і 18-б) ***ст. 65***

З МИНУЛОГО: СЛАВЕН І СКІВ (Дощечка 17-а) ***ст. 69***

МАЄМО КОЛАМИ ГОРОДИ ГОРОДИТИ... (Дощечка 17-б) ***ст. 71***

І МУСИМО ДБАТИ ПРО ВІЧНЕ (Дощечки 7-е і 7-є) ***ст. 73***

ПЕРЕКАЗАНО НАМ ОД СТАРИХ ЧАСІВ, ЩОБ ЗГУРТУВАЛИСЯ І РУСКОЛАНЬ ВІДНОВИЛИ... (Дощечка 36-а) ***ст. 77***

ПІСНІ БОЯНІ Пісня третя ***ст. 79***

ХТО МИ І КУДИ ЙДЕМО. ДАРЕМНО ЗАБУВАЄМО ПРО ДОБЛЕСТЬ МИНУЛИХ ЧАСІВ. ПРО ПРАВУ, ЯВУ І НАВУ... (Дощечка 1) ***ст. 80***

УТИСКИ ВІД ПЕРСІВ. БОРОТЬБА З НИМИ (Дощечки 6-в та 6-г) ***ст. 82***

ПОЖЕРТВИ УКРІВ І ДАРИ БОГІВ. Оповідь про боротьбу з еллінами, можливо, накладена на легенду (Дощечка 25) ***ст. 86***

ІШОВ ОД ВЕРХІВ ТИХ – ДО СИНЬОГО МОРЯ І СУРОЖІ... (Дощечка 24-г) ***ст. 89***

МУСИМО ДБАТИ ПРО ВІЧНЕ (Дощечка 7-ж) ***ст. 90***

КАРПИНИ – В ГОРАХ, ДРЕВИЧІ – В ЛІСІ. ТЕПЕР МИ ЗВЕМОСЯ – ПОЛЯНИ (Дощечка 7-а) ***ст. 92***

ЧЕРЕЗ ВІЙНИ І БИТВИ... (Дощечка 7-б) ***ст. 94***

ПІСНІ БОЯНІ Пісня четверта ***ст. 96***

ЩО УКРІПЛЯЄ ХОРОБРИХ (Дощечка 13) ***ст. 97***

І ЯЗИГИ, І ГОТИ (Дощечка 5-б) ***ст. 98***

З ДНІПРА ПО ДУНАЙ – А ВСЕ ОТЧИЙ КРАЙ... (Дощечка 6-а) ***ст. 100***

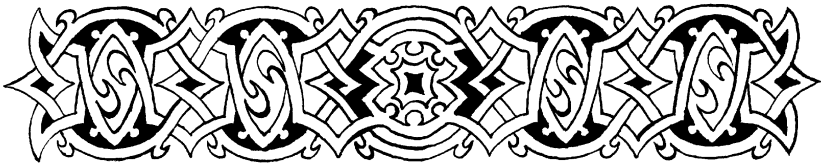
ТРИМАЙТЕСЯ, БРАТТЯ, ПЛЕМ'Я ЗА ПЛЕМ'Я, ТРИМАЙТЕСЯ РІД ЗА РІД! (Дощечка 37-а і 37-б) ***ст. 103***

ВІЙНИ З ГОТАМИ І ГУНАМИ (Дощечки 6-б і 6-д) ***ст. 106***

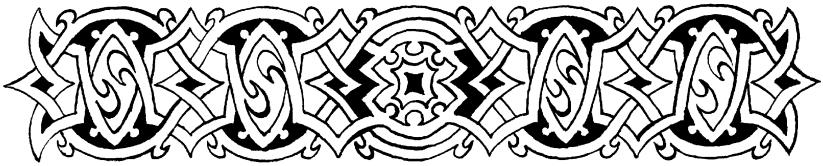
МИ РОСЛИ У ПОХОДАХ... (Дощечка 7-в) ***ст. 109***

І ТАК СТАЛИ МІЖ РУСАМИ СВАРКИ Й УСОБИЦІ... (Дощечка 8) ***ст. 111***

ХТО МИ І КУДИ ЙДЕМО (Дощечки 2-а і 2-б) ***ст. 115***

БОРОТЬБА З ХОЗАРАМИ (Дощечки 3-б і 4-а) ***ст. 118***
ВАРЯГИ БІЛЯ ВОРОНЖЕНЦЯ, А ГРЕКИ НА ГОЛУНІ...
(Дощечка 4-в) ***ст. 121***
А МИ ВСЕ ШУКАЄМ, ШУКАЄМ СЕБЕ... (Дощечки 4-б і 14) ***ст. 123***
ЗБИРАЙМО ДРУЖИНИ ДО СТЯГІВ НАШИХ
(Дощечки 7-г і 7-д) ***ст. 127***
І ВОРОГИ ВТІКАЛИ З ПОЛЯ БРАНІ
(Дощечка 20 – збірна) ***ст. 131***
А ЗГОДИ ЯК НЕМА – ТО Й ПРИТЕКЛА БІДА
(Дощечки 8 (27) і 33) ***ст. 133***
КИЇВ... ГОЛУНЬ... СУРОЖ... (Дощечка 22) ***ст. 135***
ІЗ МИНУВШИНИ СИВОЇ ВІСТІ... (З дощечки 28 та інших) ***ст. 137***
ПІСНІ БОЯНІ Пісня п'ята ***ст. 139***
ПОМ'ЯНІТЬ-ПРОСЛАВТЕ СИНА, ЩО В БОРНІ
ПОЛІГ ЗА РУСЬ Оповіді-легенди ***ст. 141***
НА МОРСЬКИХ БЕРЕГАХ (Дощечка 19) *ст. 141*
ГРЕКИ ЗАХОПЛЮЮТЬ СУРОЖ. БОРОТЬБА РУСИЧІВ
ЗА ГОРОД. ВІЩАННЯ ВОЛХВА (Дощечка 8(3)) *ст. 143*
В СУРОЖІ БОГИ ПОВЕРЖЕНІ В ПРАХ... (Дощечка 21) *ст. 146*
І ЗМАГАЛОСЯ НЕБО ЗА ПОЛЕ РОЗЛУКИ (Дощечка 23) *ст. 148*
ПРО ІЛАРА, ЩО НАВЧАВ НАШОГО ПИСЬМА...
(Дощечка 8(3). Уривок) ***ст. 150***
ТОЙ, ХТО ПИВ ЗА ДРУЖБУ ВИНО – СТАВ ПОТІМ
ВОРОГОМ НАШИМ... (Дощечка 27, осколок) ***ст. 151***
"ЄСТЬ ВАМ, ХОРОБРІ, МІСЦЕ ПОБІЛЯ ПЕРУНА..."
(Дощечка 23) ***ст. 153***
ЯК НА ТОМУ СТАЛО, – БОРІМОСЯ ЗА ЖИТТЯ
НАШЕ... (Дощечка 27 – збірна, з уривків, – готська) ***ст. 157***
БИТВИ НА ДВА ПОЛЯ (Дощечка 14) ***ст. 159***
РУСКОЛАНЬ СЕ ПОВЕРЖЕНА... І ТОДІ МОЛОДИМ ДАВ ПЕРУН
ЗНАМЕНО (Дощечки 28 і 32) ***ст. 161***
А ОБРІВ БУЛО, ЯК ПІСКУ МОРСЬКОГО (Дощечка 32) ***ст. 163***
ДОДОМУ, ДОДОМУ, ДОДОМУ!.. (Дощечка збірна) ***ст. 164***
ВАРЯГИ ПРИЙШЛИ НА РУСЬ (Дощечка 6-е) ***ст. 167***
ВСЯКОМУ НАЛЕЖИТЬ ЗАХИЩАТИСЯ САМОМУ
(Дощечки 8(27) і 29) ***ст. 169***
МУСИМО ДБАТИ ПРО ВІЧНЕ (Дощечка 6-є) ***ст. 173***
ПІСНІ БОЯНІ Пісня шоста ***ст. 175***
ДАЖБОЖА КРИНИЦЯ Молитви предків наших
(Дощечки 3-а, 12, 30, 31 та інші) ***ст. 176***
ОСИРОТІЛИ ДАЖБОЖІ ОНУКИ (Дощечка 38-б, осколок) ***ст. 186***
ПОЯСНЕННЯ І ПРИМІТКИ … *ст. 187*

Науково-популярне видання
Микола КАРПЕНКО
Велесова книга. *Переспіви.*

Комп'ютерний набір
Миколи Грищенка

Художнє оформлення
Олексія Карпенка

Це видання здійснено до 100-річчя
з дня народження автора цього переспіву
Миколи КАРПЕНКА (1925-2007)

Видавець Карпенко Вадим Миколайович.
04210, Київ, пр. Володимира Івасюка, 14/44;
тел. 067-6837494
E-mail: korekta@ukr.net
www.**korekta-vvk.com**

Свідоцтво про реєстрацію суб'єкта видавничої справи
Серія ДК №518 від 05. 07. 2001р.

Друк цифровий. Підписано до друку 27.03.25 р. Зам. № 225/03

Перед Вами - літературний варіант
відомої "Велесової книги".
Поетичний переклад сучасною українською мовою
здійснив поет Микола Карпенко (1925-2007).
Чи є цей твір автентичним, сьогодні сказати важко,
але ж, за будь-яких умов, це не применшує
його літературного рівня.
Автор перекладу (переспіву) намагався
якомога точніше передати тексти,
наведені у попередніх академічних виданнях.

ISBN 966838718-X
9 789668 387180

Проект "Трипільський фактор сучасної культурної геополітики". Авторська рунічно-символічна композиція за артефактами кукутені-трипільської цивілізації (8000-5500 років тому, територія сучасної України, Молдови, Румунії). Розробник – автор та керівник проекту – Павло Корнієнко, художник Віктор Зінченко.